

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő

MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám

Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, péntek, február 18-án.

49. szám.

Keresztény szocializmus.

A klerikálisokban még mindig él a remény, hogy a tigris házi állattá lehet szelídíteni. Mint jó, szelid fejős tehenet a plébánosok istállójába szeretnék állítani a szocializmust. Komolyan esküdnének, hogy minden a neveléstől függ. Az a kérdés, hogy a papok vezetik-e a tömeg gazdasági háboruját, vagy a hitetlenek. Ezen fordul a koczka. Tigrisek csordája, vagy hasznos tehenészet e szerint lesz a proletárság.

Németországban a protestáns klerikalizmus próbálkozott először a csodálatos szelidítéssel. Stöcker és társai a felsőbb jóváhagyással csinált „keresztény szocializmussal” akarták ellensúlyozni a szocialista agitációt. Az eredmény fényes volt. A szocialista táborból nem szaladt el senki, de a szocialista jelszókat bevitték új rétegekbe. Ezek a rétegek egyelőre beérték a szurrogatum-szocializmussal, de csakhamar felismerték a lamis vignettát és a szocialistákhoz csatlakoztak. A szocialista irányzattal való kaczerkodás nem tette vallásossá a szocializmust, de rést ütött az egyház tekintélyén és fegyelmén. A német „keresztény szocializmus” teljesen megbukott. A párt szétfoszlott, alapítói elzüllöttek és a szocialdemokrata párt erősebb, mint a „keresztény szocializmus” fellépése előtt.

Belgium volt a másik kísérleti telep. Itt a kozmopolita-kerikalizmus pártolta a szocialista irányzatot, hogy a gyűlölt szabadelvű rendszert könnyebben buktat-

hassa el. A szabadelvűség megdőlt, a klerikalizmus elnyerték a sóvárgott hatalmat, de nyugodtan nem élvezhettk. A szocializmust nem lehetett megszelídíteni; a szocialista-párt alkut nem ismerő kemény harcot folytat a klerikalizmus ellen. A forrongás állandó; nincs tekintély, mely szilárdan megállana; a kamarában még a királyt is nyíltan gyalázzák, kocsiját az utcán sárral dobálják és a belga püspökök politizáló papjaik ellen, kik engedelmeskedni nem akarnak, már a szentszékhez voltak kénytelenek fordulni segítségért.

Egyedül Ausztriában van látszólagos sikere a „keresztény szocializmusnak.” De a szocializmust hódításában itt sem tartóztatta fel, sőt segített a tömeg felébredésében és politikai önértékének felcsigázásában. Ma Bécsben a szocialisták nyitott ajtók mellett szidják a „keresztény szocialistákat”, azok meg csak a maguk körében tarthatnak zárt gyűlékezést. A keresztény szocializmus a szabadelvű középosztály ellen megszervezte még a hordárokat, lóvasúti kocsisokat, házmestereket és utcáseprőket is, de nem önmagának. Nemrég az utcáseprők megjelentek Strobach polgármester előtt és keserű szemrehányásokat tettek neki, hogy a keresztény szocialista-párt ígérete ellenére nem emelték fel fizetésüket. Elkeseredésükben elhatározták, hogy a szocialista párthoz fognak csatlakozni. Hiába, a szurrogatum élvezete elkerülhetetlenül maga után vonja a vágyat az eredeti, az igazi, a hamisítatlan után.

Mindezek a példák nem hatnak a mi néppártunkra, mely minden eredeti gondolatnak hijján, az osztrák keresztény szocializmus pályáját szeretné megfutni. A „nagy” Lueger, mint a klerikalizmus osztrák ügynökét néppárti lapjaink nevezik, a magyar klerikalizmus ideálja. Sőt, vajha volna nekünk is Luegerünk. A klerikalizmus népszerűsítése volna a cél. Ehhez a vizíó jelszava természetesen nem elegendő, hiszen már a legsötétebb agyvelejű néppárti voks is látja, hogy a polgári házasság nem rabolta el vallását és nem tett kárt semmiben. Gazdasági és társadalmi jelszók kellene. Szaporán emlegetni kell a „kis embert”, a kisgazdát, a kisiparost, szidni kell a zsidó tőkét, a zsidó sajtót, a hitetlen középosztályt. Így elbukik a szabadelvű rendszer, nem alakulhat radikálizmus, ártalmatlanná lesz a szocializmus és háborítatlanul uralkodhatik a reakzionárius klikk, a klerikalizmus és a fendális arisztokraták szövetsége.

Már a téglagyári munkások bérmozgalmánál ott olalkodott a néppárt és a nép számára kiadott irataiban, lapjában egyre hangoztatta, hogy keresztény szocialista munkáspártot kell alakítani. A „zsidó szocialisták” ellen, ez volt a jelszó, keresztény szocializmust kell csinálni. Most pedig, mikor az agrárszocializmus lángja borítja el az országot, a néppárt megváltónak kínálja fel magát és büszkén hirdeti, hogy az ő kerületeiben nincs szocialista mozgalom. A keresztény szocializmusban van az üdv. A

Zápolya asszonyosság.

„We are a great genius — or 't is fifty to one, Sir you are a great dunce and a blockhead.” „Mi vagy lángelmék vagyunk, vagy — ötvenet tesztek egy ellen, hogy ön, uram, nagy tökfilkó,” így jellemzi Sterne a maga híres nemzetét.

A lángelmék és a tökfilkók nációja természetes, hogy egész sereg hőbortost nemzett. A bogaras embernek nincs is sehohol sem annyi derék szerszáma, mint a ködös, homályos Albionban. A *hobby-horse*-tól, a vesszőparipától a *magot-on*, a kukaczon át egész a *butterfly*-ig, a lepkéig minden a hőbort különböző fokának az elnevezésére szolgál. *Cowper*, a misztico-romanticizmusnak megteremtője örökösén a pokoltól félt; ez a félelem volt vesszőparipája; *Burns* borba akarta fullasztani a kukaczat, amely a fejében furkált; *Keats* elátkozta Newton, mivel a szivárványnak és a lepke szárnyának színpompáját természetes okokkal magyarázta meg — és így megfosztotta tőlük a költészet birodalmát. Cooper-től Byron-ig, sőt Dickensig a hőbort uralkodik az angol irodalomban. Igaz, hogy ez a hőbort gemális. Ami az emberi természetben a legnemesebb, az élteti. A lángészt nem a tökfilkók vaksága; a lelkesültséggel járó kizárólagosság és egyoldalúság korlátozza csak. Ezért rokon a két nagy ellenfél: Byron és Wordsworth. Byron pessimizmusa és Wordsworth természetimádó optimizmusa egy forrásból ered: a legnagyobb ja-

vakért lelkesülő, de sebzett léleknek csalódásaiból.

Ilyen sebesült lélek volt *Samuel Taylor Coleridge* is, a geniális hőbort irodalmának legjellemzőbb képviselője. A sors ezer csapása, az élet számtalan csalódásai meggyőződésévé érlelték benne, amit, mint a *Christ's Hospital* árvá tanulója is hitt, hogy ez a világ csak tűnő látszat, a természet egy nagyszerű szimbólum, amely mögött Plátónak meg Plotinusnak örök eszméi rejlenek: az igaz valóság. Cowper után ő szakit legelőször és teljesen a XVIII. század angol irodalmának polgáris és lapos naturalizmusával; a józanul látó Pope után ő az első igazi *látnok*: a vates, a költő.

Szimbolizmusa, a világról való misztikus felfogása azonban éppen annyira nem a modernké: Mallorméé, Verlaineé vagy Huysmansé, mint ahogy Fielding, Sterne vagy Smollet realizmusa nem a Zoláé. Nem irodalmi forma, hanem meggyőződés; nem dokumentumokon alapuló tudás, hanem hit. Elvetette magától a külső világot, hogy lelke mélyedve annak a jobb és nemesebb világnak éljen, amelyet lángoló fantáziája teremtett és amelynek valóságában ösztönösen hitt. Ezért félszeg és egyoldalú, hőbortos és zavart benne a tudós és az ember; ezért olyan varázsos erejű, pythiai magán-kivüliségében olyan elragadó benne a költő. Ezért egészen más, mikor magának, az ő benső világa fényes alakjainak ír, mikor a lélek hevülése alkotásainak oka és jutalma, mint mikor a „Morning Post”-nak, vagy mint

a legélhetősebb szerkesztő — a tizedik számban megbukott *Watchman* számára ír — kenyérért. A „The ancient mariner”-ben, „A vén matróz”-ban látok, a *Zápolyában* nap-számos.

Minden magyar ember sajtáságos érdeklődéssel fogja lapozgatni két részből és négy felvonásból álló Zápolyáját. 1818-ban írta, harminczhatéves korában, mikor életének nagy csalódásain már túl volt, de a kenyérért kettős erővel kellett dolgoznia magáért és a családjáért. Az ópiumevés szörnyű nyavalyájából abban az időben gyógyította ki derék orvosa: *Gillman*, akinek házában menhelyet talált 1834-ben bekövetkezett haláláig. Kínzó szagatásai ellen, nemsokára a Schiller Wallensteinjának páratlan szépségű fordítása után — 1802. körül kezdte élvezni ezt az édes mérget — szabadon árulták akkor *Kendal Black-Drops*, „Kendal fekete csöppjei” név alatt — és első élvezete csakhamar pusztító szenvedélye lön. Vasgyurókat kellett felfogadnia, akik erővel állják utját, amikor a méregért a boltba lép, ő birokra kel fizetett vasgyuróival, gyenge de a vágyörületétől aczéllá izmosult kezével leteperte szolgáját — és diadalmas kézzel hörpintette fel a black-drops-os üveget.

Most, 1818-ban serényen munkához akart látni. De az ópiumnak még szíjjel nem foszlott felhői sulyosan nehezettek ítéletére, emlékező tehetségére, képzeletére. Amit ifjú korától kezdve tanult, látott, élvezett és szenvedett, zavaros tömkelegekben koválygott agyá-

szabadelvű rendszert kell megbuktatni, az antiszemitizmust kell feltámasztani és minden rendbe jut.

Uzsorás módjára akarna hasznosítani a néppárt az ország súlyos helyzetén. A földbirtokososztálynak azt a pokoli tanácsot adja, hogy vezesse le az ellene forduló gyűlést a zsidókra, szólnon oda a forrongó néphez: „Ugyan mit lármáztok? Jertek, üssük együtt a zsidókat. Ez jó lesz nektek is, nekünk is.” A kitűnő tanácsért csak azt kéri közvetítésül, hogy ezentul az ország az ő vezetése alá adja magát, vagyis néppárti nyelven, hadd riadjon a Kárpátoktól az Adriáig: Éljen az isten!

A tigris szelidítésének módja tehát az volna, hogy zsidóval kell etetni, Akkor biztosan téhen lesz belőle. A jó Mócsy Antal ezt erősíti és a többi kevésbé jók ugyanezt vallják. A dolog erkölcsi indoklása is megvan. A zsidók csinálták a szocializmust, hogy a figyelmet az ingó tőke garázdaságairól eltereljék; jogos tehát, hogy viszonzásul visszafordítsák a rudat a zsidókra. Eszünkben sincs, hogy az ilyen gyerekeségeket komolyan csafoljuk. Hiszen tudja minden ember, hogy a szocializmus első sorban az ingó tőke ellen keletkezett, az ipar, kereskedelem és pénzület mai alakzata ellen tör és csak kivételesen Magyarországon tudott a mezőgazdaság terén próbálkozni.

A keresztény szocializmus máshol rosszul sikerült számítás vagy kísérlet lehet, Magyarországon örületes kockajáték. Ahol a földműves falusi nép még nem ismeri a szocialista ígéretet, csak az ipari munkások tömege, ott a keresztény szocializmus csak a városi lakosságot bontja szét. Nálunk szétbontja a várost, szétszaggatja a falvakat, pusztításaitól nem marad épségben semmi.

Mikor tatóngó szakadék mutatkozik a társadalomban, mily lelkiismeretlenség

a társadalmi egyenlenség tényezőit szaporítani. Az egység, a béke, az orvoslás eszközeit keresi ilyenkor minden hazafi, a néppárt pedig csak a gyűlölet és haszonlesés szavát hallatja. Spekulál a kétségbeesésre. Azt hisszük hiába. Az országnak nincs ma rózsás orozója, de még nincs olyan pápista színben, hogy rászoruljon a „keresztény szocializmus” kuruzslóira. V. V.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtt tíz órakor ülése lesz.

Az 1898: IV. törvénycikk. A községi és egyéb helynevekről szóló törvényjavaslat, amelyről még a napokban azt irták, hogy szentesítése feltűnően kéri, ma már mint 1898: IV. törvénycikk meg is jelent az Országos Törvénytárban. Az új törvényt a szentesítési záradékkal a hivatalos lap egyik legközelebbi száma közli.

A függetlenségi értekezlet. A függetlenségi és 48-as párt Kossuth Ferencz elnöke alatt ma este értekezletet tartott. Kossuth Ferencz mindenkéltől párhátározatot kért márczius tizenötödike ötvenedik évfordulójának megünneplése tárgyában. Megjegyezte, hogy a párt legtöbb tagja márczius 15-én a kerületében lesz, ő maga is Czeglédre megy, ahol nagy ünnepséget rendeznek a nevezetes évforduló alkalmából. Arra kérte a fővárosban tartózkodó párttagokat, hogy a Budapesten rendezendő ünnepségeken képviseljék a pártot. Justh Gyula azt indítványozta, hogy Győri Elek, mint a párt egyik alelnöke gondoskodjék a képviselőtről. Endrey Gyula arra kérte a pártot, hogy a legerélyesebben foglaljon állást mindenütt április 11-ikének a megünneplétése ellen. Justh Gyula és Lakatos Miklós felszólalása után Hentaller Lajos felemlítette, hogy a közvélemény az április 11-ike alatt mindig a detronizációnak az évfordulóját véli. Ily irányban hozzá több kérdést is intéztek. Többek felszólalása után egyhangulag elfogadta a párt Pichler Győzőnek azt az indítványát, hogy márczius 15-ike alkalmából a párt lelkes manifestumot intézzen a nemzethez. A manifestum megszerkesztésével az elnökséget bízták meg. Kossuth Ferencz ezután a néppárt amaz átiratát terjesztette elő, amelyben arra kéri a pártot,

hogy a várnai választás visszaélései tárgyában a képviselőházban megindítandó akciókat támogassa. A párt a következő határozatot hozta:

„A függetlenségi és 48-as párt a képviselőválasztások alkalmával elkövetett visszaéléseket idáig elítélte s ily visszaélésekért a kormányt következetesen felelősségre vonta; így a jövőben is köteletségének ismeri a választás szabadságát és tisztaságát teljes erejével védelmezni. Ezen elvi állásának megfelelőleg fog eljárni jelenleg is.”

A néppártnak arra az átiratára vonatkozólag, hogy a Rohonczy Gedeon leleplezése tárgyában megindítandó mozgalomban a függetlenségi párt is részt vegyen, Meszlény Lajos kijelentette, hogy bűn volna a párt részéről ezt az alkalmat elszalasztani a kormány ellen való támadásra. Justh Gyula kifejtette, hogy a párt ugyanis tudja, hogy megvesztegés történt, Rohonczy beszédjének az a fontossága, hogy rámutatott a forrásokra, ahonnan a vesztegetésre szükséges összegeket báró Bánffy Dezső megszerezte. Indítványozza, hogy három tagú küldöttség küldessék ki, mely a többi ellenzéki pártokkal érintkezzék. A küldöttség a három elnökből alakulna. Az indítványt a párt egyhangulag elfogadta. Kiss Albert utalt arra, hogy Rohonczy meggondolatlanul azt állította, hogy a függetlenségi és 48-as pártnak is van pártkasszája, és tagjait a választások alkalmából pénzzel támogatja. Ez ellen a legerélyesebben kell tiltakozni és kéri, hogy a párt e tekintetben határozzon. Lukács Gyula csatlakozott Kiss Albert kérelméhez. A párt erre elhatározta, hogy holnap a napirend előtt Kossuth Ferencz a párt nevében és megbízásából szólaljon fel és utasítsa vissza Rohonczy teljesen alaptalan és légből kapott állításait, Ezzel az értekezletnek vége lön. (Az olvasó ne találjon azon semmi furcsát, hogy a függetlenségi Rohonczy egyik állítását, — amely nekik kedvezőtlen — mint „teljesen alaptalan és légből kapottat” a „legerélyesebben visszautasítják”, a másik állítását pedig — amely nekik kedvez — erélyes támadásra használják föl és bűnnek tartanak a jó alkalmat elmulasztani. Ez mindig így szokott történni.)

A fiumei választások. Fiuméből táviratozza tudósítónk: A magistratus tegnap este ülést tartott, amelynek csupán két érdekes tárgya volt. Először is helyt adott a magistratus Walluschig Antal felszólalásának a választói névjegyzékek publikálása ellen. A másik az, hogy nyolcz magyar tisztviselőt elutasított azzal a kérelmével, hogy a választási lajstromokba felvéssenek.

ban mind. A multat nem volt képes különválasztani a jelentől, a személyeket megösszetévesztette az eseményekkel. Beteges látományokban tünt fel előtte a kor, mikor, mint a francia forradalom ügyenlőségi eszméiért lelkesülő ifju, Southey és Lovell barátjaival egy socialistico-patriarchalis köztársaságot akart alapítani, „az erény, a jámborság és az igazi tudomány” köztársaságát: a nagy *Paniszoratiát*. A szelid lelkű, szépséges *Fricker Sára* oldalán — nem ugyan Amerikában, hanem Samerssetshire nyájas halmi közt, a békés cötageban meg is alapította ezt az „államot”; rajta kívül a két másik *Fricker* leány férjei: *Southey* és *Lorell* voltak a köztársaság egyetlen polgárai. Haj! Fájó szívvel kellett visszaemlékeznie az üdülőnek, hogyan foszlott szét ez az idyll. Előbb az erőszakossá vált forradalmat gyűlölték meg és megirták a „*Robespierre bukása*” című tragédiát közösen; majd belátták, hogy az emberek nem csak szabadsággal és egyenlőséggel élnek — hanem kenyérrel is — ez pedig elfogyott. *Rocespiere* megbukott, a „*Watchman*” megbukott, a cottaget elperelték és hosszas kóborlás után a *cumberlandi tavak* mellékén találkozott csak újra barátaival.

Fájhatott nagyon az emlékezőnek, amikor *Gillmann* asylumában a kezéhez jutott *Byron* *Don Juanjának* „Ajánlása”, amelyet a nagy költő ugyancsak 1818-ban irt. (A *Don Juan* magyar fordításában sajnosan nélkülözzük.) *Byron* a rossz világtól és a hitvány emberektől elfordult „*Tavi költők*”-ben, a lakeistákban aposztatakat látott és gyűlölködő gunnyal szidalmazta őket ebben a *Dedication*-ben. „*Bob Southey*” kérdezi gunyos haraggal:

... my Epic Renegade, what are ye at?
With all She Lakers, in and out of place?

— *Southey Villi* — te epikus renegát, min dolgozol most?
És ti tavi költők mind, zsiros hivatalban vagy anélkül?

Pedig szegény *Coleridge* ugyancsak nem volt zsiros hivatalban. Felolvasásokkal, keserves fáradsággal irt cikkekkel kereste minden napját és joggal mondhatta, hogy nem ő tagadta meg az embereket, hanem az emberek őt.

Nagyon fáj neki a támadás és tépelődő lelke még csak jobban elborult. A multnak, a jelennek sajátosság össze-visszakeveredésében, annak a nagy tudáshalmaznak tömkelegében, a mely agyában koválygott és amelyben *Froisart*-tól *Katona Istvánig*, *Thalestól* *Kantig*, *Zoroastertól* *Schleiermacherig* benne volt a világ minden historikusa, filozófusa és theologusa, ebben a chaosban fogamzott meg a *Zápolya*, a világirodalom legmondvacsínáltabb, legsiralmasabb melodramája, a *Pixéré court-ok* comédie larmoyante-jainak romantico-epicomico mintadarabja.

A magyar történetírás héroszának, a nagy jezsuitának, *Katona István*nak Epitóméja, vagy talán maga a *Historia critica* még *Németországban* megfordult a kezén. Bizonyosan lelkesült is a magyar történet nagy alakjain: *Rákóczy*n, *Báthory*n, *Bethlenen*. Csakhogy üdülő életének zavaros homályosságában ezek a fényes alakok tartalmatlan nevékké váltak, amelyeket álomszerű öntudatlanságban választott ki — bizonyosan régi rokonszenvének elmosódott emlékeitől vezetve — hősei számára.

„*Zápolya*, a *Christmas Tale* in two parts” — *Zápolya* — karácsonyi regé két részben, ez a négyfelvonásos, sokszor csodálatosan hangzatos jambusokban irt melodramának a czíme. — Cselekménye azonban nem a *János király*-nak a korából való.

A magyar történet látott egy *Zápolyánét*, aki az obudai táborban a gyönyörködő szultán előtt megszoptatta a fiacskáját. *Coleridge* nem ismer ilyen *Zápolyánét*; az ő hőse nem „né”, hanem maga *Zápolya*. De nem a *mogorva János*, sem a könnyüvéru *János Zsigmond*, az ő *Zápolyája* nő, erkölcsös feleség, üldözött asszony — és önfeláldozóan szoptatja anyát. „A” betűn végződik a név, tehát a költőnek csak nőnemű lény lehet; ritmikus csengésű, harmonikus esésű a hangzása, tehát csak szentimentális asszony lehet.

Imre herceg, valami mesés *Illyriában* bátyját, *Andrást*, amint gyanítják, méreg által sieteti halálos ágyából a másvilágba. (Ugy lát-szik, az *Endre* és *Imre* testvérháborújának emlékezete tünhetett fel a szegény üdülőnek agyában.) *Raab Kiuprili*, an *Illyrian Chieftain* — az illyr főnök és hadvezér ezt nem türi. *Chef Ragozzi* (igy) a *Military Commander* — *Ragozzi* főnök, a palotaőrség parancsnoka értesíti a lojális vezért a veszedelemről. *Kiuprili* már most az *András* halála után diadalmenetben felvonuló *Imrét* insultálja, lovagiasan az özvegy királynőnek, *András* nejeinek, *Zápolyának* a védelmére kelt és a maga fiát, a nagyravágyó *Imre*-párti *Casimirt* (talán a *Zách Klára Kázmérjának* az emléke?) kiátkozza. *Imre* jogot tart a trónra, mert *Illyria* vészterhes napjaiban férfi

Az egyetem autonómiaja.

Igazmondás nem emberszólás.

Ezt tartja a magyar közmondás.

En is ezt tartom. De az egyetem autonómiajának fentartását, avagy kiszélesítését nem tartom „szerencsétlen ideá”-nak, mint ezt az Országos Hirlap legutóbbi számának vezérezikke Wlassics Gyula kultuszminiszterre nézve szemrehányólag mondja.

Az egyetem autonómiaja abban áll, hogy tanulmányi, fegyelmi, testületi és gazdasági ügyeit önmaga igazgatja. Különösen pedig, hogy tanulmányi ügyekben előterjesztést tesz a tanszékek felállítására és betöltésére; döntőleg határoz a tanulmányi időt illetően a félévek beszámítása, a vizsgálatokra való bocsátás és az utólagos beiratkozásokra nézve. Fegyelmi ügyekben határoz. Sőt a törvényes korlátokon belül maga látja el gazdasági ügyeit is, melyekre nézve az egyetem gazdasági hivatala áll rendelkezésre. Összeállítja az évi költségvetést, amikor az iránt is nyilatkozhatik, hogy mily intézkedés s milyen irányban mutatkozik célirányosnak. Véleménye kikéri és figyelembe is vétetik az egyetemi építkezések kérdésében is.

Az egyetem ez autonómiaja az 1848: XIX. törvényekkel foglaltatik, mely egyetemünket a közoktatási magyar királyi miniszter közvetlen hatósága alá rendelte, autonómiaját, független voltát, tanítási és tanulási szabadságát törvénybe iktatta. Ezen nagy jogositvány fejében csak a *birói hatalom* (jus gladii) vétetett el tőle — a törvény előtti jogegyenlőség követelményeihez képest.

Az egyetem ez önkormányzata: az egyetem palladiuma, melynek birtokára az egyetemet szellemi felsőbbsege jogosítja fel. Ugy levén meggyőződve, hogy a tudomány ez arcópágusa a maga ügyeit csak maga intézheti el olyan sikerrel, olyan felelősséggel, amelylyel a hazának, a királynak és a magas kormányoknak tartozik.

Ugy a rektornak, mint a tanácsnak egyik legfőbb kötelessége lelkiismeretesen, aggodalmasan és féltékenyen őrködni egyetemünk ez önkormányzati jogai fölött.

Az angol, német és más külföldi régi egyetemek büszkén dicsekszenek testületi autonómiajuk nagyságával, melyet századokon át megőriztek teljes épségükben. Nekünk sem szabad megegyednünk, hogy tisztán egyetemi ügyekben kizárólag a miniszterium döntsön.

kell oda, nem pedig a szoptatós Zápolyának össze nem forrt koponyájú csecsemője. Ezért kérdezi is önérzettel:

Or haply that a nations fate should hang
On the bold accident of a midwives handling
The unclosed sutures of an infants skull?

(Bábától függjön-e a népek sorsa,
Kezektől-e, amint egyes fogással
Fejet formálnak, varratát szorítva?)

Ezért hát a szerencsétlen Zápolya még egyszer megszoptatja kicsikéjét, a derék Ragozzi őrzetére bizza, és a Kiuprili támasztotta lázadás sikerében bízva, Imre ármányai elől a nagy világba menekül.

A második rész négy felvonása husz év múlva történik. Old Bálhory, a Mountaineer: a hegyvidéki öreg Báthory apja lesz Zápolya csecsemőjének, akit egy elbűvöltnek hitt völgyben lel. A gyermeket Bethlen-Báthornak kereszteli (milyen pazarlása a nagy neveknek) és derék, nemes, királyi gondolkozású ifjává neveli. Ez az ifjú megnyeri a kiátkozott Kázmér feleségének, a bájós Sarolta-nak (így is írva) a pártfogását; a Sarolta udvarhölgyének Glicine-nek szerelmét és a Glicine kikoszorózott kéréjének, *Laskának* (!), egy a ráküldött gyilkos urnak, Pestalutz-nak (szegény Pestalozzi!) ármányait kijátsza. Erre diadallal veri le a Saroltát az urától elszeregni akaró gaz Imrét, és már most Kázmértól is támogatva az összes magyar nevű urak és urhölgyek társaságában diadallal vonul be ősei palotájába. Zápolya áldással szorítja kebléhez immáron már nem szopós — sőt vőlegény — fiát és Glicine-nel e szavakkal egyesíti Bethlen-Báthoryt:

Az ilyen eljárás csorbát ütne az autonómia; előbb jogfeladást, azután pedig jogfogyasztást volna maga után, anélkül, hogy ezáltal a kormányknak kedves dolgot tennénk, vagy jó szolgálatot cselekednénk. Az egyetem belső ügyei ugyanis az 6 apró részleteiben sohasem lehetnek a miniszterium előtt annyira ismeretesekek, mint az egyes kari testületek, vagy ezek tanácsa előtt.

Hiszen volt már a budapesti tudomány egyetemnek olyan szomorú állapota is, midőn sem autonómiaival, sem tanszabadsággal nem bírt. És ez állapot 1848 előtt volt. Ugy hántak el vele, mint a kiskorúval. Saját ügyeinek vezetése sem volt rábízva.

Ez állapotnak volt aztán az a következménye, hogy sem tudományos hatást kifejteni, sem a tudománynak *hazaifias* szellemű és *nemzeti* jellegű irányt adni nem volt képes. Növendékeiben sem fejleszthette ki az önálló felfogást, az alaposabb ítélőképességet és az elfogulatlan igazságszeretetet.

Működésének eredményei akkor inkább közep-tanodai természetűek voltak — szorosan körvonalozott tankönyvekkel és tanmódszerekkel.

Az egyetemi tanár folytonos felügyelet alatt állott s még a külföldi tudósokkal való érintkezése is korlátozott. Az egyetemi tanuló pedig a tanulási szabadság hiányánál fogva teljes tankényszernek és szigorú fegyelmenek volt alárendelve.

Az ilyen dresszurás-egyetemekből kerülhetnének ugyan ki engedelmes alattvalók, jó hivatalkók, alkalmas szakemberek. De igazi nagy szellemeket, erélyes jellemeket, nagy dolgok felfogására, kezdeményezésére és végrehajtására rátermett, czéltudatos, következetes férfiakat nem képezhetnek.

A tudományos kutatás és tanítás nagy mesterei maguk tudhatják legjobban: mi lehet jó, mi lehet káros a tanulmányi rendben, a tanári eljárásban, a tanulásban s általában véve az egyetemi életben.

A mi egyetemünk 1848 előtt egy szinten állott a prágival. Nem volt független. Valamint a prágai, úgy a budapesti is a bécsi egyetemnek volt alárendelve.

Ez alárendelt állapot ellen az első mozgalmat 1825. évben Arad vármegye indította meg, kérelemmel fordulván az országgyűléshez, hogy egyetemünket a bécsitől függetlenítse és törvényhozás útján megállapítsa, hogy a tanszékek kizárólag a magyar királyi egyetem által hirdetett pályázat útján töltsenek be.

Thou precious bork, freighted with all our treasures
The sport of tempests, and ne'er the victim,
How many may claim salvage in thee!

— Reményeink kincsekkel telt hajója
Vihar játéka bár, de mindig győztes,
Oh, hánynak lesz te még a menedéke!

Aki e szegényes tárgy és a színes, gazdag nyelv, az erőteljes drámai dikció között való különbséget érzi, az értheti meg csak, hova hanyatlott a hajdan fényes elme. A költő varázsos szerszáma, a nyelv, még birtokában volt a mesternek, de eszméi, gondolatai, alkotó ereje nem voltak már. Csaknem hihetetlennek látszik, hogy a Gillman doktor asyllumába menekült a nagy Napoleonnak haragja üldözhetette, amiért a „Morning Post” egyik 1805-iki vezércikkével a parlament alsó házát Fox tanúsága szerint az amiens-i béke megszegésére bírta.

Most ott pihent az emberszerető doktor menedékházában, szétszórt nagy emlékeinek törmelékeiből alkotva hol egy verset, hol egy szónoklatot, hol egy szépirodalmi esszé-t. Lángelméjéből atyjának, Ottery St. Mory szegény vikáriusának szomorú öröksége maradt csak meg: a bohokás hóbert és a kórikus szórakozottság. A jó, öreg papra hajdan, a későbbi nagy Samuelnek még kisgyerek korában káros felesége ugyanis ráparancsolt, hogy iskolalátogató körutja alatt mindennap tiszta inget váltson. Az ügybuzgó pásztor teljesítette is a parancsot: mindennap tiszta inget váltott — de a szennyest magán felejtette. Így tért haza: engedelmesen és a sok ingtől vastagon. — Valóságos szimbolumaképen később nagy fiának, aki a kényszerítő új behatások alatt szintén megőrizte régi emlékeit, de kuszáltan és tisztátalanul.

Bodrog Lajos.

Ezt a mozgalmat az egyetem autonómiaja iránt nagy eréllyel folytatta tovább az 1848. előtti idők leghíresebb magyar jogtörténésze és közjogász gróf Cziráky Antal, aki ismételve hangoztatta: hogy az egyetemi ügyek és pedig a birtokok kezelésére vonatkozók is, az egyetemi tanácsra bízattassanak; továbbá, hogy az egyetem, mint a tudományos érdekek képviselője, az országgyűlésen ülési és szavazati joggal bírjon s végre, hogy az egyetem autonómiaja, törvénybe leendő beczikkelyezés által biztosíttassék.

Ne bántsuk tehát egyetemünk autonómiaját melyet annyi sok harc és keserves küzdelem árán szereztünk meg. Ne bontogassuk a határfalat, melyet alkottak a mi ősapáink.

Az autonómia adta meg a szellemi alapot az egyetem tudományos működésének. A helyzet régi mostohasága megszűnt, mely a lángelmét is lelohasztotta, a legbuzgóbb igyekezetet is elcsüggesztette, eltompította.

Egyetemünk az autonómia előtt a mostohaság sziklájához lelánczolt Prométheus volt. Az önkormányzat felszabadította. Jövendő sorsa: a tanerők munkásságának és szellemének dolga; mely annál lelkesebb és sikeresebb leendő, minél kevésbé kötöttek meg törvények, vagy szabályrendeletek által.

Herczegh Mihály

a királyi magyar tudomány-egyetem rektora.

A kultusz-tárcza.

— A képviselőház ülése. —

Aki Rohonczyt magyarazza, az félremagyarazza. Így tartja ő maga és szemben a mindenfelől felhangzott magyarázatokkal, ma a napirend előtt maga kelt fel, hogy szavainak értelmét kifejtse. Ez a legujabb felszólalás is érdekes volt és még inkább meggyőzött arról, hogy Rohonczyt czélján túl is elragadja temperamentuma s éppen azért az ő beszédeiből a lényegyet kell kikeresni, de a szavakba kapaszkodva sohasem fogjuk megérteni. A szavakat szabad bírálni és mérlegelni egy hivatalos okiratban vagy egy par excellence politikus nyilatkozatában, de Rohonczyról a szavak nem fődik azt a gondolatot, amely őt felszólalásra bírta. A temperamentumos szavai akadályozták, hogy intenczióit megértsük.

Pedig az intencziói nagyon világosak. És nem volt a méltóságnak hijjával, amikor összefont karokkal állott szembe régi barátaival.

— Az arezokról olvasom, hogy sajnálnak. De kérem barátaimat, ne sajnáljanak, Nem vagyok én sajnálatra méltó . . .

És a mai hosszú nyilatkozata, ha tisztán csak a lényegyet hámozzuk ki belőle, minden tekintetben kifogástalan. Csak azokon a szavakon ne akadunk fenn, amelyek jóformán véletlenül és a közbeszólások következtében kerültek a nyilatkozatba. Ezek a szavak, hogy a Rohonczy kifejezését használják, nem az agyból, hanem a felizgott fantáziából szöktek ki. De maga a nyilatkozat tiszta és érthető. Rohonczy megmagyarázta, hogy amit a szocializmus készülődéseiből közvetlenül tapasztalt, a legnagyobb mértékben felizgatta és a maga aggodalmát szeretne volna átültetni a kormányba is. Történt azonban, hogy a kormány elnöke nem érzett hasonló nagy aggodalmat s ez a körülmény bántotta Rohonczyt. Nullának nézik őt? Vagy rémlátónak? A sértett önérzet nyomása alatt szólalt meg a lelkiismerete s most azt a kérdést tette magához:

— Talán rossz néven veszik az én beszédemet, mert a választásomhoz anyagi segítséget adtak?

Itt már nem tudott higgadtan mérlegelni. A sértett önérzet és a lelkiismeret vitték rá, hogy a kapott ötezer forintról beszéljen, amikor aztán a három millió is kiszökött az

aján. De ne akarjon az ellenzék ebből feyvert kovácsolni! Mert ami az ő ötezer forintját illeti, abból csak kétezer forint volt a párt segítsége (és ezt minden korábbi választással is megkapta), a többi háromezer forintot kölcsönképen kérte. És nagyon szépen bántak vele, amikor megrongált anyagi helyzetére való tekintettel nem kívánták a kölcsön visszafizetését. Arról a bizonyos három millióról pedig Rohonczy őszintén megmondotta, hogy bizonyítani nem tudná s csak abból a forrásból merített, amely a jelen országgyűlés elején az ellenzék általánosságban tartott vádjának is alapul szolgált. Egyszerűen beszéltek a dolgról s ahogy eleinte az ellenzék felpanaszolta, úgy említette ő is.

Ez a nyilatkozat lényege s az igazság az, hogy az ellenzéknek, hallgatván az egyenes beszédet, kissé megnyult az orra. Mert ha Rohonczy is csak abból a forrásból merített, mint az ellenzék, bizonyítani pedig az állítását nem tudná: — akkor ez a fegyver élettelen, a parlamenti bizottság sürgetése szinte komikus volna. És az e fölött való lehangoltság nagyon meglátszott a szélbal és a néppárt dalaián . .

Különbö ma a kultusz-vita minden nagyobb szenzáció nélkül folyt tovább.

A képviselőház ülése.

A folyosón korán elterjedt a hír, hogy Rohonczy Gedeon napirend előtt meg akarja magyarázni az ő sokat emlegetett nyilatkozatait. A képviselők tehát korán siettek a tanácsterembe, ahol Rohonczy a napirend előtt, nagy hallgatóság figyelmé közben, csakugyan felszólalt.

Rohonczy nyilatkozata.

Rohonczy Gedeon a napirend előtt szót kért és előrebocsátotta, hogy arra a visszhangra, amelyet az ő felszólalásának a sajtóban keltett, nem reflektálna. De tegnap Sima Ferencz már az ő beszédének félreértésével megfizetett parlamentnek mondotta ezt a törvényhozást s ezt már nem lehet szó nélkül hagyni. Mert megfizetett parlamentről nem szabad beszélni, idáig még nem sülyedtünk és remélhetőleg nem is fogunk sülyedni. Ő sokat mondott, de ennyit nem. Meg kell tehát szavait magyaráznia egy a saját érdekében, mint a parlament szempontjából. A maga érdekében azért, mert legjobb barátainak arcáról olvassa le, hogy őt sajnálják. Kérem barátaimat, hogy engem ne sajnáljanak. Nem vagyok én sajnálatra méltó — jegyezte meg. S ezután rámutatott, hogy beszédeiben hézagok vannak, s azokat akarja most kitérteni. Tudomása van arról, hogy az alföldi lázadás annyira szervezve volt már, hogy meg is állapították a napot, amelyen az egész Alföldön kitört volna egy lázadás. Ennek jelszava volt: *agyonütni a grófokat, fölgujtani az összes kastélyokat és elégetni a telekkönyveket*. Reméli, idővel ki fog derülni, hogy ez mind így volt. Elmondja még ezeket: az ecsedi lánál több ezer munkást fölszólítottak munkára, a a fölszólítottak ezt válaszolták: szavunk le van kötve, nem állhatunk munkába s az ecsedi lán környékén lakó munkások a kanizsai vezetők kezébe tették le a fogadalmat. Mindezek tudása rémulletet keltett a szónokban. Kérde a belügyminisztert: igaz-e az, hogy egy megyében a közigazgatás, látván az ízgató nyomtatványokat, azokat a postán lefoglalta. A parasztok e miatt panaszt tettek a belügyminiszter urnál s Perczel telegrafice föloldatta a zár alól e nyomtatványokat. Igaz-e ez? Mikor az egész nemzet át van hatva egy nagy veszély bekövetkeztétől: akkor Sima Ferencz előbbre helyezi a személyes szabadság megsértését, mint a nemzet veszedelmét. Én — ugymond — azért hibáztatom a minisztert, hogy későn tette meg ezt az intézkedést.

A három millióra tett megjegyzés egy evolúció volt, amely kitört belőlem. Nem szégyellem. Állok mellette és felelek érte. Most ki akarom fejteni. Kimagyarázom, hogy 5000 forintot kaptam választási czélokra. Husz év óta képviselem azt a ke-

rületet, amelyet azelőtt Miletics, a magyar állam-eszme legnagyobb ellensége. Az első választásom sokba került. Sok ment ki a tárczából alkotmányos költségekre. Minden évben kaptam én választási költségekre; a szerb választónak czifraság, sallang, négy lovas bevonulások kellene. A szerbek így jöttek elem. Smuczig ember volnék, ha ezt nem viszoznám. A mult választáskor árvíz-sújtott ember voltam, 3000 frtot kaptam a pártkasszából kölcsön, 2000 forintot ugy. Ezt a 3000 forintot kötelességem lett volna visszafizetni. Aki ezt kezelte, azt mondta: hagyjam el, fölösleges, van elég! Ily szépen bántak velem és én mégis támadtam Bánffy s czéloom volt őt megbuktatni. De itt összeütközésbe jött a barátság a hazafisággal. Én az utóbbit választottam. S mint ellenség állok vele szemben. A multkor kétszer kérttem Bánffy, jöjjön be és nem jött be . .

Páder Rezső: Most sem jön.

Rohonczy Gedeon: Most már nekem mindegy. Mit jelent ez? Talán azt, hogy Bánffy engem megfizetett emberének tart? Ezt nem tűrhetem. Én nem vagyok Madách megnumerizált embere, akinek keze le van kötve és csak gondolkozik. Lelkiismeretlenség lett volna tölem, ha e veszélyes időben hallgattam volna.

Most jön a három millió. Mikor belőlem a három millió kiröpött s önkök itt dobálóznak vele, lehet, hogy akkor keveset mondtam, lehet, hogy többet. E három millió emlegetésének súlyt kölcsönöz az, hogy kormánypartú képviselő volt, aki mondta és a saját 5000 forintjával megerősítette az állítást. De nem az a fő, vajjon 5 millió-e vagy 3 millió. Én nem láttam ezt, bizonyítani nem tudom, de hiszem, sőt meg vagyok győződve, hogy így történt. (Zaj.) Én mint párttag bocsánatot kérttem az indiszkrécióért, de mint hazafinak kötelességem volt elkövetni. Egyébként mikor erről beszéltem, csak abból a forrásból merítettem, amelyből nemrég az ellenzék. Önök is beszéltek három millióról. De bizonyítani nem tudom. Ugy szokott ki az ajkaim közül.

Kubinyi Géza: Ej!

Justh Gyula: Ugy-e nem tetszik?

Kubinyi Géza: Nekem bizony nem.

Rohonczy Gedeon: Az ellenzéken jó indulatból, egyesek áldozatkészségéből adják össze a pénzt: a kormány hatalmával hozza össze, például czimek eladása révén. Erre majd feleljen Bánffy. Ez az ő dolga.

Justh Gyula: Ez az ország dolga.

Szilágyi Dezső: Napirend előtti felszólalás a napirendtől eltérés. Kérem, sziveskedjék befejezni beszédét.

Rohonczy Gedeon: Én a magam egyéniségét pártpolitikai czélokra kihasználni nem engedem. A lelkiismeret belső harca nagyobb, mint a dinamit küzdelme, mig megrepszti a sziklát és annál nagyobb az erupeziója a lelkiismeret kitérésének, mennél erősebb az önérzet.

Sima Ferencz félreértett szavait helyreigazítja.

Perczel Dezső belügyminiszter Rohonczyhoz hozzá intézett kérdésére kijelenti, hogy az agrárszociálistáknak semmi küldöttsége soha nem volt és így ő postai csomagok zár alól való föloldása iránt nem is intézkedett. Valószínű, hogy a szociálistákat egy alminiszter látja el biztatásokkal.

A kultusz-vita.

Következik a napirend: a vallás- és közoktatásügyi tárcza költségvetésének folytatolagos tárgyalása.

Major Ferencz a felső oktatás dolgaival foglalkozik s különösen azt hibáztatja, hogy az országnak oly kevés gócpontja van, ahol a magyarság tudományos ereje megvethetné lábát és a műveltség hatalmával uralkodnék nemzetiségünk. És még sem helyeselteti azt az eszmét, hogy állítsuk egy harmadik egyetemét. Ehhez az kellene, hogy a meglévő két egyetem jó legyen. Aki eljárt valaha a budapesti egyetemre, tudhatja, mennyire tökéletes. A központi egyetem kicsiny, szűk, alkalmatlan. A műegyetem házak közé van építve, ami gátat vet terjeszkedésének. Ezért szerencsés a miniszternek az a gondolata, hogy az új műegyetemet a Lágymá-

nyosra építteti. Végül hosszabban beszél az oktatás reformjáról.

Az elnök öt perczre felfüggeszté az ülést.

A szünet után Bernády György beszél a népoktatásról. A költségvetés tanulmányozásából örömmel tapasztalta, hogy a közoktatás ügye hovatovább az őt megillető helyet fogja elfoglalni költségvetésünkben. A népoktatás terén is haladást lát, de az iskolába járó tankötelesek számában még nagyon csekély emelkedés mutatkozik. A magyar nyelv kötelező oktatása szempontjából is sok még a kívánni való. Örömmel látja ellenben az állami, felekezeti és községi polgári iskolák szaporodását. Majd a népoktatás felügyeletéről beszél.

Zmeskál Zoltán: Hisz ez volt függetlenségi alelnök olvassa a beszédét! (Zaj.)

Az elnök csendet kér. A Ház sosem ütközik meg azon, ha egy szónok emlékeztetésnek könnyítése végett, kivált ahol számokról van szó, jegyzeteit nézi. (Helyeslés.)

Bernády György ezután megköszöni a miniszternek, hogy a marosvásárhelyi református kollégiumot és a katolikus gimnáziumot, ideiglenesen bár, de fölvette az államilag segélyezendő középiskolák közé. A költségvetést elfogadja. (Helyeslés a jobboldalon.)

Sima Ferencz: Kérdés. vajjon a Rohonczy leleplezése folytán, a kormány részéről teendő nyilatkozatok nélkül, tárgyalhatjuk-e tovább a közoktatásügyi tárczát? A kultuszminiszterium az erkölcsök legfelsőbb adminisztrációjával foglalkozik: lehet erkölcsről beszélni s erkölcsi alapon bizalmat szavazni, amíg ezt a kérdést nem tisztázzák? Jogos ez a kérdés most: köteles-e a kormány Magyarország egyik legavallérabb fiának, Rohonczynek arra a nyilatkozatára válaszolni, amely szerint a többséget pénzen vásárolták meg.

Bessenyei Ferencz: Ezt nem mondta Rohonczy.

Sima Ferencz: De igenis. Ezt mondta. A miniszterelnök azt mondta valamikor, hogy a liberalizmus őszinte lelkesültjei adták össze a pénzt önzetlenül.

Szilágyi elnök: A választások megbírlása nem tartozik ehhez a tárczához.

Justh Gyula: A morál ehhez a tárczához tartozik.

Szilágyi elnök: Minden tárczához hozzátartozik a morál; de kélt, hogy a Ház szabályait megtartsa.

Justh Gyula: Nem lehet ezt a dolgot elhallgatni.

Biró Lajos: Ne hagyja magán száradni a miniszterelnök ur.

Sima Ferencz: Alkalmas-e ez a parlament arra, hogy az erkölcs és köznevelés dolgában tanácsokat adjon az országnak? Megszavazhatja-e ez a parlament a kultuszbudgetet annak a kormánynak, amely eladott czimek és rangok vételárával — amint Rohonczy . . .

Szilágyi elnök: Rohonczy beszéde nem tartozik a tárgyhoz, az napirenden kívül mondatott el, ha még egyszer eltér a képviselő ur a tárgytól, megvonom tőle a szót. (Helyeslés a jobboldalon.)

Sima Ferencz: Befejezem beszédemet azzal, hogy az ilyen pénzen összevásárolt többség támogatásával kormányzó kabinetnek mit sem szavazok meg.

Bessenyei Ferencz foglalkozni akar a kultusz tárczával.

Zmeskál Zoltán: Tárcza? Mennyit kapott a választására?

Szilágyi elnök: Zmeskál képviselő ur, ne szóljon közbe.

Zmeskál: Csak meg kell kérdezni mindegyiktől: mennyit kapott.

Szilágyi elnök: Ne tessék magyarázni.

Bessenyei Ferencz: Közel 600.000 gyermek nem látogatja az iskolát. A fővárosban is 13.000 gyermek nem jár iskolába. Ingyenessé kell tenni az oktatást és olcsóvá az iskolakönyveket. Az állami iskolákat ott óhajtja fölláttatni, ahol a nemzetiségi területen 15—30 százalék a magyar. Nekünk már védekezni kell az ellen, hogy a nemzetiségek áramlata el ne öntsön be minket. A magyar fajt kell

tehát védenünk szellemileg és anyagilag. A székelyföldre kell első sorban állami népiskolákat fölláttani. A tanítóképzők államosítását erős kézzel kezdje meg a kormány. Abszurdum, hogy több ezer tanító egy szót sem tud magyarul. A háziipari és a kézi ügyesség tanítása terén történt már valami, de az kevés. Az Alföldön a gyümölcsészeti és szőlészeti szakoktatást kell fejleszteni. Hálásan emlékszik meg a régi tanárokról, akik nemcsak oktattak, de neveltek is s barátai és tanácsadói voltak a diákoknak. Szükségesnek tartja a realiskolák számának szaporítását. Sehoh a világon nem oly kozmopolitikus a növevelés, mint nálunk. Nemzetiesebb irányt követel. (Helyeslés.) A magasabb növevelést vegye szigorubbhan a nagyméltóságú miniszter ur s adjon annak nemzetibb nevelést. Megszavazza a költségvetést.

KÜLFÖLD.

Angol-orosz szövetség. Egy pétervári távirat ma angol-orosz szövetségről ad hirt. A *Grasdanin* ugyanis azt írja, hogy Anglia szövetséget óhajtana kötni Oroszországgal. Az orosz diplomáciában — mondja a „Grasdanin” — nehezen fognak akadni olyanok, akik hajlandók volnának feláldozni Kelet-Ázsiában Oroszországnak semmiféle szövetséggel meg nem szorított szabadságát az Angliával kötendő szövetség kedvéért.

Zola pöre.

(Távirati tudósítás.)

Még csak a jövő héten lesz ítélet Zola pörében. Addig egyre izgalmasabbban és izgatottabban tárgyalnak tovább, sorra kihallgatván tanukat és szakértőket, akik ma majdnem kivétel nélkül Zola érdekében vallottak.

A francia minisztertanács ma ismét foglalkozott a pörrel. Milliárd igazságügyi miniszter közölte a minisztertanácsban, hogy Thevenet és Trarieux szenátorok interpellációt jelentettek be a Dreyfus-pörben 1894-ben elkövetett szabálytalanságok tárgyában. Milliárd a szenátusban azt fogja kérni, hogy halasztsák el az interpellációt a Zola-pör befejezéséig.

A mai nap eseményei egyébként ezek:

Meddig tart a Zola-pör?

A törvényszéki épület folyosóin ma egyébről sem beszélnek, mint arról, hogy ugyan mikor lesz már vége a Zola-pernek, amely mármár örökéletűvé kezd válni. Általában az a nézet az uralkodó, hogy hétfő előtt ítéletre számítani nem lehet és ez is csak úgy lesz lehetséges, ha a vasárnapot is igénybe veszik. *Labori* már tanácskozott is az elnökkel az iránt, hogy a törvényszék vasárnap is tartson tárgyalást. A Zola-ellenes lapok a vasárnapi tárgyalás ellen nyilatkoznak, azt mondván: Miért ne legyen Zola „condamné du Mardi-Gras?” (hushagyó keddi elítelt.)

A mai tárgyalás.

Az igazságügyi palota előtt csak kevés kíváncsi van. Zola megérkezésekor nem volt tüntetés. A terem megint tele van.

A tárgyalás megnyitása után *Clémenceau* ügyvéd követeli, hogy a bíróság hozassa el a *bordereau* eredetijét a hadügyminiszteriumból.

Pellieux ugy nyilatkozott, hogy nincs ellene annak, hogy a *bordereaut* a bíróság elé hozzák. Feltehető, hogy ez a kijelentés a hadügyminiszter tudtával és beleegyezésével történt.

Az *elnök* azt mondja, hogy ez lehetetlen, mire *Clémenceau* megteszi indítványait.

Miután *Clémenceau* indítványait beadta, az *elnök* bejelenti, hogy felettük a törvényszék a kihallgatások után fog határozni.

Egy csomó írásszakértő.

Azután folytatják *Moriaud* kihallgatását. S tanu a védő kérdésére megerősíti, hogy Esterházy írta a *bordereaut* és azt mondja, hogy az „ulánus-levelet”, amely a Boulancy asszonyhoz intézett levelek egyikében van, szintén Esterházy írta. A

bordereauban körülbelül 150 szó van és *mind-egyikén meg lehet ismerni Esterházy kezevonását*. Még az „ulane” szó is tipikus jeleit mutatja Esterházy írásának. Ő ugyanis a nagy „U” betűt „X” betű módjára írja, amit másnál nem láthatni.

Labori: Az „ulánus levél” ügyében véleményem szerint szakértők közül szeretnék egyet kihallgattatni; mert a szakvélemények nem a titkos tárgyaláson adtak be.

Elnök felhívja *Couard*-t.

Couard szakértő azt mondja, hogy nem vállalhat olyan levélről, amelyet nem vizsgált meg.

Varinard szakértő azt mondja, hogy a levél eredetijére volna szüksége, mert a másolatokról nem lehet ítéletet mondania.

Ezek az azok a finomságok, amelyekre ítéletét alapítja, már nem fedezhetők fel.

— Az „ulánus levél” hamisítvány, többet nem mondhatok.

Labori: De hisz az *ulánus levél* nem vonatkozik a nemzeti védelemre.

Clémenceau: De igenis arra vonatkozik.

Labori: Igaza van kolléga ur, de miért vonatkozik a szakértő arról beszélni, amiről *Pellieux* tábornok már nyilatkozott? Kérem *Pellieux* újból való kihallgatását.

Pellieux közli, hogy *Scheurer-Kestner*hez írt leveleket foglaltattott ugyan le, de Esterházy tagadta, hogy azokat írta volna, a szakértők pedig kijelentették, hogy hamisítás történt. Kijelenti továbbá, hogy a szakértők jelentései és a levelek *Bertulus* vizsgálóbíró kezében vannak.

A védelem követeli az eredeti levelek előterjesztését.

Az *elnök* azt mondja, hogy kikéri a kormány felhatalmazását és ennek alapján holnap majd megadja a választ.

Giry, az *École des chartes* tanára, megerősíti, hogy a *bordereau* írása meglepően hasonló Esterházyéhoz.

Zola: Negyven, más igen jelentékeny személyiség osztozik *Giry* ur meggyőződésében és ha senkit más meg nem idéztünk, ennek oka az, mert nem akartuk a bíróság és az esküdtek idejét tulságosan igénybe venni.

Giry azzal végzi, hogy bár a *bordereau* eredetijét nem látta, morális meggyőződése mégis az, hogy azt Esterházy írta.

Hericourt orvos, a *Revue Scientifique* igazgatója, azt mondja, hogy a *physiologiai* ismeretek szerint Esterházy írása azonos a *bordereau*-éval.

Piquard visszavág!

Általános mozgás közepett *Piquard* ezredet hívják fel.

Labori: Egészen elolvasta a tegnapi tárgyalásról szóló tudósítást?

Piquard: Igen, egészen!

Labori: Akkor lesz szives megmondani, mit tart a *bordereauban* említett okiratok horderejéről?

Piquard: Erről nem szólnék, ha nem tette volna meg már előttem *Pellieux* tábornok. Mivel azonban itt a *justicia* előtt állunk, annak érdekében beszélni akarok, de szépen kérem, ne értsék félre, amit mondani fogok.

Ami tehát ezt a kérdést illeti nagyon is képes leszek, hogy az ott említett dolgokról véleményemet önökkel közöljem. (Mozgás.) Azt hiszem, minden habozás nélkül megmondhatom, hogy az abban közölt dolgok jelentőségét tulbecsülték.

Piquard elemzi ezután az okmányt és fölveti azt a kérdést, vajjon Esterházy ismerhette-e a *bordereau* megírásához szükséges dolgokat?

Elnök: Ez épen a kérdés.

Piquard: Én azt mondom, hogy igen. Esterházy kétszer volt a lövésiskolában és harmadszorra a chalonsi táborba ment — a saját költségén. Szereztem információt Esterházyról. Egy tiszt azt mondta, hogy Esterházy egyszer azt kérdezte tőle, tud-e valamit a tüzérség mozgósításáról. Mit akart az e fajta kérdés-köddéssel? Én nem mondom, hogy Esterházy írta a *bordereaut*. Azt nem tudom. Én csak

annyt mondok, hogy írhatta, mert az abban előforduló megjegyzésekről elegendő értesülései voltak. *Piquard* késznek nyilatkozik, hogy a fedezeti csapatokról felvilágosítást ad, de erre az esetre kérnie kell, hogy egyidőre zárt tárgyalást rendeljenek el.

Elnök: Azt majd rögtön meglátjuk, folytassa csak vallomását!

Piquard: Valaki azt mondta nekem, hogy Esterházy otthon folytonosan okmányokat másoltatott. Melleje azonfelül, mint őrnagy melle, titkár is volt beosztva. Mindezek daczára, egész az utolsó percig föntartottam azt a reményt, hogy a *bordereauban* találok valamely támaszpontot arra, hogy a *bordereaut* nem Esterházy írta. Ez volt a reménységem. A mikor azonban ezt a megjegyzést olvastam: „A hadgyakorlatokra akarok menni, ekkor feltetem magamban a kérdést: miként lehet az, hogy egy őrnagy tavasszal hadgyakorlatra megy, olyankor, amikor csak a zászlóaljok főnökei mennek hadgyakorlatra, nem pedig az őrnagyok. Megszereztem a 74. ezred 1894. évi jelentését s már akkor megtaláltam abban azt a megjegyzést, hogy Esterházy részt vesz a hadgyakorlatokon. A *bordereau* elemzésének során *Piquard* a következőket mondja:

A tüzérség átalakítása, amelyről a *bordereauban* szó van, törvényjavaslat tárgya volt, amely sok képviselő, szenátor és újságíró előtt ismeretes és így Esterházy, akinek újságíró ismerősei voltak és gyakran járt szerkesztőségekben, könnyen megtudhatta ezt. Ami pedig a lövészet szabályzatokat illeti, amelyeknek a *bordereau* írója nagy fontosságot tulajdonít, a menüiben azt mondja, hogy ezt nagyon nehezen szerezte meg, mert csak egy bizonyos számban küldték meg a hadtesteknek, erre nézve azt kérdezhetem: miért ne szerezte volna meg Esterházy ezt a szabályzatot egy tüzérszisztól? A *bordereau* írója az okmányok egészében „való lemásolásáról” beszél. Aki másoltat, annak rendelkezésére okvetetlenül kell, hogy álljon valaki, és Esterházy mint őrnagynak, mindig volt titkára. És itt emlékeztetnem kell az esküdteket *Gonze* leveleire, amelyekben óvatosságra int. Nos hát én kérdeztem Esterházy titkárját: Hullotot, hogy nem igyekezett-e a tüzérségi lövő-utasításokból egyes dolgokat megtudni; és hogy nem történtek-e a sajtó útján indiszkrecziók? De többet kérdezni nem mertem azért, hogy Esterházyt ne kompromittáljam és hogy *Gonze* tábornok intelmét kövessem.

Ujabb szembeállítások.

Pellieux tábornok, akit újra felhívják, ki jelenti, hogy a vallomást *Gonze* tábornokra bizza, aki a *bordereau* horderejéről jobban fog tudni nyilatkozni, mint ő.

Gonze tábornok azt mondja, hogy a *bordereauban* felsorolt részletek csak a hadügyminiszteriumhoz beosztott tüzérszisztól eredhettek, mert csak ilyen tiszt ismerhette azokat.

Erre vita keletkezik az időpontra nézve, amikor a *bordereau* iratott.

Piquard ezredes azt állítja, hogy áprilisban volt, míg *Gonze* tábornok augusztust mond.

Labori megjegyzi, hogy a Dreyfus elleni vádirat érvül használta fel Dreyfus ellen, hogy a *bordereaut* áprilisban írta.

Pellieux: Nem áprilisban írták.

Labori: Hát mikor?

Gonze: Szeptember vége felé.

Piquard: Ha a *bordereaut* áprilisban írták, akkor az a mondat, hogy: „a hadgyakorlatokra utazom”, egészen jól alkalmazható Esterházyra.

Gonze ezután fölemlíti, hogy a *bordereauban* előforduló iratok a hadügyminiszterium több irodájából voltak csak összegyűjthetők és csak olyan tiszt juthatott hozzájuk, aki egymásután volt a hadügyminiszterium mindegyik irodájában.

Piquard: Hát akkor hogyan lehetett a *bordereaut* egy olyan tisztnek tulajdonítani, aki a hadügyminiszteriumnak csak a második irodájában volt, még nem jutott be a harmadikba, mikor pedig a *bordereauban* olyan iratokról van szó, amelyek a harmadik irodában voltak?

Piquard e kérdését a legnagyobb érdeklődéssel hallgatták és az izgatottság csak nőtt, amikor az

elnök a Piquardal való szembesítés után a tárgyalást fölfüggesztette. Mindenki úgy érezte, hogy most ismét sikerült az igazságból legalább egy keveset földeríteni.

Legyen hát világosság.

A tárgyalás újból megkezdetvén, Pellieux tábornok jelentkezik szólásra.

Eddig — ugymond Pellieux — a törvény korlátai közt maradtunk; de minthogy a védelem szóba hozta D'Ormeschville gróf jelentésének egyes részeit ismétlem, Henry ezredesnek annyira jellemző szavait: „Világosságot akarnak, hát lássunk hozzá!” (Mozgás.) Akkor, mikor Castelané benyújtotta interpellációját, a hadügyminiszteriumban már megvolt a föltétel bizonyítéka Dreyfus bűnösségének és én láttam ezt a bizonyító iratot. Egy jegyzék jutott akkor a kezünkbe, amelyben ez állt: Ne beszéljen soha arról az összeköttetésről, amelyben ezzel a zsidóval álltunk. — Ehhez a jegyzékhez, amely nem volt aláírva, egy névjegy volt mellékelve, amelyen bizonyos jel állott, nyilván megbeszélte jel, ugyanaz, amely meg volt az illető iraton is. Boisdeffre tábornok megerősítheti azt, amit én mondtam. (Élénk tetszés.)

Labori: Hisz ez egészen új dolog, amit belevetnek a vitába!

Pellieux tábornok: Ön bizonyára olvasta gróf D'Ormeschville jelentését, amelyet titkos ülésen tárgyaltak.

Labori: Ez nem oly irat, amely becses birna és bizonyítéknak volna tekinthető, míg meg nem vitatják. Ezután hozzáteszi Labori: Dreyfust egy titkos dossier alapján itélték el, anélkül, hogy azt megvitatták volna, anélkül, hogy a vádlott, valamint a védő ismerte volna azt. Most tehát egy második dossier is van. Miért ne lehetne azt megvitatni. Az izgalom az országban terjed és egyre erősebbé válik. Nekünk kötelességünk teljes világosságot követelni és bármit mondjanak is, a Dreyfus-pör revíziója most magától előtérbe lép. (Lárma és tetszés.) Mutasd meg nekünk ezt az iratot és ha Dreyfus bűnös, meg fogunk hajolni és újra hozzálátni munkánkhoz, legyen az munkája a békének vagy a háborúnak, amelytől olyan tisztekkel, tábornok ur, mint ön, nem kell rettegünk! (Tetszés.) Nyilatkozzék tehát Pellieux tábornok fentartás nélkül és hozzák ide azt az iratot.

Erre Gonze tábornok szólal föl és azt mondja: Teljesen méltánylom Pellieux tábornok szavait, de nem hiszem, hogy azokat az iratokat, amelyekről szó van, ide lehetne hozni.

Pellieux tábornok: Arról beszéltek, hogy a hadi törvényszékkel titokban közöltek egy iratot, de bizonyítékot erre nem hoztak fel. Nos, kérem, idézzék vissza emlékezetükbe Henry ezredes szavait, aki kijelentette, hogy az iratok le voltak pecsételve. Azt kívánom, — végzi szavait Pellieux — hogy hallgassák ki Boisdeffre tábornokot.

A tábornok parancsot ad egy századosnak, hogy menjen azonnal Boisdeffre tábornokért. (Szenzáció.)

Elnök elrendeli, hogy hívják be Esterházy őrnagyot. (Mozgás.)

Labori: Oh, nem! Addig nem, míg Boisdeffre tábornok nyilatkozatát nem halljuk. Ez a dolog sokkal komolyabb, semhogy folytathatók a tárgyalást, míg a tábornok ki nincs hallgatva. Indítványt teszek a tárgyalás elhalasztása iránt.

Esterházy őrnagy, aki sápadtan a korláthoz közeledett, erre visszavonult, míg Labori védő indítványait szövegezte.

A tárgyalást a közönség nagy izgatottsága közt megszakítják.

Ezalatt a vezérkar egy tisztje kocsin elhajtattott Boisdeffre vezérkari főnök lakására, hogy elhívja, de Boisdeffre nélkül jött vissza.

Mikor újra megkezdték az ülést, az elnök, minthogy Boisdeffre tábornokot nem találta meg, a tárgyalás folytatását holnapra halasztotta.

A meglepett közönség nagy izgatottság közt, a történeteket szenvedélyesen vitatva, lassankint távozik a teremből.

Pellieux tábornokot, mikor a palotából

eltávozott, az összegyűlt sokaság megéljenezte. Zola észrevétel nélkül távozott.

A rendőrség szigorú intézkedéseket tett, hogy megakadályozzon minden rendezavarást.

A megvert Leblois.

Mindazonáltal történt két rendezavarás. Mikor Leblois ügyvéd elhagyta a termet, Thiebaut ezt kiáltotta oda neki: „Maga nagy felelősséget vett magára!”

Mikor Leblois válaszolni akart, egyszerre nagyszámú tömeg fogta körül, úgy, hogy kénytelen volt az épület belső részeibe menekülni, miközben azonban utána szaladt pár ember és tetteleg inzultálta. Egyet ezek közül a rendőrség el is fogott.

Inzultáltak még Ives Guyot-t is. A tömeg fel akarta dönteni kocsiját és csak a rendőrség közbelépésével sikerült kimenekülnie a veszélyből.

A tárgyalás bevégezése után megjelent Boisdeffre vezérkari főnök polgári ruhában a törvényszéki palotában, hogy vallomást tegyen.

Minthogy azonban már nem volt ott senki, hazament. Utközben a tömeg lelkesen „Vive l'armée” kiáltásokkal üdvözölte.

Németország nem ijed meg.

Berlin, február 17.

Pellieux tábornoknak pessimistikus kijelentései, amelyekkel a Zola-perben az esküdtekre hatni akart és amelyek a közeli háború veszélyét helyezik kilátásba, itt nagyon sok gunyos megjegyzésre ad alkalmat. Politikai körökben az a nézet, hogy a francia kormány Pellieux kijelentéseit nem fogja szó nélkül hagyni. A lapok hasonló módon beszélnek Pellieux nagyképi tirádáiról. Különösen jót mulat rajtuk a „Norddeutsche Allgemeine Zeitung.”

A „Hamburger Neueste Nachrichten” ezt írja: Igazán különös, micsoda eszközökhöz fordul a francia vezérkar, hogy az esküdtekre pressziót gyakoroljon. Ez azt bizonyítja, hogy eddigi szilárd állása megrendült. A lap nem tartja valószínűnek, hogy a kamara a vezérkar eljárását meg ne rója és szükségesnek tartja, hogy a kormánynak kijelentse, hogy a vezérkarnak más dolga van, mint a nemzetet háborus hírekkel megfélemlíteni.

A „Nationalzeitung” Bülow ismételt demen-tijére utal, melyet a költségvetési bizottságban mondott beszéde tartalmaz és hangsúlyozza, hogy Franciaországnak nem kell háborútól félnie, ha a kormány a Dreyfus-ügybe világosságot enged hozni. Amikor a francia kormány nemzetközi bonyodalmakra hivatkozik, azt csak ürügyül használja arra, hogy eddigi „elhomályosítási rendszerét” mentse.

TÁVIRATOK.

Ferencz Salvator főherceg ezrede.

Bécs, február 17. A király Ferencz Salvator főherceget a Bécsben fekvő 15. huszárezred tulajdonosává nevezte ki. Az ezred eddig boldogult gróf Pálffy Móricz altábornagy nevével viselte.

Az új norvég miniszterium.

Krisztiania, február 17. Az új miniszterium a következőképpen alakult meg: *Sterp* miniszterelnök, *Duam* igazságügyi, *Wexelsen* kultusz, *Holst* hadügyi, *Loeding* közmunkaügyi, *Sande* pénzügyi, *Thielesen* belügyi miniszter, *Bleher* stockholmi államminiszter, *Nysom* és *Loechim* stockholmi államtanácsosok.

Japán és Kína kibékülése.

London, február 17. A „Times”-nek jelentik Koveból e hónap 16-áról, hogy báró *Nischis*, a londoni és pekingi japán követek azt tanácsolták a japán kormánynak, engedjen *Kínának halasztást a hadi kárpótlás megfizetésére, hogy kibékülést hozzon létre Japán és Kína között.* Kétségbe vonják, vajjon megengedheti-e ezt a japán pénzügyek állása.

Bányalégrobbanás.

Bochum, február 17. A „Vereinigte Carolinen Gluchs-Hamme” tárnában ma reggel légrobbanás volt. Délelőtt 11 óráig 37 halottat és sok súlyosan sebesültet hoztak föl a bányából. Attól tartanak, hogy a *halottak száma legalább ötvenre rag.* A mentési munkálato-kat a gázok kiömlése nagyon megnehezíti.

Hamme, február 17. A „Vermischte Carolinen Flück” bányából este *negyed 7 óráig 53 halottat hoztak fel. Öt ember még hiányzik.* A sebesültek nagy része reménytelen állapotban van.

A német postagözösök.

Berlin, február 17. A *birodalmi gyűlés* mai ülésén folytatták a postagözösökről szóló novella tárgyalását. A konzervatívek és a nemzeti szabadelvűek elfogadják azt, míg a szabadelvűek és centrum-párt tagjai hangsúlyozzák annak a szükségét, hogy a bizottsági tárgyalásban vizsgálják meg, vajjon igazolt-e a szubvenczió. A szociáldemokraták kereken megtagadják a szubvencziót.

Posadowsky államtitkár hosszabb beszédben indokolja a szubvenczionálást. A szubvenczió eredményét nem lehet számszerűen kimutatni, de egy nagy nemzetnek kockázatlan is kell valamit, hogy a kínai és a japáni nagy piacot megszerezze, melyek meghódítására más nemzetek nagy áldozatokra készek.

A holnapi ülésen a hadügyi költségvetést tárgyalják.

HIREK.

Az udvar Budapesten.

Az uralkodó, itt időzése alatt, ma délelőtt adta az első általános kihallgatást, a király előtt megjelentek: Brankovics György szerb patriárka, gróf Zichy Ferencz tárnokmester, báró Bánffy György, főajónállómester, Tisza Kálmán, gróf Csáky Albin, báró Podmaniczky Frigyes, gróf Károlyi Tibor, Forinyák Gyula lovassági tábornok, Pável Mihály püspök, gróf Károlyi Sándor, báró Majthényi László, gróf Hunyady Imre, gróf Széchenyi Pál, gróf Pallavicini Ede, gróf Zichy Nándor, gróf Széchenyi Tivadar és báró Vécsey Sándor valóságos belső titkos tanácsosok, Hohenlohe-Öhringen herczeg német főkonzul, Tattara Viktor olasz alkonzul, dr. Dárday Sándor, a számvevőszék alelnöke, Draskovics-Erdődy Julia grófnő palotahölgy, dr. Münnich Aurél országgyűlési képviselő, Nagy Gábor és Vörös Sándor miniszteri tanácsosok, Sárffy Guidó, a közigazgatási bíróság tagja, gróf Andrássy Géza, gróf Bohus Zsigmond, báró Vécsey József, báró Vécsey István, gróf Majláth József, gróf Erdődy Sándor, báró Fejérváry Géza, Jekelfalussy Zoltán, báró Révay Simon, báró Révay Gyula, gróf Zichy Aladár, báró Piret Béla, Elek Gusztáv, Kazy József és Majthényi Otmár kamarások, Békeffy Remig egyetemi tanár, Baróthy Ede osztálytanácsos, Kosztolány Aurél és Ujhelyi Nándor királyi tanácsosok.

Együttesen járultak a király elé: gróf Nádasdy Ferencz és gróf Dessenwilly Aurél titkos tanácsosok; Kullman Lajos, Lung György fővárosi tanácsosok és Orley Lajos fővárosi bizottsági tag; azután Ujvidék szabad királyi városnak egy tizenkéttagú küldöttsége, báró Flatt Viktor vezetésével, valamint egy küldöttség gróf Vigyázó Ferencz vezetésével.

A király végül Romeiser Béla nagykereskedőt, Steinschneider Bertalan gyarost és Huber János bankigazgatót fogadta.

A mai általános kihallgatáskor a király *Hal-mios* polgármestert és *Mataska* meg *Rózsavölgyi* alpolgármestereket is fogadta. A polgármester szavaira, melyben hódolatát fejezte ki, a király így válaszolt:

— Örülök, hogy az urakat választották meg. Mindig nagy örömmel jövek Budapestre, amely szépen fejlődik. Különösen meglepőnek találok az építkezés terén való fejlődését. Bizony nemsokára új kórházat is kell építeni, mert úgy látszik, hogy a Rókusz-

kórház nincs már a kellő helyen. Természetes, hogy egy új nagy kórház építése nem lesz kis feladat.

A polgármester azt felelte, hogy a város már évek óta foglalkozik ezzel a fontos ügygel; most, hogy a Felsőre erről az ügyről beszélt, a törvényhatóság bizonyára minden erejével azon lesz, hogy az építkezés ügyét lehetőleg gyorsan sikerrel befejezze.

Matuska alpolgármestertől megkérdezte a király, hogy megválasztása előtt mi volt a rezortja. **Matuska** ama válaszára, hogy ő a vásárcsarnokokat segített megteremteni, a király így felelt:

— Igen, igen, az nagyon szép intézmény. A múlt évben nagy meglepetéssel láttam.

Rózsavölgyi alpolgármestertől azt kérdezte a király, mi volt eddigi teendője s mikor Rózsavölgyi azt mondotta, hogy a főváros közoktatásügyét vezette, a király megjegyezte:

— Az bizonyára sok dolgot adott önnek.

Ezután a király kegyesen elbocsátotta a polgármestereket.

Ma délután 6 órakor volt a harmadik udvari ebéd, amelyre ma szintén hölgyek is voltak hivatalosak. Az ebéden a Felsőre kívül résztvettek: **Ottó** főherceg, **Ferencz Salvátor** főherceg, **Mária Jozefa** főhercegnő, **Mária Valéria** főhercegnő, báró **Dlauhowesky** vezérőrnagy főudvarmester, gróf **Zichy** szolgálattevő kamarás, **Széchenyi** grófnő főudvarmesternő, **Zamoyska** grófnő, udvarhölgy, gróf **Salm** szolgálattevő kamarás, gróf **Lederer** kamarás, **Bombelas** grófnő udvarhölgy, de **Azevado** braziliai követ, gróf **Csáky** Albin és neje született **Bolza** Anna grófnő, báró **Kemény** Kálmán és neje, született **Bánffy** Pollyxena bárónő, báró **Radvánszky** Géza és neje született **Waldeck** Kornélia grófnő, gróf **Festetics** Pál és neje született **Pálffy** Francziska grófnő, továbbá **Liechtenstein** herceg altábornagy első főudvarmester, gróf **Apponyi** Lajos magyarországi udvarnagy, gróf **Paar** lovassági tábornok és **Bolfras** altábornagy főhadsegédek és **Dietrichstein** herceg alezredes szolgálattevő szárnysegéd.

Mária Valéria főhercegnő, aki már az udvari ebéden részt vett, férjével **Ferencz Salvátor** főherceggel ma délután érkezett Bécsből Budapestre. Kisérőjükben voltak **Bombelles** grófnő udvarhölgy és báró **Lederer** százados főudvarmester. A pályaudvaron hivatalos fogadtatás nem volt. A pályaudvaron levő közönség tiszteletteljesen üdvözölte a fenséges párt, mely a budavári királyi palotába hajtatott.

Ottó főherceg, aki vasárnap már nem lesz Budapestben, amaz óhaját fejezte ki, hogy szeretné a *She* című balletet látni. Az Opera igazgatósága ennek következtében holnap hérlétszűnetben színe hozza a balletet s így a holnapra kitűzött várszínházi előadás elmarad.

A szombati udvari estélyre nagyban készülődnek. A rendőrség úgy intézkedett, hogy a diplomáciai testület és helybeli főkonzulkok, a miniszterek, udvari méltóságok fogatai Pestről a lánchíd bal oldalán, az alaguton, alagut-utcán, Attila- és tábor-utcán, disz-téren, Szent-György-téren át, a többi meghívott vendégek fogatai pedig a lánchíd jobb oldalán, Albrecht-uton, színház-utcán, Szent-György-téren át hajtanak a királyi palotába. A fogatok visszafelé az Albrecht-uton távoznak. **Minden egyéb kocsi közlekedés elől a lánchidat esti 7 órától fél 9 óráig elzárják.**

— Az özvegy trónörökösne betegsége. **Stefánia** özvegy trónörökösne betegségről, melyről már hírt adtunk, **Bécsből** a következőket jelentik: Az özvegy trónörökösne már a múlt héten meghalt, de a meghülés olyan könnyű természetű volt, hogy az özvegy trónörökösne múlt hétfőn még elmehegett **Goluchowski** külügyminiszter estélyére. A következő napon azonban súlyosbodott a baj és a kifejődött influenza következtében a beteg lefeküdni volt kénytelen. A beteg állapota tegnap is, ma is kielégítő volt s azért nem is adtak ki orvosi jelentést. Betegsége következtében **Stefánia** özvegy trónörökösne egészen megváltoztatta utazásának tervét.

Nemcsak hogy Budapestre nem jön, ahol az udvari bálon kellett volna megjelennie, hanem **Griesbe** is bajosan mellet el, ahová e hónap 20-án akart utazni. — Éjjel azt telefonálja **bécsi** tudósítónk, hogy **Stefánia** özvegy trónörökösne állapota ma este ismét kissé rosszabbra fordult. Láza erősebb lett.

— A beteg **Klementina** hercegnő. **Klementina** szász-köburg-góthai hercegnő állapotáról — mint **Bécsből** jelentik — este 7 órakor a következő orvosi jelentést adták ki: A nap folyamán a hercegnő állapotában nem állott be változás. Hőmérséklet: 36,6° A beteg ereje kielégítő.

— **Mihály metropolita halála.** **Belgrádból** táviratozzák, hogy **Mihály** metropolita, aki teljes negyven évig állott a szerb egyház élén, ma délben 72 éves korában rövid betegség után meghalt. Szombaton temetik államköltségen. Utódjául **Innocentius** nisi püspököt volt udvari lelkészt emlegetik. **Belgrádban** a haláleset hírére minden házra gyászlobogót tűztek ki. Az elhunyt hagyatékában **negyven ezer rubelt** találtak. Az elhunyt életrajza a következő:

Mihály, szerb metropolita, született **Kragujevacban**, 1830-ban, mint szegény szülők gyermeke. Szerb ösztöndíjjal **Kiebben** teológiát tanult és pappá szentelték, mire a **belgrádi** papi szeminárium tanára lett. Már 1859-ben **Milos** szerb fejedelem szerb metropolitának, azaz a görög-keleti szerb egyház fejének nevezte ki. **Mihály** nagy barátja volt **Oroszországnak** s mint ilyen, e görög-keleti vallásu nagyhatalomhoz való szoros csatlakozás mellett küzdött. **Midőn** a berlini békekötés után **Milán** király és a haladóparti miniszterium **Ausztria-Magyarországhoz** közeledtek, **Mihály** ellentétbe jutott velük, mely még élesebb lett akkor, midőn **Milán** király ellen a szerb hierarchia jogait kellett megvédeni. 1889-ban **Milán** megfosztotta állásától és ekkor **szárműzetésbe Oroszországba** ment, **Milán** király lemondása után 1889-ben visszatért Szerbiába és ekkor visszahelyezték a metropolitai méltóságba. Mint metropolita 6 kente föl 1889. július 2-án az ifjú **Sándor** királyt Szerbia királyának.

— **Helyőrségváltozások.** **Bécsi** tudósítónk telefonálja, hogy a csapattestek parancsnokságát már értésítették a legközelebbi helyőrségváltozásokról. A 23. gyalogezredet **Budapestről és Banjalukáról Bécsbe**, a 26. gyalogezredet **Esztergomból és Dalmáciából Bécsbe**, a 48. gyalogezredet **Pozsonyból és Kanizsáról Sopronba**, a 68. gyalogezredet **Bécsből Budapestre és Szolnokra**, a 71. gyalogezredet **Trencsénből Pozsonyba**, a 76. gyalogezredet **Sopronból Esztergomba** helyezik át, ezenkívül egyes ezredek egy-egy zászlóalja cserél helyet, így a 33. gyalogezred egy zászlóalja **Pancsováról Aradra**, egy másik zászlóalja **Aradról Dél-Dalmáciába**, a 38. gyalogezred egy zászlóalja **Kecskemétről Budapestre**, egy másik **Budapestről Kecskemétre**, a 46. gyalogezred egy zászlóalja **Castellnovából Szegedre**, egy másik zászlóalja **Szegedről Pancsovára** és: a 82. ezred egy zászlóalja **Erdélyből Banjalukára** megy.

— **Gallovích** koldul. Olvasóink bizonyára emlékeznek még arra a hírtükre, melyben elmondottuk, hogy a **Budapestről** megszökött **Gallovích** bíró **New-york** előtti hajótörést szenvedett és ekkor minden vagyona a tengerbe veszett. Ma újabb hír érkezik a szökött bíróról. **New-yorkból** ugyanis azt táviratozzák, hogy **Gallovích** felkereste **Stockinger** new-yorki osztrák-magyar konzult és segítséget kért tőle, mert nincs miből élnie. Mikor a konzul a lakását kérdezte, ezt nem akarta megmondani. A **New-York Herald** ma terjedelmesen közli **Gallovíchnak** viselt dolgai.

— Az öngyilkos alispán. **Kutka** máramarosi alispán öngyilkosságára vonatkozólag ma **Máramaros-Szigetről** a következőket írják: **Kutka** alispán öngyilkossága kizárólag tulérezkenységére vezethető vissza. Báró **Roszner** főispánhoz szívélyes baráti viszony fűzte s midőn a **Népbank** fizetési zavarai töprengővé tették, hálával emlékezett meg több barátja előtt a főispán megnyugtató szavairól, amelyek akkor lelke egyensúlyát helyreállították. **Hivatalát teljes rendben hagyta hátra.** Mióta a szigeti takarékpénztár megbukott, annyira óvatossá volt, hogy megyei pénzeket csakis a fővárosi pénztárakéknak

által alapított **Máramarosi Takarékpénztárnál** helyezte el. A főispánnak sem felelősségre vonnia őt oka nem volt, sem izgatott szóváltás nem volt köztük. Utolsó találkozásukkor, a bányászati és erdészeti tisztviselők által **Alma-Szlatinán** adott disztrakción a legkedélyesebben társalogtak. **Rosszakaratu** az a híresztelés, hogy a főispán feltörette az alispán szobáját, az alispán fia jelenlétében nyitották fel az íróasztal fiókját, hogy nincs-e ott levél, mely az eltűnéséről magyarázatot nyujtana. A fiókban levő iratokhoz más nem is nyult, mint a fia. Az alispán öngyilkosságának oka nagyfokú idegesség.

— **Nincs remény.** **Debreczenből** írják, hogy az egykor milliomos **Ungvári**, híres czivis család fia. **Ungvári Dániel** ma délelőtt fölakasztotta magát, mivel a családját nem tudta fentartani. Az alig 37 éves ember ifjúkorában ötlovas könnyű kocsin hajtott végig a debreczeni főpiacson és büszkén intetetett a fejével azoknak, akik alázatosan köszöntöttek. A jó idők elmúltak a híres czivis-család tagjai rohamosan tönkrementek. **Ungvári Dániel** a feleségével kiköltözött a homokkertbe. Egy kis, szűk szobában vonultak meg. Ő maga napszámra járt, az asszony pedig varrni való után nézett. Ma reggel **Ungvári**, aki az utóbbi napokban, amint mondani szokták, teljesen elveszítette a fejét és a ház küszöbén az épen távozó asszonynak azt mondta:

— **Nincs remény.** A komisz munka nem nekem való.

Egy óra mulva, mikor hazaérkezett az asszony, az ajtó zárva volt. **Roszat** sejtett, segítségkérésére a szomszédok betörték az ajtót. **Ungvári Dániel** holtan csüngött alá az ajtószarkon, ahová fölakasztotta magát. Az asszony zokogva borult rá. A szerencsétlen ember azzal a gondolattal foglalkozott pár nap előtt is, hogy kimegy **Amerikába** urasági kocsinak, mivelhogy odakünn nagyon kedvelik a magyar kocsiat. Az utiköltséget azonban, úgy látszik, nem tudta megszerezni és ez keserítette el.

— **Gróf Kálnoky temetése.** **Lettowitzből** jelentik, hogy ott ma délben temették el gróf **Kálnoky** Gusztávot, az osztrák-magyar monarchia volt külügyminiszterét. A temetésen a királyt gróf **Czirák** udvari főmarsall képviselte. Jelen voltak továbbá: gróf **Goluchowski** külügyminiszter, gróf **Welsersheimb** és gróf **Szécsen** osztályfőnökökkel és a külügyminiszterium számos tisztviselőjével az osztrák kormány képviselőit: gróf **Welsersheimb** és **Witteck** miniszterek, báró **Aerenthal** bukaresti osztrák-magyar követ, báró **Spens-Boden** morvaországi helytartó és a főnemesség számos tagja. A beszentelést **Bauer**, brünni püspök végezte.

— **Hagymáz a kaszárnyában.** A **Kaposvárott** állomásozó és **Albrecht** főherceg nevét viselő 44-ik gyalogezred legénysége között — mint levelezőnk jelenti — nagy mértékben pusztít a hagymáz. Körülbelül 30—40 katonafélszik a kaposvári csapatkórházban, kik közül részben már teljesen hagymázbetegek, részben a hagymáz tüneteivel küldettek be. **Budapestről** **Kaposvárra** érkezett a katonai egészségügyi bizottság, hogy a kór oka felől meggyőződést szerezzen. Küldtek is a kutakból vizet a budapesti vegyelemző állomáshoz megvizsgálás céljából. Ma a 7-ik századtól 14, a 6-iktól négy beteget küldtek a csapatkórházba.

— **Jubiláló tüzoltók.** A **károlyfalvi** (Pozsony megye) tüzoltó-egyesület, mely a nyugati határszelen nemzeti hivatást is iparkodik teljesíteni, ma szép ünneppel ülte meg fenállásának husz éves jubileumát. A diszgyakorlatra és az esti táncmulatságra sok vendég jött **Pozsonyból** és a szomszédos falvakból is.

— **Öngyilkos huszárok.** A **Pancsován** állomásozó 7. számú huszárezredben utóbbi időben gyakran történnek öngyilkosságok. Október 5-dike óta öt huszár lett öngyilkossá. A gyakori öngyilkosságok felkellették a katonai hatóságok figyelmét és **Schramm** dandárparancsnok most **Pancsovára** érkezett, hogy ebben az ügyben vizsgálatot tartson.

— **Öngyilkos fiu.** **Kmero** Kálmán szabóinas a kőbányai népligetben forgópisztolyal halántékra lötte magát és szörnyet halt. **Tettét boldogtalan szerelem** miatt követte el a 16 éves fiu.

— **A légberöpült hajó.** Lapunk legutóbbi számában hírt adtunk a *Mayne* amerikai páncéloshajó katasztrófájáról. Ma erről a szerencsétlenségről *Amerikából* a következő tudósítások érkeztek: *Mayne* katasztrófáját hír szerint a *hajó kazánjának robbanása okozta.* Az Alfonso XII. spanyol csirkalóhajó nyomban ott termelt ugyan és a hajó legényei azonnal megkezdték ugyan a mentőmunkát, de a segítség elkésve jött, mert a *Mayne* a vilám gyorsaságával sülyedt. A spanyolok mindössze néhány embert tudtak megmenteni, akik uszva tartották magukat a víz színén. Ezeket a megmentetteket, hat matrózot és egy tisztet, akik szintén veszedelmesen megsebesültek, a fő kormányzó rendelkezése a havannai katonai kórházba szállították. Mikor ezeket a szerencsétlen embereket a parta szállították, a havannai tüzoltók eléjük siettek és betegszállító-kocsikon a városba szállították őket. A *Mayne* kapitánya fején sebesült meg, de sebe nem veszedelmes; mikor a katasztrófa bekövetkezett, azt ajánlotta embereinek, hogy mindenki úgy meneküljön, ahogy tud. A legújabb értesítések szerint a katasztrófánál *kétszázötvenhárom matróz és két tiszt vesztette el életét.* A robbanás okát még eddig nem tudták megállapítani, csak az bizonyos, hogy a löporoszkamrában nem voltak olyan anyagok, amelyek maguktól meggyulladtak volna. Newyorkból buvárokat küldtek a kubai vizekre; ezek a buvárok mindenekelőtt a páncéllemezeket fogják megvizsgálni, hogy megállapíthassák, vajjon a robbanás a hajóleston kívül vagy ezen belül következett-e be. — A katasztrófáról késő éjjel érkező táviratok szerint Amerikában nem hiszik, hogy a rettenetes katasztrófát véletlen baleset okozta, inkább azt gondolják, hogy merénylet idézte elő. A *Journal* című lap — mint *Newyorkból* jelentik — 50000 dollár jutalmat tűz ki kizárólag neki küldött oly információkra, melyek alapján kideríthetők azok a személyek, akiket esetleg a „*Mayne*” csirkaló szerencsétlenségeért büntetőjogi felelősség terhel. A lapok egyébiránt mérsékelt hangon írnak a robbanásról és nem hiszik, hogy Spanyolországban valamiféle köze volna a szerencsétlenséghez. A *World* mégis tanácsosnak véli, hogy egy *spanyol hadihajónak Amerikában való látogatását halasztsák el.*

Berlinből táviratozzák, hogy *Vilmos* császár, mihelyt a *Mayne* katasztrófájának híre érkezett, azonnal kifejezte közvetlenül az Egyesült Államok elnökéhez intézett táviratban mely részvétét az amerikai páncélos hajó elpusztulása s az amerikai tengerészet anyai derék tisztjének és legénységének halála felett. Ugyanekkor a washingtoni német nagykövet utasítást kapott, hogy fejezze ki szóbelileg is az elnöknek a császár benső részvétét.

Egy másik hajókatasztrófáról is érkezik ma hír. *Marseilleből* ugyanis azt jelentik, hogy a *Flachat* gőzhajó elsülyedt és ekkor körülbelül 100 ember, köztük 49 utas vesztette életét. Az utóbbiak között egy magyar is volt.

— **Az osztálysorsjáték húzása.** Lapunk mai számában e cím alatt megjelent híreinkre vonatkozólag illetékes helyről a következő felvilágosításokat kaptuk: Megtörtént ugyan, hogy a sorsolási bizottságot a közönség köréből figyelmeztették arra, hogy egy czédula, amely egy sorsjegy-számot tartalmazott, az asztal alá gurult, de ez nem egy már kihuzott nyerőszámot tartalmazó, hanem még a zsineggel átkötött olyan czédula volt, amelyet az árva leány véletlenül ejtett ki a kezéből akkor, amikor a nyerőszámot tartalmazó czédulát a szerencsekerékből kiszedte. E tekintetben tehát sem tévedés, sem mulasztás nem történt. A mi a közleményünkben érintett azt a panaszt illeti, hogy a szerencsekeréket ritkán forgatják meg, illetékes oldalról konstatálják, hogy a szerencsekeréket minden 500 nyerőszám kihuzása után megforgatják és hogy ezzel az eljárással minden jogosult igénynek is elég van tőve, bizonyítja az a körülmény, hogy az eddigi összes húzások folyamán az egyes főelárúsítóknál vásárolt sorsjegyekre esett nyeremények aránya csaknem teljesen megfelel az ezen főelárúsítók által az osztálysorsjáték igazgatóságától átvett sorsjegymennyiség arányának. Ami

végül azt a felszólalást illeti, hogy miképen történik a hivatalos huzási lajstrom összeállítása, illetékes helyről azt a felvilágosítást nyertük, hogy a már ólombetűkkel kiszedett és kinyomtatott lajstromot közrebecsítés előtt nem ugyan a közjegyző, hanem a magyar királyi pénzügyminiszter által az osztálysorsjáték ellenőrzésével megbízott budapesti magyar királyi lottóigazgatóság hivatalos közgeci hasonlítják össze a zsinorra fűzött azon eredeti czédulákkal, amelyek a kihuzott sorsjegyek nyerőszámait, valamint az ezekre esett nyereményeket tartalmazzák.

— **Egy kis diák tragédiája.** Megrendítő szerencsétlenségről értesít bennünket *bécskai* tudósítónk: Két kis diák, *Szűcs* Gergely és *Tábori* János a közeli szállásukról, ahová levelet vittek — siettek be a községbe. Delet harangoztak éppen és hogy utjokat megrövidíthessék, *Szűcs* azt ajánlotta, hogy menjenek keresztül a még jéggel borított *Ferenz*-csatornán. Alig mondta ki *Szűcs* ezeket a szavakat, a két fiú már vigan szaladt a jégen. *Szűcs* elől futkosott, de vakmerőségeért erősen lakt. A jég már nagyon meg volt lágyulva és midőn a fiú a csatorna közepére ért, iszonyatos ropogás hallatszott, a jég betört és a kis *Szűcs* a vízbe zuhant. Hiába volt kétségbeesett jajveszékélése és segélykiáltása, a kis *Tábori* bármennyire erőlködött, nem tudta pajtását megmenteni és így a boldogtalan fiú ott veszett. A kis *Tábori* nem tudván egyebet tenni, sirva futott be a községbe, ahonnan azután emberek jöttek és kifogták *Szűcs* Gergely holtestét.

— **Szibériai idő.** Mint levelezőnk jelenti, *Debreczenben* tegnap, hajnaltól egész nap valóságos hólavina szakadt a város nyakába. A hősöprés szinte lehetetlen. Ilyen nagy hó már régen nem volt. A helyi vasut beszüntette a forgalmat. Az utcán csak az jár, akinek elkerülhetetlen dolga van. A járdákon a tömördek munkás azon igyekszik, hogy legalább anynyi hózatot tartson fenn, amelyen egy ember ellábolhat, de a szél nyomban betemeti a folyton sűrűn hulló hóval.

— **Halálozás.** *Temesvárról* jelentik, hogy *Hadra* János kegyesrendi tanár, a temesvári rendház másodfőnöke, hosszas szenvedés után 52 éves korában ma meghalt.

— **Czigány-dráma.** A hajdu-dorogiai kedvelt cigányprímása, *Seres* Béni, borzalmasan bebizonyította, hogy ő, akinek az a feladata, hogy másokat jókedvre hangoljon, a legkedvetlenebb emberek közé tartozik. A tegnapi tüzoltó bál után, ahol jókedvű hegedűjátékával majd megbolondította az embereket, vad hangulatban tért hazá és miután a fölébredt felesége szemére lobbantotta, hogy az egész világnak jókedvet mutat, csak ő rá néz haragosan, olyan dühös lett, hogy fölkapta az égő petróleum lámpát és feleségéhez sujtotta. A kiömlött petróleum összeégette a szerencsétlen asszonyt. A tüzet jelen volt sógornője fújtotta el, aki a házban levő összes ruhaféléket az aszonyra borította és azután leöntötte néhány cseber jéghideg vízzel. Az égési sebek így is súlyosak.

— **Százégyéves asszony.** *Topolyai* levelezőnk jelenti: Ma temették el nagy részvét mellett községünk legöregebb asszonyát, a 104 éves *Arany* Jánosnét, aki az utolsó napokig teljesen egészséges volt, szemüveget nem használt és beteg egyáltalán sosem volt, de mindig kitűnő étvágyának örvendett. Csak néhány nap előtt szenvedett nagy fejfájásban és rövid kínlás után meghalt. Férjét, ki szintén igen magas kort ért el, 10 év előtt vesztette el.

— **Egy község a rendőrőrmester ellen.** Ezzel a címmel nemrég hírt adtunk arról a zendülésről, mely *Ó-Páznán* tört ki. A zendülés ügyében levelezőnk most a következőket jelenti: A zendülés óta *Ó-Páznán* minden nyilvános mulatság vagy összejövetel meg van tiltva, mert újabb zavargásoktól tartanak. *Szerdahely* rendőrőrmestert, ki közvetlenül okot adott a zavargásra, állásától elmozdították, ámbár az elégtelenséget és nyugtalanságot, a szociálisztikus eszmék elterjedésének kell inkább betudni. A csendőrség megszállva tartja a községet, a házak kapuit 9 órakor becsukják és ezen túl nem szabad senkinek sem tovább az utcán tartózkodni. Több embert elfogtak és a vizsgálatot szigorúan folytatják. *Szerdahely* ellen sok a panasz, hogy a rabokat

kinozta. Egy *Kniz* Márton nevű embernek addig verték a talpára, míg el nem ajult s midőn magához tért, tovább is kinoztatta. A lakosság egyrésze dr. *Nedelkovics* Tivadar országos és tartománygyűlési képviselőhöz fordult, hogy ő járjon közbe, hogy a helységben a rend és béke helyreálljon.

— **Eltűnt ezreszek.** A múlt héten egy jómódu fővárosi család egyik tagját az elmekórházba vitték. Az intézet igazgatósága 300 forintot talált nála a mikor holmijait elszedette s erről értesítette is a rokonokat. De az értesítés nem nagy örömet keltett, mert a rokonok azt mondják, hogy a betegnél néhány ezer forintnak kellett lennie, ha pedig nem találtak nála többet, akkora fuszotta ki valaki. Rokonaitól elváltan, teljesen elkülönítve élt s így nem is valószínű, hogy a rokonoknak igazuk van.

— **A hóhér jubileuma.** Ma már minden ember jubilál, mért ne jubiláljon a hóhér is, aki nevezetes állami funkciót végez a közjó érdekében. A jubiláló hóhér a francia *Deibler*, aki e hónap 12-én végezte ki Bastiában *Fazini* rablógylóskot. Ezzel a kivégzéssel ünnepelte meg a hóhér születésének hetvenedik évfordulóját, mert *Deibler*, aki meglehetősen szép számmal expediált a másvilágra bűnös embereket, 1828. február 12-én pillantotta meg ezt az árnyékvilágot. Hogy éppen a születésnapján Bastiában egy gonosztevőt kellett kivégeznie, az bizonyára csak véletlen, mert a bírósági hatóságok aligha akarták ezzel a kivégzéssel a hetvenedik születésnapját ünneplő hóhér iránt való figyelmüket kimutatni. *Fazini* különben röviddel kivégzetése előtt töredelmesen bevallotta a bűnét. Akik jelen voltak a kivégzésnél, azok azt mondják, hogy a hetven éves hóhér hosszu pályafutásán ilyen gyorsan még egyszer sem végzett áldozatával.

— **Mérges pogácsák.** *Ottova* János jászberényi vendéglős anyja ma töpörtös pogácsákat sütött. A vendégek közül többen, akik ezekből a pogácsákból ettek, mérgezési tünetek közt rosszul lettek. Mivel egyiknek az állapota sem veszélyes, lakásukon ápolják őket. A rendőrség vizsgálatot indított.

— **Halászk bajja.** *Helsingforsból* táviratozzák: Tegnap délután szélvihar dult a Finn-öböl keleti partján. A jég beszakadt s 240 halászt, valamint sok lovat a tengerbe sodort a vihar. Vihorgból érkező jelentések szerint 40 halászt megmentettek. A többiek sorsáról mitsem tudnak.

— **Az első vidéki hírlapkönyvtár.** Nagybecsű gyűjteménnyel gazdagodott tegnap a pozsonyi városi muzeum. *Unghváry* Vilmos főmérnök rendkívül gazdag és ritkaságokban is bővelkedő hírlap- és könyvgyűjteményét egy, *Dröxler* polgármesterhez intézett levelében a városnak ajándékozta, alapját vetvén ezzel az első vidéki hírlapkönyvtárnak hazánkban.

— **Baleset a téglagyárban.** Súlyos balesetnek volt az okozója tegnap a „*Municipal*” téglagyárba két munkás vigyázatlansága. *Prohut* Albert és *Naglák* Mátyas napszámosok a gépházából leveztő hidon kocsi toltak le a földszintre. Mikor a boltos híd lejtőjéhez értek, nem tartották vissza a kocsit. A kocsit aztán magával rántotta őket és *Prohut* Albertet súlyosan megsebesítette. Mivel a rendőrség azt hiszi, hogy a balesetnek *Naglák* volt az okozója, letartóztatta őt. *Prohut*ot beszállították a Rókus-kórházba.

— **A család csődje.** *Temesvári* levelezőnk táviratozza: *Fischer* Nándor fűszerárus, kit csalásért többen feljelentettek, ma csődöt kért maga ellen. A vizsgálóbíró *Fischer*t megidézte és rövid kihallgatás után letartóztatta. A budapesti és bécsi házak károsodása mintegy 25,000 forint.

— **Elfogott cigány karaván.** A tegnapi miskolci országos vásár alkalmával a csendőrség egy tizenegy tagból álló cigány karavánt fogott el, mely egész vidéken garázdálkodik régóta. A fekete emberekre nem kevesebb mint 70 betörést és számos lopást bizonyítottak.

— **Krigner-téle Akacia** arczermé 1 forintért, szappan 50 krajczárért kapható országoserte a gyógyszerárakban. Főraktára: Budapest, Kálvin-tér, Koronagyógszertár.

— **Az osztálysorsjáték** tegnap kihuzott 100,000 koronás nyereménye *Török* A, és *Tsa* főelárúsítótól (váczi-körut 4) vásárolt sorsjegyre esett.

Napirend.

Naptár: Péntek, február 18. — Róm. katt.: Simeon. — Protestáns: Simeon. — Görög-ország (1898. február 6.) Bukol. — Zsidó: Schebat 26. — Nap kel 6 óra 45 perczkor. — Nyugszik: 5 óra 9 perczkor. — Hold kel: 4 óra 42 perczkor reggel. — Nyugszik délután 2 óra 24 perczkor.

A miniszterelnök fogad délután 4 órától 5-ig.
A belügyminiszter fogad délután fél 4 órától 5 óráig.

A horvát miniszter fogad d. e. 8—10 óráig.
A főváros pénzügyi és gazdasági bizottságának ülése az új városházán d. u. fél öt órakor.

A szabad liceum felolvasásai: A IV. ker. községi főreáliskolában 5—6-ig **Lenkei Henrik:** A nemzet irodalom remekeinek olvasása és 6—7-ig **Joannovics György:** A magyar irórendről olvas föl.

Iparművészeti muzeum zárva.
Nemzeti muzeum: régiségtára, nyitva délelőtt 9—1 óráig. Többi tárai 50 krajczár belépő díjjal tekinthetők meg.

Iparművészeti muzeum és iparművészeti társulat kiállítása nyitva 1—3-ig. Beléptéidj nines.

Fovargyűjtemény a muzeumban, megtekinthető 3—1 óráig.

Országos képtár és Böcklin-kiállítás az akadémiában nyitva 9 órától 1-ig.

A másfélmillió birtok

— Megcsalt jelzálogintézetek. —

Egy furfanggal kieszt nagy családi eset a közbeszéd tárgya most a főváros pénzügyi köreiből. Arról van szó, hogy egy talán félmillió forintot megérő birtokra a Magyar jelzálogbank és a pozsonyi Első takarékpénztár 750.000 forintnyi jelzálogkölcsonnt adtak és így legalább is negyed millió forinttal megkárosodtak.

A nagy feltűnést keltő eset részletei egy könyvatos szerint a következők:

A lemergi kiállítás alkalmával a kiállítás megtekintésére átrándult magyarok megismerkedtek egy rokonszenves fiatal lengyel lovaggal, **Garapich** Alfréddal, egy dús gazdag család egyetlen férfiörökösével. A fiatal lovag idejének legnagyobb részét a magyarok társaságában töltötte. Így kötött ismeretséget egyebek között a sárosmegei Szinyei családdal is, s a család a gavallér lovagot meghívta Magyarországra vadászatokra. **Garapich** lovag készséggel ígérte meg látogatását és ígérte be is váltotta. Itt időzése alatt annyira megszerette Magyarországot, hogy elhatározta, hogy itt birtokot vásárol s honosítani fogja magát. Egyik barátjának — egy fiatal lengyel grófnak — tanácsára, e célból a fővárosba jött s itt a Hungária-szállóban vett lakást.

Érkezésének és szándékának csakhamar híre ment a Hungária szálló kávéházába járó ügynökök között, akik az előzetes információk beszerzése után készséggel ajánlgatták a lengyel lovagnak a különféle birtokokat megvételre. E közben történt, hogy **Garapich** lovag itt a turfon nagy összeget vesztett és pénzzavarba jutott.

Megtudta ezt két „pénzügyi kapacitás”, akik aztán azt az ajánlatot tették a fiatal lovagnak, hogy nemcsak birtokot szereznek neki, hanem a szerzendő birtokra mindjárt pénzt is. **Garapich** elfogadta az ajánlatot, mire a két „pénzügyi kapacitás” felkérte a lovagot s a következő ajánlatot tették neki:

Van egy 7500 holdas birtok Tatar-Szent-Györgyön, amelyet tulajdonosaitól, a Kohn testvérek től, (Schossberger báró közeli rokonai), készpénzért 500.000 forintért meg lehetne vásárolni. De mivel a lovagnak nincsen pénze s mert a vásárolandó birtokra még kölcsönt is akart, rábírták, egyezzen bele, hogy a birtokot ők a lovag nevében nem 500.000 forintért, hanem 1,350.000 forintért vegyék meg olyformán, hogy az adásvevési szerződésben kitüntetve lesz az, hogy a vevő a szerződés aláírásakor 850.000 forintot már lefizetett az eladónak, a fennmaradó hátralékos 500.000 forint vételár pedig betábláztna engedi első helyen a birtokra az eladók javára.

A szerződést ily módon meg is kötötték közjegyző előtt s a célja az volt, hogy a **bankoknál kölcsönöket kaphassanak**. E végre a szerződést azzal be is mutatták a Magyar jelzáloghitelbanknak azzal a kéréssel, hogy 550.000 forintot adjon kölcsön a birtokra. A bank a tárgyalásokat meg is indította a kölcsön ügyében s leküldte becsület Tatar-Szent-Györgyre. A becsüs az előre präparált egyénektől oly információkat kapott a birtok felől,

— amely különben is, miután hosszabb idő óta eladásra lévén szárvá, igen jó karban volt tartva, — hogy annak értékét 1,150.000 forintra becsülte.

A bank a becsüs véleménye s a jó információk alapján megszavazta az 550.000 forintos kölcsönt. Ebből az összegből a Kohn testvérek megkapták, a vételár vagyis az 500.000 forintot, az 50.000 forinton pedig a „két pénzügyi kapacitás” osztozott meg.

A lovag pénzzavarára azonban eközben mind egyre nagyobb lett s pénzért szorította emberait. Ezek meg is ígérték neki, hogy nyolcz nap leforgása alatt szereznek neki a birtokra még 200.000 forintot, de csak azzal a feltétellel, ha ő ebből 30.000 forint proviziót ad nekik és 10.000 forintot költségek czimén fizet.

Garapich ráállott erre is, csak hogy pénzt kapjon s a bécsi versenyeken részt vehessen. A két „pénzügyi kapacitás” erre Pozsonyba utazott s az ottani Első takarékpénztárnál tettek lépéseket a 200.000 forintos kölcsön ügyében. A takarékpénztár látva azt, hogy a Magyar jelzáloghitelbank becsüse a birtokot 1,150.00 forintra becsülte s ennek következtében a kért 550.000 forintos kölcsönt, első helyen léendő betáblázás mellett megadta, bátran belement a 200.000 forintos kölcsön engedélyezésébe, amelyet azután második helyen tábláztak be.

A takarékpénztár igazgatója merő elővigyázatból két darab fedezeti váltót vett a kölcsönösszegegről a lovagtól.

Időközben ennek a „pénzügyi műveletnek” aüre ment, mire a pozsonyi Első takarékpénztár a váltókat három hónapi lejáratú kiöltve prezentálta s lovagnak kifizetés végett.

Garapich erre Pozsonyba ment s a kamatok megfizetése után beleegyezett a takarékpénztárnak abba a feltételébe is, hogy a váltókat felesége írja alá.

Ujabb három hónap múlva a pénzintézet ismét perrel fenyegette a lovagot és ujabb feltételül azt kívánta, hogy dús gazdag apja *is írja alá a váltókat*. Miután a lovag ebbe nem ment bele, a takarékpénztár bepörölte.

A két „pénzügyi kapacitás” ekkor arra a gondolatra jutott, hogy czélserű lenne a lovaggal ezeket a takarékpénztári váltókat rendeztetni s e célból azt az ajánlatot tették neki, hogy birtokának fele részét, mintegy 4000 hold földet eszeréljen el két bécsi nagy bérházért. A csere következtében a differenciából, amit ráfizetésként kapni fognak, könnyen letörleszthetik a pozsonyi adósságot.

A lovag ráállott a cserére is. Ekkor történt aztán, hogy a házak cserélésével megbízott bécsi ügynök lefözte a két „pénzügyi kapacitást”, amennyiben megterhelt házakkal csinálta meg a cserét. A lovag látva, hogy ily módon becsapták, bosszusan hazautazott.

Ekkor egy előkelő ur és egy Weisz Miksa nevű ügynök léptek akcióba azzal, hogy ők a birtokot parcelláztna fogják s az így befolyó jövedelemből kifizetik a lovag magyarországi adósságait. Az ígérethől, amely azóta már kötelező formát öltött, eddig még nem lett semmi. Hiába való volt jó ideig minden igyekezete a lovagnak, hogy a dolgot elintéztesse az ügy közvetítőivel, ezek semmit sem tettek.

Most végre fordulat állott be. A lovag megbízott egy fővárosi ügyvédet, hogy amennyiben békes uton el nem intéződnék a dolog, tegye meg a szükséges lépéseket az ő érdekében és nevében. Erre már aztán megkezdődtek a tárgyalások és egyezkedések, amelyek, ha eredményre nem találnának vezetni, **Garapich** lovag botránypört akar csinálni az egész dologból.

Eddig a könyvatos újság közlése, amelyből nagyon kéri az 500.000 forintos birtokot 1,350.000 forinton vásárló „lovag” ur egyoldalú információja. Saját értesülésként megjegyezzük, hogy dr. Gervay Nándor, a pozsonyi Első takarékpénztár elnöke, aki negyed magával szavazta meg a 200.000 forintos második kölcsönt, hír szerint már deponált 50.000 forintot, mert azon a nézetben van, hogy a takarékpénztárnak az esetleg okozott kárért a kölcsönt megszavazott igazgatók szavatolni tartoznak.

A letartóztatott gróf.

Gróf Sztáray Tibor, akinek letartóztatásáról lapunk legutóbbi számában kimerítő tudósítást hoztunk, még mindig a rendőrségnél van vizsgálat alatt. Ma már azt beszéltek szélteben-hosszában, hogy a grótot nem csupán a váitóhamisítással vádolják, hanem **gróf Sztáray** Istvánnak Sztárayán 1896-ban történt meggyilkolásával is. Hogy miben áll ez az ügy, mennyi e vádnak az alapja és hogy melyek a letartóztatott grófnak egyéb viselt dolgai, azt elmondja a következő tudósítás:

Gróf Sztáray Istvánt 1896. július 12-ének hajnalán ágyában, alvás közben találta a gyilkos golyója. Amint a vizsgálat megállapította a gyilkos a sekély Laborczon gázolt át a sztárai kastély hálószobájába. A hajnal derengésénél az ablakon át jól láthatta és jól czélba vehette az alvó grótot, akit szíven talált a golyó.

A vizsgálat nem vezetett egyéb eredményre, csak annak a megállapítására, hogy boszu műve volt a gyilkosság. Több embert letartóztatott, de a tettest kipuhatolni nem sikerült. A vizsgálat egy ideig szünetelt, mignem néhány hétre reá letartóztatott **Kiss** István urasági inast, aki ellen azonban szintén kénytelenek voltak a vizsgálatot megszüntetni.

Rég pihent már a szerencsétlen gróf a sztárai kastély ősi sirboltjában. Már feledésbe is ment a szörnyű bűn, de a sztárai cselédség és a nagymihályi nép között szárnyra kelt az a mese, hogy éjnek idején át István gróf véres alakja sokszor megjelenik a kastély környékén s keresi gyilkosát...

A nagymihályi és a sztárai parasztnép azt beszélte, hogy a tengeren túl tartózkodó fiatal gróf nem néhány forint miatt szökött meg, hanem mert súlyosabb bűn terhelte a lelkét, sőt akadtak egyesek, akik eme gyanujoknak a csendőrség előtt adtak kifejezést. Ezek a csendőrség előtt tett vallomások ma már a rendőrség birtokában vannak.

Hogy mindezeknek a vádaknak mennyi az alapja, eléggé bizonyítja a következő kis visszaemlékezés:

1896. év nyarán történt. A bécsi lapok a következő híresekét ollózták ki az amerikai lapokból:

Szt. T. gróf fiatal magyar mánás egy amerikai milliomos fiatal szép feleségével megszökött egy híres amerikai fürdőhelyre. Úgy látszik, hogy a fiatal pár nagyon jól szándékozik szórakozni, mert az asszonyka, férje pénzeszkényéből 150.000 dollárt vitt magával.

Ez a gróf **Szt. T.** nem volt más, mint a kivándorolt gróf **Sztáray**, az asszonyka pedig a főnőkének, egy newyorki szállodásnak a felesége. **Sztáray** Tibor ekkor szállodaigazgató volt.

Ez tehát összeesik azzal az idővel, amikor gróf **Sztáray** Istvánt meggyilkolták.

Sztáray Tibort eddigelé csak azokra a körülményekre nézve hallgatták ki, amelyek miatt Amerikába ment.

Sztáray Tibor pár hónappal kiutazása előtt az anyjához utazott s kérte, rendezze adósságait, de anyja ezt akkor megtagadta. **Sztáray** bement a szobájába s egy revolverrel és órával tért vissza. Az asztalra tette az óráját s kijelentette anyja előtt, hogy ha 10 percz alatt meg nem kapja a kért 13.000 forintnyi összeget, fõbelövi magát.

A haláláremült grófné hiába rimánkodott neki s fedte dorgáló szavakkal, ő egyre csak olvasta a perczeket hangosan. A csel sikerült, az anyja egy 13.800 forintról szóló takarékpénztári könyvecskét adott át neki s kérte, hogy a 800 forintot, amelyre nem lesz szüksége, küldje vissza. A gróf fogta magát, felutazott Budapestre s egy krajczárt sem küldött a felesleges 800 forintból. Ezért aztán az anyja annyira megharagudott, hogy amikor kevéssel reá egy sokkal lényegtelenebb összeg kifizetéséről volt szó, nemcsak megtagadta, hanem még kifogásokat is adott be a váltó ellen.

Igy történt aztán, hogy a könyvelő mánás, aki ezrekig pumpolta meg hozzátartozóit, csekély számba se vehető adósság miatt jutott a kelpozsába. E kis kölcsönt egy ó-budai szatócsnál vette

fel; természetesen az anyjának *öntudatlan kezességére*, mint ahogy ő mondani szokta. Az anyja azért, mert ígérete ellenére sem küldte meg a 800 forintot, bosszúságában elhatározta, hogy leveszi róla a keszt. A gróf, amikor mindinkább közelebb érezte a veszélyt, ezer szavas táviratot menesztett az anyjához ügyvédje útján, amelyben kifejtette, hogy már csak napok kérdése, hogy a bécsi letartóztatási eset ismétlődjek s kérte, tenne valamit az érdekében, s aláveti magát bárminek.

A grófnő elhatározta, hogy fiát kiküldi Amerikába, ott talán a helyzete arra kényszeríti, hogy távozásával felhagy.

A rendőrség táviratilag kérte a sátoralja-újhegyi törvényszéket, hogy küldje be a gróf *Sztáray* István meggyilkolására vonatkozó adatokat.

A szociálisták fegyverletétele.

Mire *Perczel* Dezső rendelete a szociálisták ellen megérkezik a törvényhatóságokhoz, egy-két helyet kivéve, ahol még mindig kísértének az izgága elemek, legnagyobb részét beállott már a nyugalom. A hatóságoknak azért természetesen nem szabad az éber figyelmet abba hagyniok, mert a hamu alatt tovább izzik a parázs s a legkisebb szélre újra lobot vehet.

A nagyhangú kolompok minden esetre elcsöndesültek egyelőre és a dolgoknak eme fordulata mindjobban kezd hasonlítani a szociálisták fegyverletételéhez.

A mai nap eseményeiről tudósítónk a következőkben számolnak be:

A kormány a szociálizmus ellen.

Perczel Dezső belügyminiszter a törvényhatóságokhoz körrendeletet intézett, felhívta az illető hatóságokat, hogy a szociálisták ellen erélyesen járjanak el. Főként arra figyelmezteti őket, hogy kísérjék szemmel a vándor-izgatók honnan merre mennek, az idegen illetőségűeket távolítsák el, ha pedig az odavalók máshová utaznának, rögtön értesítsék erről az érdekelt hatóságot.

A miniszter rendelete így szól:

Az országban mind veszélyesebb mértékben terjedő szociálista mozgalmat figyelemmel kísérve, azt tapasztaltam, hogy a szociálista izgatók, áthágva a törvényes korlátokat és felhasználva a köznépi tudatlanságát, a köznépet *mindentéle teljesíthetetlen ígérekkel tévútra vezetik, benne a hírtokos osztály elleni gyűlöletet felébresztik és táplálják, a hatóságok tekintélyét és a törvények iránti tiszteletet belőle kiirtják, sőt annak kebléből a hazaszeretetet is kitépik.*

Ezen izgatások máris megtermették szomorú gyümölcsüket, a félrevezetett nép több helyen a hatósági intézkedéseknek erőszakosan ellent állt, magánosokat s hatósági közegeket megtámadott, úgy hogy a *közbéke, a személy- és vagyonbiztonság több ízben csakis a fegyver használatával, egyesek élete árán volt fenntartható* s a lázadók közül többen már is börtönben bűnhődnek, míg a tulajdonképesi izgatók, a törvény szigorát kikerülve, tovább folytatják aknamunkájukat s az ország nagy részét folyton izgatottságban tartják, mi a közbékére s a személy- és vagyonbiztonságra súlyos veszteséget rejt magában.

Miután pedig az a körülmény, hogy ezen izgatók *üzelmeket akként végzik, hogy a büntető igazságszolgáltatás megtorló kezei közül kisiklaniok majdnem mindig sikerül, a helyzetet még veszélyesebbé teszi, ennél fogva ezzel szemben a rend és közbiztonság fentartására hivatott közigazgatási, illetve rendőri hatóságokra még súlyosabban hárul az a feladat, hogy az ország belnyugalmát s törvényes rendjét fenyegető veszély elhárítására — a rendelkezésükre álló törvényes eszközök felhasználásával — mindent elkövessenek s első sorban az izgatókat ezen veszélyes működésükben megakadályozzák.*

Felhívom ennél fogva a törvényhatóságot, hogy közegeit utasítsa, miszerint a *szociálista izgatókat a legéberebb figyelemmel kísérjék, a helybeli illetőségűeket folytonos felügyelet alatt tartásuk, az idegen illetőségűeket pedig hatóságuk területéről a fennálló szabályok értelmében haladéktalanul távolítsák el; — amennyiben pedig a*

hatóságuk területén lakó izgatóknak más hatóság területére való távozásáról értesülnek, erről az illető hatóságot, megfelelő eljárás végett, esetleg táviratilag is tudósítsák.

Részemről a *budapesti m. kir. államrendőrség főkapitányát* utasítottam, hogy a szociálista agitátoroknak a fővárosból a vidékre szándékolt utazásairól, mielőtt értesülést szerez, az illető hatóságot haladéktalanul értesítse.

Magától értetődik, hogy mindamaz esetekben, midőn a büntető törvényekbe ütköző cselekmény látszik fenforogni, az illető királyi bíróságnál vagy ügyészségnél a megtorlásra irányuló lépések azonnal megteendők.

Budapest, 1898. február 13.

Perczel, s. k.

Tapintatos végrehajtás.

Darányi Igpác földmivelésügyi miniszter ma küldte meg a törvényhatóságoknak azt a rendeletet, melylyel a *munkaadók és a mezőgazdasági munkások közti jogviszonyok szabályozásáról szóló törvényt* életbelépteti.

Együttal megküldte a törvényhatóságoknak a végrehajtás utasítást, amelyben felszólítja őket, hogy a törvényt tárgyilagosan és tapintatosan hajtsák végre.

Letartóztatások a fővárosban.

Az éjjeli órákban közlik velünk, hogy *Kreicsányi* Kálmán rendőrkapitány ma a *lakatosok szakegyületében* házkutatást tartott.

Mivel az alkalommal gyűjtési nyugtákat talált, a törvény értelmében pedig engedély nélkül nem szabad gyűjteni, a nyugtákat lefoglalta és a *szakegyület négy előljáróját letartóztatta.*

Újabb házkutatás Várkonyinál.

A fővárosi rendőrség ma a nyiregyházi törvényes megkeresésére újabb házkutatást tartott *Várkonyi* Istvánnak, a „Földmivelő” című szociálista újság szerkesztőjének, aréna-uti lakásán.

A házkutatás déli 1/2 12 órától esti 1/2 8 óráig tartott. Mindent gondosan átvizsgáltak és számos lázító iratot lefoglaltak.

Lap-statárium a postán.

Az ügyészség megbízottai e héten hajták végre először a postán a kormányznak azt a rendelkezését, hogy a szociálista lapokat meg kell vizsgálni, mielőtt azokat elküldenék.

E célból a postaigazgatóság az illető lapokból egy-egy példányt a szétküldés előtt sürgősen betérjeszt az ügyészséghez, ahol azonnal átvizsgálják s ha nincsen benne izgató cikk, akkor megadja az engedélyt a továbbításra, különben azonnali vizsgálóbírói végzés alapján elrendeli, hogy az illető lapot konfiskálják.

Ez az intézkedés különben nem új, mert a nemzetiségi lapokkal szemben már évek óta ezt az eljárást követik.

Hetvenkilenc zendülő a vádlottak padján.

A *pestvidéki törvényszék* tegnap hozta meg a vádhatározatot a *tápió-szent-mártoni véres zendülés* ügyében.

Múlt évi december 3-án történt, hogy *Tápió-Szent-Márton* községben *Kubinyi* Lajos és *Blaskovich* Ernő földbirtokosok a nádvágási munkákhoz idegen és pedig jászladányi embereket fogadtak, mert az odavaló munkások sokat követeltek. A tápió-szent-mártoni földmivelők emiatt feldühödtek és nagy vérengzést csináltak. Az elkecseregett harcban maga *Kubinyi* földbirtokos is életveszélyesen megsebesült és tizenegy jászladányi ember súlyos sérüléseket szenvedett.

Hetvenkilenc ember kerül emiatt a pestvidéki törvényszék elé, mely a jövő hónap elején tartja meg ez ügyben a végítárgyalást. A vádhatározatban mindnyájan megnyugodtak. Közülük 31 vizsgálati fogságban, a többi szabadlábon van. Egy ember szándékos emberölés kísérlete, a többi, részint súlyos testi sértés, részint magánosok elleni erőszak miatt került vád alá. A vádat dr. *Gegass* Gusztáv királyi ügyész fogja képviselni.

A szociálizmus Pestmegyében.

Beniczky Lajos pestvármegyei alispánhoz jelentés érkezett *Ladányi* László monori főszolgabírótól.

Ladányi a kerületbeli szociálista mozgalmakról számol be. Agent provocateurok és sajtótermékek útján lázítják a népet. Mivel zavargásokra is kerülhet a sor, a főszolgabíró kéri, hogy az ez idő szerint *Albertin* lévő lovasszázadot helyezték át *Monorra* vagy legalább erősítsék meg az ottani csendőrséget.

Statárium-kérés.

Nyiregyháza, február 17.

A hatóságok erélyesen hozzáálltak, hogy a rendet helyreállítsák és a főbűnösöket kézrekerítsék.

Dr. *Perjéssy* Mihály nagyváradi ügyész *Döghe* községben vizsgálatot tartott. Kivülről *Meszlény* aradi ügyész tart vizsgálatot azokon a helyeken, ahol nagyobb zavargások voltak.

A közigazgatási és egyéb kirendelt hatósági személyek értekezletet tartottak, hogy mit-tek legyenek.

Véleményük az, hogy a *statárium elrendelését nem lehet elkerülni. Erről felterjesztésben értesítik a kormányt.*

Csend a szuronyok közt.

Nyiregyháza, február 17.

A hatóságok energiájának megvan a hatása. Mindenütt beállott a nyugalom. Persze nagy tömeg csendőrnök kellett elébb föl-vonulnia.

Nyiregyházán csendőrszárnyparancsnokságot és szakaszparancsnokságot, *Bájon, Tiszalökön, Gáván, Ibrányban, Thasson, Gyúré, Nyírmadán, Balkányban* és *Nyiracsádon* pedig csendőrszárnyokat állítanak fel.

Sélley Sándor miniszteri tanácsos most Zemplénben utazgat, hogy tájékozza magát a helyzet felől.

Rakamazon, ahol jómódu lakosság van, a szociálisták gyűlést akartak tartani, de *Szita* jegyző csendőrnök segítségével megakadályozta őket ebben. Az idegen izgatókat eltolonczolták.

Az „urak” és a zsidók ellen.

Kisvárd, február 17.

Kisvárdán az ideiglenesen beállott csend csak látszólagos.

A zugolódók össze szoktak gyűlni a piac közepén egy kis szociálistikus eszmecserére.

Egyikük indítványozza, hogy *jó volna a katonaságot éjjel megtámadni és ártalmatlanná tenni.* Ezt azonban nem merik elfogadni, féltvén bőrüket.

A lakosok nem csekély rettegésben vannak, mert *biztosra veszik, hogy a nép szenvedélyei kitörnek, mielőtt a katonák eltávoznak.*

Fényes-Litkén a szociálisták az előljárásnak fenyegető levelet irtak, amelyben azt tanácsolják, hogy *Hartmann* Mór ottani lakost tolonczolják ki a faluból, különben az egész falu megkeserül. Ez a *Hartmann* az egyedüli jómódu zsidó az egész faluban, hát szálla a szemükben. Különben az egész szociálizmusnak itt nagy mértékben antiszemita színezete van, habár a szociálisták közt akad néhány jámbor lelki zsidó is.

Karászon még mindig tart a vizsgálat és minden nap letartóztatnak néhány kolompot. Itt a katonákat nem lehetett elszállásolni, tehát egy helyre tették őket és pedig *Rosenberg* Márton bérlő udvarába. A parasztság örül és kárörömmel mondja:

— Ha hozta, hát tartsa is őket!

Mi lesz, ha megtudják, hogy a közköltéség őket is terheli!?

A *királytelkiek* tegnap ott állottak a vámnál, mintegy másfélszázan és be akartak jönni, hogy társaikat kiszabadítsák. *Sztarek* rendőrkapitány felszólította őket, hogy forduljanak vissza, mert társaik ügyében semmit sem tehetnek. Máskülönben kénytelen lesz a csendőrnököt küldeni. Az emberek be is látták, hogy hasztalan fáradozásuk, engedelmesskedtek és visszamentek családjaihoz.

Még tegnap a csendőrszárnytól újrát ment ki királytelkekre, hogy megakadályozza a lakosokat abban, ha esetleg harmadszor is be akarnának törni.

Katonavilág a Bodrogeközön.

Sátoralja-Ujhely, február 17.

Mondtuk már tegnap, hogy a lázongó népet mint sötét rém fenyegeti itt a sok katona. De nem a fegyveres voltuk. Mert a katonának nemcsak szuronya van, hanem gyomra is. Szóval a katonát el kell tartani, ez pedig sok pénzükbe kerül az embereknek. Lehet, hogy ez is észre téríti őket.

A helyzet itt különben a következő:

A bodrogekői „szocialista“ parasztszövetkezetek egymással összeköttetésben álltak. Nem a munkásosztály érdekeinek felkarolása volt a jelszó; a szervezkedés célja *forradalmi jellegű mozgalom volt a vagyon- és birtokfelosztásra.*

Aldozatot kell hozni a jobb jövőért! ezt mondták a lelketlen izgatók a félrevezetett népnek.

A „jobb jövő“ reményében azután a „szocialistáknak“ beállott parasztok szívesen fizették a 10—15 krajczárnyi heti tagsági díjakat.

Azóta a zugolódó elemek már meghunyászkodtak. A katonák eltartása sok pénzükbe kerül.

A *Kis-Kövesdre* kiküldött ifj. *Mezner* Gyula szolgabíró az alispánhoz intézett jelentésében azt írja, hogy a parasztok már jóindulatúak, az asszonyok azonban most is zugolódunk.

A katonákat éheztetni kell! — úgy mondják — *ha szabadulni akarnak.*

A katonáknak kenyeret szállító szekereket tegnap megtámadták.

A katonák eddig a parasztok teheneit vágatták, de mivel most már csak borjus tehenek találhatók a faluban (ilyenek vágatását a katonai rendment is tiltja) és a közelgő szántás-vetés idejére való tekintetből az ökröket kímélni kell, a szolgabíró intézkedett, hogy a katonáknak való húst a mészáros szolgáltassa.

A szolgabíró lefoglalta a szövetkezet alapszabályait és a „Földmivelő“-t is. Több szocialista iratot nem talált, mert az asszonyok a katonák bevonulásakor ijedtökben u tűzbe dobták.

Ismételjük, hogy a katonaság *Czigándon a fegyvert nem használta.* A csendőrök közreműködésével csak szuronyal szorították vissza a lázongó tömeget. Voltak, kik *Bencsik* főszolgabíró hibáztatták, mert *Czigándon nem lövetett;* a következők azonban neki adtak igazat: a rend így is helyreállt.

Czigándon egy-egy jómódu paraszt házában 10—15 katona is el van szállásolva. A mostani helyzet azt a benyomást teszi a szemlélőre, hogy a baj remélhetőleg veszedelem nélkül el fog múlni.

Ma különben a csendőrök öt cigigándi szocialistát hoztak be a sátoralja-ujhelyi fogházba. Velük együtt a *letartóztatott bodrogekői száma hatvanöt.*

Fabinyi hadtestparancsnok a főispánnal és az alispánnal értekezett, megbeszélvén, meddig kell a Bodrogeközön elosztott katonaságnak az illető helyiségekben készenlétben lenni.

Sélley miniszteri tanácsos is conferált a főispánnal és az alispánnal kétnapi bodrogekői szemleutjáról.

A lázítók Borsodban.

Miskolc, február 17.

Mint jelezve volt, a szocialisták Borsodmegye sok községében is megkezdtek átkos munkájukat.

Tisza-Kesziben két szabolcsi izgató gyűlésekre hívta össze a népet, hol izgató röpiratokat osztogattak és a lakosságot felbujtogatták. A *komposokat eltoloncolták.*

Mező-Keresztesen Gere Károly és két társa aláírásokat gyűjtöttek. Ezeket a csendőrök akkor lepték meg, amikor izgató szónoklatokat tartottak. Őket is eltoloncolták hazájukba.

Szemerén és *Mező-Kövesden* asztaloslegények terjesztették a szocialista tanokat. A *hatóság letartóztatta őket,* míg Noszvajon és Zserőzen *nemzetközi agitátorok* halomszámra osztogatták a „Földmivelő“ ujságot és más röpiratokat.

Több helységben *éhínség* mutatkozik, különösen *Meszesen, Rakacván, Rakaczaszenden és Domaházán.*

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* **Művészeti ösztöndíjak.** Az országos képzőművészeti tanács pályázatot hirdet külföldi művészi iskolák látogatása céljából elnyerhető ösztöndíjakra. A folyamodóknak eredeti tanulmányművet kell bemutatniok a festészet, szobrászat vagy a sokszorosító-művészet valamely ágából. Jelezniök kell továbbá, hogy hol, melyik akadémián vagy mesternél kívánják tanulmányaikat folytatni. Az ösztöndíj egy évre szól, de 3—4 évre is meghosszabbítható. A folyamodványok márczius hónap folyamán nyújtan-dók be az országos képzőművészeti tanácshoz (Hold-utca 8. szám.)

* **Estély a lipótvárosi kaszinóban.** A lipótvárosi kaszinóban e hónap 19-ikén, szombaton, érdekes művészestély lesz. A hangversenyben közreműködnek *Landi* Kamilla dalénekesnő, *Schrödter* Frigyes, a bécsi udvari opera tenoristája és *Schaltz* Ernesztin hegedűművésznő, *Hubay* Jenő tanítványa. Az estély fél tíz órakor kezdődik.

* **Uj művésztelep.** A Széchenyiről elnevezett telepen, amely most épül a városligetben az Erzsébet királyné-utján, új művészkolónia van keletkezésben. Az új telepen több szobrász és festőművész már e tavasszal műtermeket épített. Köztük vannak: *Bezerédi* Gyula, *Linek* Lajos, *Fleischl* Károly, *Kimnach* László, *Finger* Antal és *Popper* Szigfrid.

* **Lotz Károly ünneplése.** A nagyérdemű ünneplésre, amelyet *Lotz* Károly tiszteletére a magyar képzőművészek e hónap 27-dikén rendeznek, a következő műsört állították össze:

1. Üdvözlő beszéd, mondja *Fesztly* Árpád.
2. *Lotz* Károly művészetének méltatása, *Keleti* Gusztávótól.
3. A *Lotz* Károly tiszteletére veretett érem és az üdvözlő felirat átadása.
4. A küldöttségek tisztelegése.
5. A hölgyek üdvözlése.

Tüntetés Tina di Lorenzo mellett.

A megsértett olasz művésznőnek egyre több lovagja támad, akik sikra szállnak megtámadott becsületéért, sőt holnap este beáll lovagias szolgálattételre maga a közönség is. Tina di Lorenzo ugyanis holnap, pénteken, este föllép a *Váljunk* el-ben és ez alkalommal a közönség nagy ovációban fogja részeseit.

Az előadásra már minden jegyet elkaptak. Az urak legnagyobb része *estélyi öltözékben* fog megjelenni, a fővárosi sajtó képviselői pedig hatalmas *babékoszorút* nyújtanak neki át.

A szabadelvű párt helyiségében *Jókai* Mór is beszélgetett néhány képviselőtársával erről az affaire-ről. Elmondták neki, hogy az ujságírók nyilatkozatot küldtek a művésznőnek, melyben sajnálatukat fejezik ki a történetek felett. *Jókai* Mór erre így szólott:

— Hát nekem miért nem adták ide az ívet? *Elsőnek szerettem volna aláírni!*

Pázmándy Dénes segédei: *Szalay* Imre és *Lisznyay* Kálmán ma délután ismét tárgyaltak *Faccanoni* József segédeivel, *Ráthonyi* Ákossal és *Góth* Sándorral. Az elégtételadás módjáról volt szó.

Faccanoni segédei kardot, *Pázmándy* segédei pedig, arra hivatkozva, hogy felők jobb karját nem használhatja kellőképpen, pisztolyt ajánlottak.

Bár a tárgyalás majdnem két óra hosszáig tartott, a felek megbízottai még sem tudtak megegyezni. Végére *Pázmándy* segédeinek indítványára megállapodtak abban, hogy *fegyverbíró* döntson.

A fegyverbíró késő este ült össze s véglegesen minden valószínűség szerint csak holnap dönt.

Pázmándy ezen az affairen kívül még egy másik lovagias ügye is támadt. Gróf *Keglevich* István főrendiházi tag ugyanis a budapesti olasz kolónia tagjaihoz a következő levelet küldötte:

Uraim! A magyar sajtó tagjai között, mint elvégre minden országában, vannak oly egyének, akik a sárból élnek és akiknek a szívében nincs egyéb, mint sár és epe.

Egyike ezen lénveknek minden ok nélkül,

aljas módon inzultált egy nőt, akinek tehetsége, becsülete szerencsére felül áll mind a kétségen, aljas helyről jött támadáson.

Olvastam az önök bátor és lojális nyilatkozatát, melyet közzétettek a „Pesti Hírlap“-ban, fogadják ezért köszönetemet; érzem arczomon a szégyen pirját, hogy a méltatlankodás emez első nyilvánulása, amelyet mindenki, akinek szíve van, teljes mértékben helyesel, nem tőlünk magyaroktól eredt.

Bármily folytatása is lenne ennek a kellemetlen ügynek, én mindenben és mindenképen rendelkezésükre állok, bárhol és bármiképpen, bármilyen területen.

Fogadják, uraim, nagyabecsülésem kifejezését.

Gróf *Keglevich* István,
a főrendiház tagja.

Ez a levél okozta a második lovagias ügyet. *Pázmándy* Dénes sértve érzi magát általa és ma este *Lisznyay* Kálmán és *Szalay* Imre utján provokáltatta gróf *Keglevich* Istvánt.

Gróf *Keglevich* holnap nevezi meg segédeit.

Pázmándy Dénestől a késő éjjeli órákban a következő nyilatkozatot kapjuk:

Mindaddig, amíg a Vigszínház köréből meg nem támadtattam, kötelességemnek tartottam meg nem nevezni a forrást, honnét a „Dramai hét“-ben az odaliszk-féle információmat vettem; most azonban, midőn a Vigszínház elnöke rosszhiszeműséggel látszik engem vádolni a nagy közönség előtt, reputációm megóvásának tekintetéből lehetetlen tovább elhallgatnom, hogy én a *Tina di Lorenzo* művésznőre vonatkozó inkriminált részét cikkemnek folyó hó 14-én a Vigszínház irodájában *Ditrói* Mór igazgató és *Mészáros* Kálmán színészegyesületi irodaigazgató urak jelenlétében (amit ezen urak ma este előtem megerősítettek) dr. *Mihályi* József urtól, a Vigszínház orvosától, mint a Vigszínházban kolportált hirt hallottam felemlíteni.

Ebből világos, hogy tölem teljesen távol áll Tina di Lorenzo művésznőről bármi rossz hirt is költeni. Valamint egész életemben soha egy nőt sem sértettem meg, úgy ezt bizonynyal most sem tettem.

Budapest, 1898. február 17-én.

Pázmándy Dénes s. k.

Ma az volt a hír, hogy egy külföldön élő magyar főúr táviratilag megkérte a művésznő kezét. Tina di Lorenzo erre egy ujságíró előtt kijelentette, hogy nem szándékozik férjhez menni. Egészen a művészetnek akar élni és nem kíván úgy járni, mint *Duse* Eleonora, aki két évi házasság után ismét visszavért a színpadhoz.

Fiuméből este a következő táviratot kaptuk:

Fiume, február 17.

Tina di Lorenzo Budapestről Fiuméba jön. Ez alkalommal a fumeiek nagy ovációkkal akarják fogadni.

FŐVÁROS.

(A levéltár.) A közigazgatás újjászervezésének kapcsán a levéltár reformálása is napirendre került. Erre nézve *Márkus* József főpolgármester még polgármester korában kidolgozta a tervezetet s ezt egy külön bizottság tárgyalja. Dr. *Toldy* László főlevéltárnok most előterjesztést intézett a tanácshoz s több módosítást ajánlott. A fő, amit a főpolgármester tervezetében kifogásol az, hogy e szerint a levéltár a *segédhivatalok* közé tartoznék, holott a levéltár rendeltetése az abban „felhalmozott történelmi és tudományos értékű anyag felkutatása, nyilvántartása és feldolgozása“ volna. *Toldy* azt kéri, hogy a levéltárat az önálló hivatalok közé vegyék és személyzetének számát szaporítsák, ami 4967 forint új költséget okozna.

(Az eskütéri híd.) Az első kerületi előjáróság ma délelőtt árverezettette a Rudas-fürdő ivóavillóját. A vevő két hét alatt köteles ezt lebontatni, hogy a jövő hónap elején az eskütéri híd építési munkájához itt is hozzáfoghassanak.

(A belvárosi templom.) Az eskütéri hid miatt a belvárosi templomot nem hagyhatják meg a mostani helyén. A piaristák telkére tervezik az új épületet s a tanács a szerzetel már alkudozik is a telek átvételére. Ha az egyezés sikerül, a piaristák házának egy részét és a templomot is nem-sokára bontani kezdik.

(Födött piac.) A vásárcsarnoki bizottság mai értekezletén a már sokszor hangoztatott földött piac terve került szóba. A budai bombatéri vásárcsarnok terveiről volt szó. Krátky István főmérnök ismertette s az ő számításai szerint az épület 816.000 forintba kerülne. Hüttl Tivadar nagyon sokallotta ezt a költséget. Heltai Ferenc hasonló nézetben volt és újból ajánlotta, hogy a főváros ne vásárcsarnokokat, hanem párisi mintára földött vásártérket csináltasson. Fenyvesi Adolf a vásárcsarnok terveit és költségvetését készséggel elfogadná, mivel az épületet a Duna partjára tervezik, ahol a csarnok külsejére is kell valamit adni. Mátyus Arisztid, Glück Frigyes, a földött piac tervét pártolták. Hüttl Tivadar a költségkímélés végett egyelőre pincze és karzat nélkül építtetné a csarnokot. A bizottság Kurfürst Miksa és Hermann Béla tanácsnok-elnök felszólalása után elfogadta Heltai Ferenc indítványát, azzal a föltétellel azonban, hogy ha a tanács a földött vásártér tervét nem helyeselné, vásárcsarnokot építtessenek, de pincze nélkül.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— Szociálista az esküdtzék előtt. *Groszmann* Hugó, a néhány nap előtt elítélt esztergályos segéd, ma újra dolgot adott a sajtóbíráknak. Némrégiben cikket írt a „Népjog” című szociálista újságban, amelyben dühösen neki rontott *Lédig* Dezső vértesi földbirtokosnak, uzsorásnak és a szegény nép kizsákmányolójának nevezte őt. *Lédig* becsületsértés miatt pert indított ellene, s mára tüzték ki az esküdtzék tárgyalást, amelyet *Groszmann* távollétében tartottak meg. Az esküdték *Fried* Vilmos ügyvéd védőbeszédének meghallgatása után *Groszmann* egyhangulag vétkesnek mondták ki, s a sajtóbírósg a vádlottat egy hónapi fogházra és ötven forint pénzbüntetésre ítélte.

— Brunkaláné ügye. Évek óta húzódik az u bűnpör, amelyben a kuria annak idején elítélte *Brunkala* László ügyvéd feleségét, *Spiegel* Bernát ügynököt és *Kégly* Józsefet, aki *Brunkaláné* a szennázciós bűnügyet megelőzőleg ügyvédje volt. A pört tudvalevőleg megújították a vádlottak s most folyik a második vizsgálat arra nézve, csakugyan hamis-e az öngyilkossá lett ifjabb *Vásenkeőy* Imréné az a huszezer forintnyi váltója, melyet a vádlottak értékesíteni próbáltak. A törvényszék most kiadta a két váltót *Detsinyi* Gáspár bírósági szakértőnek, aki, mint vegyésztanár az iránt fog véleményt adni, hogy mely időből valók a váltókon levő aláírások; *Vásenkeőy*nek öngyilkossága előtt vagy után keletkeztek az aláírások? Megemlítjük, hogy a bűnpörből kifolyólag fegyelmi eljárás is folyik a főrendiház fegyelmi bírósága előtt. Ugyanis a vádlottak egyike, *Kégly* József ügyvéd, a törvényszékhez intézett beadványában rámutatott arra, hogy *Székács* Ferenc kuriai bírónak nem lett volt szabad részt vennie a legfőbb forum ítélőtanácsában. Ő ugyanis, mint annak idején a büntető törvényszék elnöke, az elsőbíróságnál különféle intézkedéseket tett a bűnpörben.

— *Benkő* Rózsai. A sokat emlegetett orfeum-énekesnő újra hallat magáról. Egy bécsi szabónő család miatt jelentette föl az ottani országos törvényszéknél s a vizsgálóbíró e napokban maga elé idézte. Vallomásából kiderült, hogy közönséges hitelügyletről van szó. A törvényszék megszüntette az eljárást *Benkő* Rózsai ellen, aki tegnap lépett föl először Bécs városának egyik orfeumában.

FARSANG.

Gyermekkert-bál. Bál után, bál! Vigad a főváros népe, hol a maga mulatságára, hol jó-könyv célra. Ma éjjel zajlott le a „Fővárosi szegény gyermekkert-egylet” hangversenyyel egybekötött táncestélye a Vigadó termeiben; szép jövedelmet hozván a szegény gyermekeknek. A műsor változatos volt és magas színvonalon

állott. Szánthó Dezső nyitotta meg zongorajátékával. Utána *Náday* Ilonka énekelt; majd *Fáy Szeréna* szavalta el a „Rabasszony”-t; *Szilágyi Arabella* operarészleteket és magyar dalokat énekelt. *Náday* Ilonkát *Maleczky* Bianka, *Szilágyi Arabella* pedig *Mayer* Gusztáv kísérte zongorán; végül *Zilahi* Gyula adott elő két vidám dolgot *Rákosi* Viktortól és *Bartók* Lajostól. A közönség a közreműködőket zajos tapsokkal jutalmazta. A hangverseny után a fiatalság tánczra perdült. A zenét *Rácz* Laci és a 32-ik gyalogezred zenekara szolgáltatta; a hölgyek igen csinos tánczrendet kaptak. A táncmulatságon nagyszámu és szép közönség vett részt.

A monori pique-nique. Hetek óta nagy pinueniquere készült Monor és vidéke intelligenciája. A monori izraelita négyesület választmánya fáradozott a tánczvizalom sikere érdekében. A sok szép tervezgetés azonban tegnapelőtt dugába dőlt. Nem lesz a mulatságból semmi. Elrontotta a választmány. Az a divat, hogy a rendezők az egyesület előkelőbb tagjait sorra látogatják s fölkerik a közreműködésre. Nem tudni, hogy, hogy nem, ez most elmaradt. Legalább több számottevő tagról megfélekedtek a látogatások során. A figyelmenlenség visszavonást okozott s így az egész mulatság terve dugába dőlt.

A HIVATALOS LAPBÓL.

Kitüntetések. A király *Ujhelyi* István váci székesegyházi kanonok és plébánosnak a *Szent Miklós*-ról nevezett mislyei címzetes prépostságot és dr. *Milényi* Gyula váci székesegyházi iskolás kanonoknak a *Szent György* lovag és vértanúról nevezett szobranci címzetes prépostságot, *Szemerényi* Károly pozsonyi társaskáptalani kanonoknak a *Szent Háromszágról* nevezett budai felhévizi címzetes prépostságot, *Santhó* Károly pozsonyi társaskáptalani kanonoknak a rochnitzi címzetes prépostságot és *Varga* Mihály pozsonyi társaskáptalani kanonoknak a *Szent Miklós*-ról nevezett székesfehérvári címzetes prépostságot adományozta.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Ligerán* Anna okleveles tanítónőt a farkasdi községi elemi népiskolához rendes tanítónővé; *Bogovich* Anna, okleveles tanítónőt, a rudolfsnádi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé; *Damsicscu* Traján, okleveles tanítót a csattai községi elemi népiskolához rendes tanítónővé; az igazságügyminiszter *Kontz* Domokos körösbányai kir. járásbírósi telegkönyvvezetőt jelenlegi alkalmazása helyén a IX. fizetési osztály 3-ik fokozatba telegkönyvvezetővé nevezte ki.

Pályázatok. A győri fővármihatalnál vámgyakornoki — a rozsnói járásbírósnál albírói — a lugosi pénzügyigazgatóság kerületében pénzügyi szemlési — a selmezi bányai igazgatóságnál kezelési vezetői — a váci fegyintézmény főfegyőri — a nagyrőcei (Rimaszombat) járásbírósnál albírói — a segesvári adóhivatalnál adótárnoki — a csacjai (Trencsén) adóhivatalnál adóhivatali gyakornoki — a kisenői (Arad) járásbírósnál telegkönyvi átalakító díjnoki — a kolozsvári tudományegyetem rektori hivatalánál díjnoki — a muzslai (Komárom) járásbírósnál járásbírói — a félegyházi járásbírósnál telegkönyvi átalakító díjnoki állás van üresedésben.

Magyar név. *Jakab* Vilmos temesvári lakos, valamint kiskoru gyermekei *Andor* és *István*, *Jakabfi* -ra; *Engel* Imre budapesti lakos „*Elek*”-re; *Piskás* Márton budapesti lakos „*Szilágyi*”-ra; *Haborák* Lajos budapesti lakos, valamint kiskoru *Vilma* és *Géza* gyermekei „*Hetrei*”-re; *Kohn* Jakab budapesti lakos, valamint kiskoru *Irma*, *Regina* és *László* gyermekei „*Kemény*”-re; *Schwartz* Sámuel budapesti lakos „*Szántó*”-ra; kiskoru *Kohn* Márk pécsi lakos „*Antal*”-ra; *Alt* Mór Frigyes budapesti lakos „*Ardos*”-ra; dr. *Grünn* Sándor ungvári ügyvéd „*Horvát*”-ra változtatták vezetéknevüket.

Árverések a fővárosban. *Seemann* B. Jakab ingóságai IX. Külső-Soroksári-ut 28. febr. 19., *Eder* Róbert ingóságai IX. Ferenc-körút 4. febr. 18., *Feder* Adolf ingóságai VII. József-utca 11. febr. 18., *Hedvig* J. József ingóságai VI. Lehel-utca 21. febr. 18., gróf *Berchtold* Artur ingóságai IV. Kecskeméti-utca 7. febr. 28., özvegy báró *Mán* Józsefné VI. Andrásy-ut 100 febr. 18., *Stadler* Rezső ingóságai VII. István-ut 17. febr. 10., báró *Perényi* Nándorné ingóságai X. Szapári-utca 13. febr. 18., *Korein* Jenő ingóságai IV. múzeum-körút 15. febr. 18., *Vészy* József ingóságai VIII. Csepregy-utca 2. és VI. gyár-utca 50. febr. Úrményi *Bernát* ingóságai I. városmajor-utca 24. márc. 5.

A vidéken. *Trszkon* Mihály ingatlanai Nagy-Bittsén márc. 24., *Wilhelm* Antal ingóságai Lassafalun (Dárda) márc. 5., *Pilpel* Zsigmond ingóságai Ersekújvárott febr. 21., *Modrovich* Károlyné ingatlanai M.-Óvárott márc. 10., *Neugebauer* Ádám ingatlanai Palánkán márc. 25., *Schüsler* Miklósné ingatlanai Mokrán (Nagy-Kikinda) községhezánál márc. 14., *Kovágyó* Lőrincz ingatlanai Zentán márc. 31., *Ferencz* József Márkus ingatlana Ó-Becsén márc. 31., *Magyar* Károlyné ingatlanai Sz.-Somlyón márc. 8., *Grósz* Miks ingóságai Mádton (Szerencs) márc. 8., *Tóth* József ingatlanai Nagy-Iván (Tisza-Füred) községhezánál márc. 18., *Krisik* és *Goppolt* cég ingóságai Kolozsvárott febr. 28., *Jónás* Emil ingóságai B.-Gyarmaton márc. 4., *Püspök* Pál ingatlanai Tatán, márc. 3., *Donnenberg* Áron ingóságai, *Halmibán* Szatmárt febr. 22.

NYILTTÉR.

Haldek

Eckendorfi répamagja

92%-kal csirázik
206 csirával.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, február 17. A gelsenkircheni bányatársaság felügyelő tanácsa mai ülésén elhatározta, hogy a következő javaslatokat fogja a közgyűlés elé terjeszteni: 9% osztalék fizetendő (a múlt évben 7 1/2% volt az osztalék); 3,025.762 márka (a múlt évi 2,405.727 márkával szemben) leírásokra és a múlt évhez hasonlóan 200.000 márka a külön tartalék alap kiegészítésére fordítandó és 399.370 márka (a múlt évi 353.176 márkával szemben) új számlára irandó.

Páris, február 17. (Bankkimutatás.) A pénzforgalom aránya az érczkészlethez 84.13 : 100. Kamatok és leszámítás jövedelme 226.000 frk. Érczkészlet (ezüst) — 106.000 frk. Váltótárca — 29.178.000 frank. Államkincstári követ. + 855.000 frank. Magánkövetelések — 10,585.000 frank. Érczkészlet (arany) + 2,663.000 frank. Előlegek aranyrudakra — 5,311.000 frank. Jegyforgalom — 330.000 frank.

London, február 17. (Bankkimutatás.) Összes tartalék 26,416.000 font sterling (— 184.000). Jegyforgalom 33,494.000 font sterling (+ 448.000). Bankkészlet 32,335.000 font sterling (+ 6000). Magánosok letétei 35,123.000 font sterling (— 838.000). Kincstári követelés 16,878.000 font strl. (+ 1,431.000). Jegyartalék 21,442.000 font sterling (+ 663.000).

New-York, február 16. (C. T. B.)

	február 17.	február 16.
	cents	cents
Baza májusra	101 1/2	99 7/8
„ júliusra	94 1/4	93 1/8
Tengeri májusra	85 7/8	86 1/4

Chicago, február 16. (C. T. B.)

	február 17.	február 16.
	cents	cents
Baza májusra	104 1/2	103 1/4
Tengeri májusra	80 7/8	81 1/4

Mezőgazdaság.

Könnnyítések a sertés forgalom terén. A sertésvész eseteinek száma az utóbbi hónapokban tetemesen kevesbedett. Ezidőszert az országban csak 506 község van sertésvésszel fertőzve. Ezen körülményre és arra való tekintettel, hogy a vérsavóval több esetben sikerrel végzett ojtások is reményt nyújtanak arra, hogy a betegség némileg leküzdhető — elérkezettnek látta az időt a földmivelésügyi miniszter arra, hogy a sertéseknek a *kőbányai és győri szállásokba* való szállítására nézve fennálló korlátozásokat enyhítse. Ez okból az említett szállásokba való szállítás tárgyában egy új, egységes rendeletet adott ki, mely, míg az állandó hatósági állatorvosi felügyelet alatt álló vészmentes hizlaló telepeken harmincz nap óta elhelyezett és darabonként 100 kilogramm élősulylyal bíró sertések szállítására nézve kedvezményt biztosít, addig a vészmentes községek területéről való szállítást is az eddiginél jóval könnyebbé teszi az által, hogy a sertések megvizsgálását és megfigyelését a *hatósági állatorvosok* hatáskörébe utalja, s hogy az elszállítandó sertésekre bizonyos súlymentiség megkövetelését nem írja elő. Ezenkívül lehetővé teszi az új rendelet a nagy kiterjedésű fertőzött községek vészmentes területeiről való sertésszállítást is, a miniszter esetről-estetre külön kiadandó engedélye mellett abban az esetben, ha az elszállítandó sertések harmincz napi megfigyelés után egészségesnek találtnak és darabonként 75 kilogramm élősulylyal bírnak. Ezen rendelet legközelebb küldetik szét a törvényhatóságokhoz.

Ipar és kereskedelem.

Egy vasúti vállalkozó csődje. Annak idején megirtuk, hogy *Auspitz* Gyula vasúti vállalkozó, a magyar északnyugati vasút építője, fizetésképtelen lett. Családja mindent elkövetett, hogy a bajból kivesse és hatszáz ezer forint erejéig kezességet vállalt érte a Hazai banknál, amelylyel *Auspitz* üzleti összeköttetésben állott. A békés uton való egyezkedés azonban nem sikerült és *Auspitz* ma csődöt

kért maga ellen. A Hazai bankot állítólag e csőd-
eset nem érinti, mert fedezve van. Maga a vasut
megépítése sem fog hír szerint fennakadást szen-
vedni. A Hazai banknak, ugylátszik, ezen első na-
gyobb vasuti finanszírozásnál sincsen szerencséje,
ép úgy, miként nem volt az elkracholt omnibusz-
társaságnál és az Union gyufagyárnál sem.

Más oldalról ebben az ügyben a következő
közleményt vettük: Auspitz Gyula czég a csődöt
maga ellen megnyitattani kérte, mert néhány intézet
az ezen czég által régebben épült vasutak elsőbb-
ségi részvényeire adott kölcsönöket felmondotta, és
azok megfizetését per útján követelte. Az épülő fel-
ben lévő Magyar északnyugati helyi érdekű vasut
építésének folytatása ezáltal fennakadást nem szen-
ved, mert ezen vasut-részvénytársaság már körül-
belül három hét előtt, az építési szerződés értelmé-
ben, a vasutat az összes ott levő anyagkészlettel és
fundus instructissal birtokba vette és a munkálatok-
at, a Hazai bank támogatása mellett, néhány hét
alatt befejezi.

Pesti könyvnyomda részvény-társaság. E tár-
saság február 17-én tartotta évi közgyűlését. Az
igazgatóság jelentése szerint a múlt esztendő gaz-
dasági hanyatlása a nyomda terén is érezhető volt,
de az intézet üzleteredménye mégis olyan, mint a
tavalyi. A tiszta nyereség 57.007 frt 94 krajczár,
melyből a tartalékalap dotalására és jutalékokra
12.793 forint 64 krajczárt fordítanak, osztalékkal
35.280 forintot fizetnek ki s a fennmaradó 8934 frt
30 krajczárt új számlára írják. A felmentések meg-
adása után megejtették a választásokat.

Pesti hengermalom-társaság. A pesti henger-
malom-társaság igazgatósága ma tartott ülésében
elhatározta, hogy a legközelebb egybehívandó köz-
gyűlésnek részvényenkint 32 forintnyi osztalék kiű-
tezését fogja javaslatba hozni, ami a részvénytöke
8 százalékos kamatozásának felel meg.

Felsőmagyarországi bányá- és kohómu-rész-
vény-társaság. Az igazgatóság ma tartott ülésében
elhatározta, hogy a legközelebb megtartandó köz-
gyűlésnek javasolni fogja, mikép az értékesítéskor
alapként 41.021 frt 82 kral, a kétes követelések
tartalmának 23.894 frt 96 kral, a rendes tartalék-
alapként 5000 frtal és a külön tartalékalapként 2500
forinttal való növelése; továbbá a beruházásokból
való leírások stb. után fennmaradó nyereményből az
elmult 1897. évi osztalék fejében részvényenkint
5 frt 50 kr. (5 1/2%) fizetessék.

Torontali szőnyeggyár részvény-társaság. E
czim alatt 260.000 korona alapítókével társaság ala-
kult, mely a magyarországi szőnyeggyártás és sző-
vőipar fenntartása és fejlesztése érdekében fog mű-
ködést kifejteni. Az új társaság a felszámolás alatt
álló nagybeeskerek szőnyeggyár részvény-társaság
gyártótelepét és szövőiskoláját veszi át és gyár-üzem-
et kiterjesztve fogja céljait megvalósítani. Igazga-
tósági tagok lettek: dr. Demko Pál és Szajbély
Gyula országgyűlési képviselők, Rónay Jenő főis-
pán, Van Royer Henrik, dr. Kronenberg H. G.
és Van Scherboeck P. G., a deventeri (hollandiai)
szőnyeggyár igazgatója. A felügyelőbizottság rendes
tagjai: Banovics Kajetán, dr. Szenté Gyula,
Steinitzer Géza, póttag Palágyi Károly.

A párisi kiállítás. A párisi nemzetközi kiállít-
ás magyar kormánybiztos helyettese, Miklós Ödön
országgyűlési képviselő, ma este a „Kereskedelmi
Alkalmazottak Országos Egyesületé”-ben fölvilágosít
tartott Magyarországnak a párisi kiállításban való
részvételéről. Az előadó előbb ismertette a kiállítá-
sok ügyének történelmi előzményeit, visszapillantást
vetett az eddig rendezett nagy nemzetközi kiállítá-
sokra és nagyjában vázolta az 1900-ra tervezett párisi
világkiállítás szervezetét s bejelentette annak a terü-
letnek a nagyságát, melyet az egyes csoportoknak
s főleg a kereskedelmi csoportnak fenntartottak. Köz-
ben megemlékezett még a magyar kereskedelem és
iparnak az utolsó 30 évben történt emelkedéséről s
hangsúlyozva a kiállításokban való részvétel fontos-
ságát, lelkes szavakkal buzdította a jelenlevőket a
közreműködésre.

Kőbányai sertéspiac, február 17. Magyar első-
rendű: Fialat nehéz (páronkint 320 kilogramm fe-
lül sulyban) 55—56 krajczárig. Közép (páron-
kint 251—320 klgig terjedő sulyban) 55—56 kr.
Könnyű (páronk. 250 klgig terjedő sulyban) 54—55
kr. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 klg. felül sulyban)
55—56 krajczárig, közép (páronkint 240—260
kilogramm sulyban) 54—55 krajczárig. Könnyű (pá-
ronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) 54—55
krajczárig. Sertéslétszám: 1898. február 15. napján
volt készlet 18.975 drb, február 16-án felhajtott
301 drb, február 16-án elszállított 140 drb,
február 17-én maradt készletben 17.136 darab. A
híztott sertés üzletirányzata: változatlan.

Budapesti konzum-sertésvásár, február 17. A
ferenczvárosi petróleumraktárnál levő székesfővárosi
konzum-sertésvásárra 1898. február 16-án érkezett
753 drb. Készlet 431 darab, összes felhajtás 1234

drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 626 drb.;
elszállítatlan maradt 608 drb. Napi árak: 120—
180 kilós 53—54 kr., 220—280 kilós 53—54 kr.,
320—380 kilós 52—54 kr. Öreg, nehéz 51 1/2—55 kr.,
malacz 38—44 krajczár. A vásár hangulata
élénk volt.

Budapesti szurómarhavasár, február 17. (A
budapesti közbiztonsági és marhavásári igazgatóság
jelentése.) Felhajtott: 178 drb belföldi, 7 drb
növendék élő borju, 315 darab élő bárány, 10 drb
belföldi, 2180 drb öltött bárány. Borju- és bárány
vásár megiehető élénk volt. — Jegyzett árak:
Elő borjuk: Belföldi 36—44 frt, öltött borju: Bel-
földi 38—46 frt, élő bárány: 3 1/2—7 1/2, öltött bá-
rány 4—8 frt párja.

Budapesti gazdasági és tenyészmarhavasár,
február 17. (A budapesti közbiztonsági és marhavásár-
igazgatóság jelentése.) Felhajtott: 266 drb,
ugymint: jármos ökör, első minőségű 6 darab,
közép minőségű 110 darab, alárendelt minőségű
10 darab. — Fejőstehén: tarka 114 drb, bonyhádi
26 drb. Jármos ökörre csak kevés vevő jelentkezett,
a felhajtás egy része eladatlanul visszamaradt. Jobb
minőségű tehénkeresték, de a felhajtott közepes
minőségűek csak a múlt heti árakon keltek. Az
egyres vevők közül említhetők: gróf Zichy Ödön 10
darab jármos ökör, Cséry Lajos 20 darab fejős te-
hén. Következő árak jegyeztettek: Elsőrendű
jármos ökör 350—395 frtíg prknt., középminőségű
jármos ökör 280—320 frtíg páronkint. Tarka, kevert
származásu tehén 90—115 frtíg darabonkint. Bony-
hádi tehén 120—150 frtíg darabonkint.

Budapesti vágómarhavasár, február 17. (A
budapesti közbiztonsági és marhavásár-igazgatóság
jelentése.) Felhajtott: 2307 darab nagy vágó-
marha, nevezetesen: 1405 drb magyar és tarka ökör,
657 drb magyar és tarka tehén, 79 darab szerbiai
ökör, 5 drb boszniai tehén, 125 darab bika és 36
darab bivaly. Minőség szerint 466 darab elsőrendű
hízott bika, 1505 drb középminőségű bika és 336
drb alárendelt minőségű bika. A nagyobb felhajtás
következtében az árak általánosságban 100 kilo-
grammonként 1—1.50 forinttal hanyatlottak. Mind-
amirellett a kereslet elég élénk volt s az adás-vevés
gyorsan ment. Csak a silányabb minőségű áru volt
elhanyagolva, melynek egy része eladatlanul maradt.
E hónap végén megkezdődik a konzervgyártás,
akkor előreláthatólag nagyobb felhajtások mellett
esni és lényegesen csökkenni fognak az árak.
Következő árak jegyeztettek: Hízott magyar
és tarka ökör, jobb minőségű 30—32 forintig,
hízott magyar és tarka ökör, középminőségű
25—30 frtíg, alárendelt minőségű magyar és tarka
ökör 21—26 frtíg, jobb minőségű magyar és tarka
tehén 22—30 frtíg, kivételesen tarka tehén 31 frt,
magyar tehén középminőségű 22—30 frtíg, szer-
biai ökör jobb minőségű 25—26 frtíg, szerbiai kö-
zépminőségű 21—24 frtíg, szerbiai bika 22—30
frtíg, szerbiai bivaly 16—20 frtíg métermázsánkint
élsúlyban.

Bécsi juhvásár, február 17. Felhajtott 882
darab juh. Élénk irányzat mellett az árak 1—2
krajczárral emelkedtek kilónkint. Jegyeztetett kiviteli
juh 21—23 kr. kilónkint.

Bécsi szurómarhavasár, február 17. A mai
vásárra felhoztak 4100 darab borjút, 1989 darab
leült sertést, 1517 darab élő sertést, 644 darab leült
juhot, 2213 darab bárányt. A borjувásár szilárd
volt és az árak kilónkint 2 krajczárral emelkedtek.
Leült sertés múlt heti áron jó keresletnek örvendett.
Báránkok mérsékelt javult áron keltek. Jegyeztetett:
borju 40—46 kr, i. min. 48—54 kr, igen finom
56—60 kr, fiatal sertés 32—40 kr, leült nehéz
sertés 48—52 kr, süldő 44—52 kr., leült juh 28—
38 kr. kilónkint. Bárány 5—12 forint párja.

Pénzügy.

Szelvénylevonás. Az Első Magyar Iparbank
abbeli jelentése folytán, hogy részvényeinek szelvé-
nyét folyó évi február hó 17. napjától kezdve 10
forinttal váltja be, elrendelte a tőzsdetanács, hogy
ezen részvények folyó évi február hó 17. napjának
déli tőzsdéjétől fogva szelvény nélkül s az 1898. év
január hó 1. napjától folyó 5%-os kamatokkal
áruktassanak s jegyeztessenek a tőzsdén.

Közlekedés.

Új gyorsvonat. Hír szerint május hó 1-jétől
fogva Budapest és Kolozsvár között egy új gyors-
vonat fog közlekedni, amely reggeli 7 órakor indul
Budapestről és délután 3 órakor érkezik Kolozsvárra.

Két új vegyesvonat. A Veszprém—veszprém-
városi szárnyvonalon folyó évi február 20-tól kezdve
két új vegyesvonat fog forgalomba helyeztetni. Az
5636 számú új vegyesvonat Veszprémről, csatlako-
zásban a Székesfehérvár felől érkező 5012. számú
vonathoz, délután 2 óra 38 perczkor indul és Vesz-
prémvárosba délután 2 óra 53 perczkor érkezik, az
5635 számú új vegyesvonat pedig Veszprém város-
ról délután 3 óra 1 perczkor indul és Veszprémbe
délután 3 óra 14 perczkor érkezik, ahol a Dombó-
vár felé menő 5501. számú vonathoz csatlakozik.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, február 17.

Akár nem is léteznék mostanában a termin-
üzlet, amivel korántsem akarjuk azt mondani, hogy
nem lesz még idő, amikor ez üzletágra ismét fon-
tos misszió fog vární. Ezidőszent azonban azt
látjuk, hogy a határidőforgalom teljesen különvált
a tulajdonképeni üzlettől és függetlenül halad a
maga útján, vagyis inkább nem halad, hanem meg-
feneklik. Itt is, ott is egészen más árak vannak
érvényben, meglazult teljesen ama szoros össze-
függés, amely még néhány hónap előtt megvolt és
amely élénk üzletnél mindig magától helyreáll.
Mégis csak az lesz a vége, hogy amint már ismé-
telve kifejtettük, a tavaszi buza a legtágabb körök
lázás részvétele mellett le fog bonyolódni, vagy
legjobb esetben az engagement össze fog zsugorodni
két egymással küzdő párt vagy czég csetepatéjára.
Akár Chicagóban Leiter és Connour, itten majd
Weissék és Gelbék, vagy akár kicsodák fejezik be a
maguk finanziaális mérkőzésüket.

A fő dolog, hogy a készáruüzlet abban az
irányban halad, amelyet a természetes tényezők elő-
írnak. Az árak fokozatosan és állandóan javulnak.
A hajózás e hónap 23-án való megnyitásával ma
már senkire sem lehet rájésztetni, hisz láttuk a ma
eladott orosz buzák árából, hogy nem kell rettegni
az idegen gabona konkurrencziájától, mert az csak
magas árak mellett helyeződik itt el.

A mai piacon a vidéki malmok képviselői is
buzgón vásároltak, többek között a szolnoki,
czeglédi, váci és szentendrei malmok vettek
részt a vételben. Ezek számlájára elkelt vagy tízezer
métermázsza buza. A főbb tételek a következők:

5000 orosz buza 74 kilós 10 frt 60 kr tranzitó

Szolnok

600 72) tiszai 12 frton Homok
600 75) tiszai 12 frton Mezőtar
800 75 tiszai 12,10 frton Szarvas

A határidőpiacon csak néhány krajczárral
emelkedtek a terminusok, ámbár Amerika ugyancsak
megtette a magáét, hogy felerje téli álmából a
spekulációt, Newyorkban közel három centssel
emelkedtek az árak, főleg a kivitel hatványozott
tevékenysége folytán Chicagóban a májusi határidő
pláne hat centssel javult, úgy hogy e határidő
most már jóval drágább Chicagóban, mint New-
yorkban, holott mindig olcsóbb szokott lenni a
szállítási díj arányában. Az összes európai piacok
reagáltak e haussere: London 3—6 pence-szel,
Liverpool 2 pence-szel, Páris 25 centimesmel, Ber-
lin 30 fillérrel magasabb árakat jelzett.

Buza.

Elkelt 20.000 métermázsza buza 7 1/2 kraj-
czárral magasabb áron. Több tétel orosz buza is
adatott el.

Előfordult eladások bazában.

Mennyiség numásában	ó vagy új	származás	hátterem- ként suly kgban	minőségi megjegyzés	átadást hely	ár, netto 100 kg-ért	vezg. vegt 3 óra
100	új	tiszavidéki	76	átlagban	Budapest	13.—	8h.
100	•	•	75	•	•	13.—	•
100	•	•	75	vegyl.	•	12.87 1/2	•
200	•	•	74	•	•	12.85	•
100	•	pestvidéki	77	•	•	13.15	•
100	•	•	76	•	•	13.12 1/2	•
100	•	•	74	•	•	12.62	•
250	•	•	75	vegyl.	•	13.40	•
800	ó	fehértmegyei	79	•	•	13.42 1/2	•
150	•	•	77	•	•	13.20	•
400	•	•	75	•	•	12.85	•
2900	•	vásárhelyi	75	•	•	12.92 1/2	•
500	•	tolnai	74	•	•	12.65	•
100	•	bihari	76	•	•	12.96	•
1800	•	raktár	72	•	•	12.35	•
8900	•	orosz	76	transzitó	•	11.20	•

Hivatalos jegyzések bazában.

F A J	Mínőségi suly hektár	100 kilogr. közép. ára		Mínőségi suly hektár	100 kilogr. közép. ára	
		frtől	frtíg		frtől	frtíg
Tiszavidéki	74	12.60	12.70	75	13.00	12.95
•	76	12.90	12.95	77	13.05	13.15
•	78	13.20	13.30	79	13.35	13.40
•	80	13.45	13.50	•	•	•
Pestvidéki	74	12.55	12.65	75	12.75	12.90
•	76	12.85	12.90	77	13.—	13.10
•	78	13.15	13.25	79	13.30	13.35
•	80	13.40	13.45	•	•	•
Fehértmegyei	74	12.65	12.75	75	12.85	12.90
•	76	12.95	13.—	77	13.10	13.20
•	78	13.25	13.35	79	13.35	13.40
•	80	13.45	13.50	•	•	•

Határidőüzlet bazában: Tavaszi buza irány-
zata szilárd, az árak emelkednek, míg őszi buza
változatlan.

Előfordult határidőkötések búzában.

Table with columns: Határidő, Délélti és déli tőzsde (kezdet, forgalom, zárlat), Délutáni tőzsde (kezdet, forgalom, zárlat). Rows for március, május, szept.

Hivatalos határidőjegyzések búzában.

Table with columns: Határidő, Déli tőzsde zárlata (február 17., február 16.), Leszámloló árfolyamok (penz, áru).

Rozs.

Készruüzlet rozsbán: Eladatott néhány kocsirakomány fentartott áron.

Előfordult eladások rozsbán.

Table with columns: mennyiség mészében, faj, származás, minőség megj., átadás hely, ár, netto 100 Kgr-kint, Kész vagy 3 óra.

Hivatalos jegyzések rozsbán.

Table with columns: faj, hektoliterenkinti suly kilogrammban, 100 kilogramm készpénz ára (frtől, frtig).

Raktárállomány rozsbán: A közraktárban 23.200 métermázsza; a nyugati pályaudvaron 4250 métermázsza.

Határidőüzlet rozsbán. Tavaszi rozsbán kevés forgalom volt változatlan áron.

Előfordult határidőkötések rozsbán.

Table with columns: Határidő, Délélti és déli tőzsde (kezdet, forgalom, zárlat), Délutáni tőzsde (kezdet, forgalom, zárlat).

Hivatalos határidőjegyzések rozsbán.

Table with columns: Határidő, Déli tőzsde zárlata (február 17-én, február 16-án), Leszámloló árfolyamok (penz, áru).

Takarmányfélék.

Készruüzlet takarmányfélékben. Zab szikárd, élénk forgalom mellett. Árpa változatlan. Tengeri iránt élénk érdeklődés mutatkozik.

Előfordult eladások takarmányfélékben.

Table with columns: Mennyiség méter. mészében, faj, ár, minőség, átadás hely, ár, netto száz kilogr. kint, készp. vagy 3 óra.

Hivatalos jegyzések takarmányfélékben.

Table with columns: Ár, faj, hektoliterenkinti suly kg.-ban, 100 kg. készp. (frtől, frtig).

Raktárállomány takarmányfélékben: A közraktárban 30.900 métermázsza árpa, 8800 métermázsza zab, 56.000 métermázsza tengeri. A nyugati pályaudvarban 3881 métermázsza árpa. A Silosban 12.600 métermázsza tengeri.

Határidőüzlet. Zab szilárd irányzatot követett, tengeri javult néhány krajczárral.

Előfordult határidőkötések takarmányfélékben.

Table with columns: Ár, Határidő, Délélti és déli tőzsde (kezdet, forgalom, zárlat), Délutáni tőzsde (kezdet, forgalom, zárlat).

Hivatalos határidőjegyzések takarmányfélékben.

Table with columns: Ár, határidő, déli tőzsde zárlata (február 17-én, február 16-án), Leszámloló árfolyamok (penz, áru).

Gabona- és lisztforgalom.

A m. kir. közp. statisztikai hivatal az 1898. évi február hó 15. este 6 óráig Budapestre vasuton és hajón érkezett s innen elszállított gabonaküldeményekről és a budapesti fővármivatalnál előjegyzett gabona- és lisztemennyiségokről a következő kimutatást teszi közzé:

Table with columns: Az áru megnevezése, Erkezett (vasuton/hajón/együtt), Elszállított (vasuton/hajón/együtt), helyi forgalomban.

Table with columns: Az áru megnevezése, Visszkivétel céljából való behozatalra előj. mennyiség méterén, Az áru megnevezése, A visszkivételre előjegyzett mennyiség méterén.

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, február 17.

Ismét csak gyöngye üzletet jelenthetünk a tőzsdéről; a forgalom fölötté gyöngye volt és amennyiben egyáltalán észrevehető volt, benne a kínálat jelentkezett túlnyomónak. Az osztrák hitelrészvény, az osztrák államvasut, a magyar hitelbank részvénye alacsonyabb áron keltek mint tegnap. A délutáni zárlat sem volt kedvezőbb. A nap folyamán csupán a Drasche-részvények emelkedtek öt forinttal. Minden egyéb az általános irányzatot követte.

Az előtőzsdén: Magyar hitelrészvény 382.25—382.50, Leszámloló bank 254.25, Osztrák hitelrészv. 363.90—363.50, Osztrák-magyar államvasut 338.60—339.—, Közúti vaspálya 406.50—407.—, Drasche 795.—.

Délélti 11 óra 25 perczkor zárulnak: Osztr. hitelrészv. 363.60, Magyar hitelrészv. 381.75, Aranyjárdék 121.60, Koronajárdék 99.50, Leszámloló bank 254.—, Jelzálogbank 268.50, Rimamurányi 245.50, Osztr.-magy. államvasut 338.60, Ipar-és kereskedelmi bank 104.50, Déli vasut 80.25, Közúti vasut 406.50, Villamos vasut 277.50.

A déli tőzsdén előfordult kötések: Közúti vasut 406.—405.50, Magyar hitelrészvény 381.75—382.—, Magyar jelzálogbank 268.75—269.25, Rimamurányi 245.75—246.50, Osztr. hitelr. 363.40—363.90, Osztr.-magy. államvasut 338.75—339.25, Drasche 800.—803.—, Alt. köszénbánya 116.—, Polgári serfözde 76.—77.—.

Dijbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 1.50—2 frt; 8 napra 5.—6.— frt; február utóljára 10.—11.— frt.

Délután 1 óra 30 perczkor zárulnak:

Table with columns: Magyar aranyjárdék, Magyar koronajárdék, Magyar hitelrészvény, Magyar ipar és keresk. bank, Magyar jelzálogbank, Magyar leszámloló bank, Rimamurányi vasmű, Osztrák hitelrészvény, Déli vasut, Osztr.-magyar államvasut, Közúti vaspálya, Villamos vasut.

Az utótőzsdén nyugodt irányzat mellett osztr. hitelrészvény 363.30—363.45, magyar hitelrészvény 382.—, osztrák-magyar államvasut 339.25—338.80, villamos vasut 278.—, közúti vasut 405.75 forinton köttetett.

Délután 4 órakor zárulnak:

Table with columns: Osztrák hitelrészvény, Magyar hitelrészvény, Osztr.-magyar államvasut, Leszámloló bank, Jelzálogbank, Rimamurányi vasmű, Közúti vaspálya, Villamos vasut, Ipar és keresk. bank, Déli vasut.

TERMÉNY- ÉS ÁRUTŐZSDEK.

Budapest, február 17. Terményekben csekély forgalom. Első minőségű városi dísznózsir 55.50 frt. Szilva, szilvaiz és heremag üzletellen.

Hivatalos jegyzések.

Table with columns: Faj, Ar 100 kilogrammonként (Pézt, Áru), Budapesti ingyen hordó, Szilva, Szilva Határidőre Minőség, Szilvaiz, Heremag.

Budapesti vásárcsarnok.

Budapest, febr. 17. A vásári forgalom: Husnál forgalom csendes, árak: szilárdak. Baromfinál élénk, árak emelkedtek. — Halban csendes, árak emelkedtek. — Tej és tejtörmeknél élénk. Tojásnál csendes, árak szilárdak. — Zöldségnél csendes. — Gyümölcsnél lanyha. — Fűszereknél csendes. — Időjárás: derült, enyhe. A központi vásárcsarnokban nagyban eladott élelmi cikkek hivatalos árjegyzése a következő: Has. Marhalus hátulja I. 46—55 frt, II. 40—46 frt. Birkahus hátulja I. 30—38 frt, II. 28—30 frt. Borjúhús hátulja I. 52—64 frt, II. 48—52 frt. Sertéshus elsőrendű 52—56.0 frt, vidéki 46—59 frt. (Mindén 100 kilonkint.) Kolbász füstölt 70—80 kr (kilonkint). Sertésriz hordóval 55.5—56.0 frt (100 kilonkint). — Baromfi (élő). Tyúk 1 pár 1.10—1.90 frt. Csirke 1 pár 80—1.20 frt. Lud bizott kilonkint 0.54—0.60 frt. — Különfélék. Tojás 1 láda (1440 drb) 36.0—36.0 frt Sárgarépa 100 kőtés 2—4.— frt. Petrezselem 100 kőtés 3.00—4.00 frt. Lencse m. 100 kiló 14—18 frt. Bab nagy 100 kiló 08—16 frt. Paprika I. 100 kiló 30—45 frt, II. 18—30 frt. Vaj közöns. kilonkint 70—80 frt. Vaj-téa kilonkint 0.80—1.20 frt. Burgonya-rózsa 100 kiló 2.20—3.— frt. Burgonya sárga 100 kiló 2.60—3.20 frt. — Halak. Harcsa (élő) 0.44—1.20 frt 1 kiló. Csuka (élő) 0.30—0.80 frt 1 kiló. Ponty dunai 0.30—0.60 frt.

Szesz.

Budapest, február 17. Irányzat változatlan szilárd. A kontingens nyersszesz ára Budapestben 18.—18.25, Finomított szesz nagyban 56.—56.25, Finomított szesz kicsinyben 56.50—56.75, Élesztőszesz nagyban 56.—56.25, Élesztőszesz kicsinyben 56.50—56.75, Nyersszesz adózva nagyban 55.—55.25, Nyersszesz adózva kicsinyben 55.50—55.75, Nyersszesz adózatlan (exknt.) 15.25—15.50 Denaturált szesz nagyban 19.75—20.—, Denaturált szesz kicsinyben 20.25—20.75. Az árak 10.000 literfokonként hordó nélkül, ab vasut Budapest, készpénzfizetés mellett értendők.

Bécs, febr. 16. Kontingens nyersszesz azonnali szállításra 18.60—19.— frton kelt el. Zárlat jegyez 18.60—19.20 frt.

Pága, febr. 17. Adózott tripló szesz nagyban 54.75—55.— frton kelt el. Adózatlan szesz 17.75—18.75 frt azonnali szállításra.

Trieszt, febr. 17. Kiviteli szesz tartályokban szállításra 90% hektoliterenkint nagyban 11.— azonnal és 10.3/4 forinton február-aprili szállításra.

Berlin, febr. 17. Szesz helyben 43.— márka = 25.28 frt, fogyasztási adó nélkül hektoliterenkint á 10,000 litereszállék. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Stettin, febr. 17. Szesz 70 márka fogyasztási adóval 42.20 márka = 24.82 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Boroszlo, febr. 17. Szesz (50-es) pr. február 60.70 márka = 35.69 frt; szesz (70-es) pr. február 41.20 márka = 24.23 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Hamburg, február 17. Szesz február 22.— márka = 12.94 frt; febr.—márcz. 22.— márka = 12.94 frt; márcz.—ápril 21.50 márka = 12.22 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 forint.

Páris, febr. 17. Szesz folyó óra 44.50 frk = 23.46 frt; márcz.-ra 44.— frk = 23.19 frt; négy első óra 43.— frk = 22.66 frt; májustól 4 óra 39.75. frk = 20.96 frt. Az árak 10.000 liter százelekönként 1/4% leszámlítással értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.55 frt.

Cukor.

Pága, febr. 17. Nyerscukor 88% cukortartalom franco Aussig. Azonnali szállításra 12.62 frt, okt.-decz.-re 12.82 forint.

Hamburg, febr. 17. Nyerscukor f. o. b. Hamburg, azonnali szállításra 9.30 márka, márciusi szállításra 9.35 márka, májusi szállításra 9.50 márka, augusztusi szállításra 9.72 márka. Irányzat tartva.

Páris, febr. 17. Nyerscukor (88 fok) kész áru 28.25—28.50 frk, fehér-cukor februárra 31.75 frk, márcziusra 32.— frk, 4 első óra 32.75 frk, 4 óra májustól 30.75 frank. Finomított készáru 101.—101.50 frk.

London, febr. 17. Jávaczukor 10% shilling, ártartó. Nyers cukor és Jegeszedett cukor nyugodt; finomított darab-cukor nyugodt. Külföldi tört jól keresve szilárd. Jegyezett: készáru 10.11 1/4 sh., márcz.-áprilisra 11.— sh., május-augusztusra 11.3 sh. Répaczukor szilárd. Német (88%) febr.-ra 9.3 sh., áprilisra 9.4 1/2 sh., májusra 9.5 1/2 sh., júniusra 9.6 1/2 shilling. Határidőzlet: februárra 9.3 1/4 sh., márcziusra 9.3 1/2 sh., áprilisra 9.4 1/2 sh., májusra 9.5 1/2 sh., júniusra 9.7 1/2 sh.

Olajok.

Páris, febr. 17. Repceolaj folyó óra 52.75 frk (= 24.83 frt); márcz-ra 52.75 frk (= 24.83 frt); 4 óra márcz-tól 53.50 frk (= 25.19 frt); négy óra májustól 53.50 frk (= 25.19 frt). Arak 100 kilonkint értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.55 frt.

Hamburg, febr. 17. Repceolaj helyben 53.— márka (= 31.16 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Köln, febr. 17. Repceolaj májusra (hordóval). 55.— márka (= 32.34 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

London, febr. 17. Repceolaj 23.— sh., lenolaj 16.3—16.4 1/2 sh., gyapot magolaj 14—14.6 sh., terpentín 24.4 1/2 sh.

Petroleum.

Hamburg, febr. 17. Petroleum helyben 4.80 márka = 2.82 frt.

Antwerpen, febr. 17. Petroleum fin. helyben 14.— frank = 6.65 frt.

Bréma, febr. 17. Petroleum fin. helyben 4.95 márka = 2.91 frt.

Newyork, febr. 17. Petroleum fin. 70 Abel Fest. Newyorkban 5.40 cents, fin. petroleum Philadelphában 5.35 cents; United Rife Line Certificates márcziusra 67.—; Nyers petroleum márcziusra 5.95 cents.

London, febr. 17. Petroleum, amerikai 4 1/2 sh., orosz 4 1/10—4 1/4 sh.

Kávé, tea, rizs.

London, febr. 17. Santos határidő szilárd és drágább. Jegyezett: februárra 30.3 shilling, márcziusra 30.3 sh., májusra 31 sh., júliusra 31.— sh., szeptemberre 31.6 sh., decz-re 32.— shilling. Tea: Indiai jól keresve, általában változatlan. Rizs: szilárd csekély üzlet mellett.

Fémek.

London, febr. 17. Réz, G. M. Bráude 49 1/2—49 3/4 font sterling készáru és 49 13/16—49 1/8 font sterling 3 óra; best sel. 53 1/4—54 font sterling. Ón: finom külföldi 63 3/8—64 1/8 font sterling, készáru és 64 7/16—64 13/16 font sterling 3 óra. Ólom: angol 12 1/2—12 3/8 font sterl.; külföldi 12 7/16—12 1/2 font sterling. Horgany: külföldi 18.— font sterling. Hígany: 7.25 font sterling első és 7.16 font sterling másodikból. Vas: A glasgovi nyersvaspiacz bágyadtan indult és nyugodtan zárult mérsekelt üzlet mellett. Zárlatárak: 45.8 sh. készáru és 45.10 1/2 sh. egy óra; Cleveland 40.6 sh. készáru és 40.8 sh. egy óra; Hematit 48 7/8 sh. készáru és 48.10 sh. egy óra; Middlebrough 49.6 shilling készáru és 49.11 sh. egy óra. A nyersvaskészlet Glasgoban 335.120 és Middlebroughban 47.224 tonna.

KÜLFÖLDI GABONATÖZSDÉK.

Bécs, február 18. A gabonapiacz ma ismét szilárdult. Magasabb new-yorki jegyzések, valamint az a tény, hogy a tavaszi készletek napról-napra apadnak, nemcsak a készáru-piaczon gyakorolnak szilárdító hatást, hanem határidőkre is — és buza és rozs ára ma 5—10 krral emelkedett. 75 kilós orosz buza 12.45 forinton adatott el 3 óra. Élénk vételkedv volt oroszban is: 1000 q román áru 8.80 forinton, 1000 q bolgár áru 8.70 forinton, 2500 q orosz áru 9.22 forinton és 400 q kecskeméti 9.30 forinton adatott el Bécsbe szállítva. Kötöttet buza tavaszra 11.89—11.91, rozs tavaszra 8.92—8.94, zab tavaszra 6.80, tengeri május-júniusra 5.62—5.64 forinton.

Hivatalosan jegyeztetett:

Buza tavaszra 11.91—11.92, rozs tavaszra 8.93—8.95, tengeri május-júniusra 5.63—5.64, zab tavaszra 6.85—6.87 frton.

Borostó, febr. 17. Buza helyben 18.80 márka (= 11.05 frt) sárga. Buza helyben 18.70 márka (= 10.99 frt). Rozs helyben 14.90 márka (= 8.76 frt.) Zab helyben 14.40 márka (= 8.47 frt.) Tengeri

helyben 11.75 márka (= 6.91 frt). Minden 100 kilonkint. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Hamburg, február 17. Buza holsteini 180—191 márka (= 10.58—11.23 frt). Rozs meklenburgi 140—148 márka (= 8.23—8.70). Rozs orosz 109—110 márka (= 6.41—6.47 frt). Minden 100 kilonkint. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Páris, febr. 17. (Megnyitás.) Buza folyó óra 29.30 frank (= 13.97 frt.). Buza márcziusra 29.10 frank (= 13.87 frt). Buza 4 első óra 28.90 frank (= 13.77 frt). Buza májustól 4 óra 27.90 frank (= 13.29 frt). Rozs folyó óra 17.30 frank (= 8.27 frt). Rozs márcziusra 17.60 frank (= 8.38 frt). Rozs 4 első óra 17.60 frk (= 8.38 frt). Rozs májustól 4 óra 16.90 frank (= 8.04 frt) Minden 100 kilonkint. Átszámítási árfolyam 100 frank = 47.55 forint.

Páris, február 17. (Zárlat.) Buza folyó óra 29.30 frank (= 13.97 frt). Buza márcziusra 29.10 frank (= 13.87 frt). Buza 4 első óra 28.75 frank (= 13.70 frt.) Buza 4 óra májustól 27.80 frank (= 13.24 frt).

London, február 17. Gabona szilárd. Amerika buza 1/2 zab 1/4 sh.-gel magasabb. Tengeri helyben 17 1/2 sh.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDÉK.

Bécs, február 17. A külföldi tőzsdék alacsonyabb jegyzéseire a mai tőzsde gyendébb irányzattal indult meg és az üzlet általában szűkkörü volt. Tramway-részvényekben realizációk voltak napirenden. Brüxi kőszénbánya ellenben szilárd irányzatot követett.

Az előtőzsdén: Osztrák hitelrészvény 363.50—364.—, Anglo-bank 161.75. Bankverein 264.50—264.75, Magyar jelzálogbank 283—383.50, Osztrák-magyar államvasut 338.87—339.—, Déli vasut 80.25—80.50, Tranway 514—512, Brüxi kőszénbánya 276.25—275.50, Alpési bánya 148—148.60, Magyar ált. kőszénb. 117—117.25, Osztrák villamosági 320—320.50, Török sorsjegy 58.60—58.70 forinton kötöttet.

Dél előtt 11 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 363.50, Magyar hitelrészvény 383.—, Anglo-bank 161.50, Union-bank 302.50, Länderbank 217.—, Osztrák-magyar államvasut 338.75, Déli vasut 80.50, Alpési bánya 148.—, Rimamurányi 246.—, Májusi járadék 102.50, Török sorsjegy 58.60 frton kötöttet.

A déli tőzsdén: Osztrák hitelrészvény 363.50. Magyar hitelrészvény 383.—. Länderbank 217.—. Union-bank 302.50. Anglo-bank 161.50. Bankverein 264.50. Osztr.-magy. államv. 338.75. Déli vasut 80.50. Elbevolgyi vasut 263.—. Alpési bánya 148.—. Rimamurányi 246.—. Prágai vasipar 709.—. Májusi járadék 102.55. Magyar koronajáradék 99.50. Török sorsjegy 58.50. Német márka 58.78, Török dohányrészvény 135.— forinton kötöttet.

Délután 2 óra 30 perczkor jegyezték: Magyar aranyjáradék 121.70. Magyar koronajáradék 99.50. Tiszai kölcsönsorsjegy 140.—. Magyar földtehermentesítési kötvény 97.25. Magyar hitelrészvény 381.50. Magyar nyereségykölcsön sorsjegy 157.50. Kassa-oderbergi vasut 192.—. Magyar kereskedelmi bank 1450.—. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.80 Magyar keleti vasuti állami kötvények 122.10. Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 252.50. Rimamurányi vasrészvénytársaság 245.—. 4.2% papírjáradék 102.45. 4.2% ezüstjáradék 102.40. Osztrák aranyjáradék 122.55. Osztrák koronajáradék 102.85. 1860. sorsjegyek 144.50. 1864. sorsjegyek 190.75. Osztrák hitelsorsjegyek 198.50. Osztrák hitelrészvény 363.75. Angol-osztrákbank 161.75. Union-bank 302.50. Bécsi Bankverein 264.—. Osztrák Länderbank 217.25. Osztrák-magyar bank 927.—. Osztrák-magyar államvasut 339.25. Déli vasut 80.50. Elbevolgyi vasut 262.50. Dunagőzhajózási részvény 452.—. Alpési bányarészvény 148.50. Dohányrészvény 133.—, 20 frankos 9.55 1/2. Császári királyi vert arany 5.68. Londoni váltóár 120.10. Német bankváltó 58.77.

Bécs, február 17. (Utótőzsde.) A déli tőzsde zárata után jegyezték: Osztrák hitelrészvény 363.62, Magyar hitelrészvény 382.—, Anglo-bank 162.—, Bankver. 263.75, Union-bank 302.50, Länderb. 217.25 Osztrák-magyar államvasut 339.12, Déli vasut 80.25, Elbevolgyi vasut 262.25, Északnyugoti vasut 249.25, Török dohányrészvény 130.50, Rimamurányi vasmű 245.50, Alpési bánya 148.40, Májusi járadék 102.50, Magyar koronajáradék 99.50, Török-sorsjegy 58.80, Német márka azonnali szállításra 58.80.

Berlin, február 17. (Zárlat.) 4.2% papírjáradék 102.30, 4.2% ezüstjáradék 102.30, 4% osztr. aranyjáradék 104.—, 4% magyar aranyjáradék 103.40, osztrák hitelrészvény 228.60, déli vasut 35.10, osztrák-magyar államvasut 144.40, Károly Lajos vasut 107.40, orosz bankjegy 216.65, bécsi váltóár 169.95, 4% új orosz kölcsön 100.20, magyar beruházási kölcsön 103.20, olasz járadék 94.60. Az irányzat szilárd.

Berlin, február 17. (Utótőzsde.) Osztrák hitelrészvény 228.50, déli vasut 35.10, osztrák-magyar államvasut 144.40. Az irányzat tartott.

Frankfurt, február 17. (Zárlat.) 4.2% papírjáradék 86.80, 4.2% ezüstjáradék 87.—, 4% osztrák aranyjáradék 104.—, 4% magyar aranyjáradék 103.60, magyar koronajáradék 100.10, osztrák hitelrészvény 308.—, osztrák-magyar bank 793.—, osztr.-magy. államvasut 292.37, déli vasut 71.13, bécsi váltóár 169.92, londoni váltóár 20.42, párisi váltóár 80.866, bécsi bankverein 225.87, villamos részvény 142.50, alpesi bányarészvény 124.30, 3% magyar aranykölcsön 91.20. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, február 17. (Utótőzsde.) Osztr. hitelrészvény 308.12, osztrák-magyar államvasut 292.25, Déli vasut 71.87.

Frankfurt, február 17. (Esti tőzsde.) Osztrák hitelrészvény 307.75. Az irányzat csendes.

Hamburg, február 17. (Zárlat.) 4.2% ezüstjáradék 87.15, osztrák hitelrészvény 307.75, osztrák-magyar államvasut 730.50, déli vasut 168.50, olasz járadék 94.20, 4% osztr. aranyj. 103.50, 4%-os magyar aranyj. 103.75. Az irányzat csendes.

Páris, február 17. (Zárlat.) 3% francia jár. 103.70, 3 1/2% francia jár. 106.70, olasz járadék 94.57, francia törtl. járadék 102.07, 4% osztrák aranyjár. 104.90, ottomanbank 561.—, dohányrészvény 284.50, párisi bankrészvény 938.—, osztrák Länderbank 470.—, alpesi bányarészvény 322.—. Az irányzat tartott.

London, február 17. (Zárlat.) Angol consolok 112.75, déli vasut 7.75, spanyol járadék 61.—, olasz járadék 93.—, 4% magy. aranyjáradék 101.75, 4% rupia 63.5/8, Canada pacificvasut 90.—, leszámítási kamatláb 2.75, ezüst 25.7/8. Az irányzat kedvetlen.

New-York, február 17. Ezüst 56.25.

IDŐJÁRÁS.

A m. kir. meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1898. február 17-én reggel 7 órakor.

Table with columns: Állomások, Légnyomás mm. 700 +, A hőmérséklet Celsius szerinti, Csapadék mm., Állomások, Légnyomás mm. 700 +, A hőmérséklet Celsius szerinti, Csapadék mm. Lists various cities and their weather data.

A mély depresszió délkeleti irányban vonult tovább és ma a Bottai tóól fölé került. A magas nyomás pedig dényugatra hátrál. A depresszió hatása Közép-Európában stóri lecsapódásokban nyilvánul és Németországban erősebb legáramlásban. Déli és dényugoti Európában az időnek száraz jellege van. A fagy határa Oroszországba húzódik vissza.

Hazánkban az idő borús és csapadékos (havas eső, eső) volt. A fagy majdnem teljesen megszűnt. A szelek a nyugoti negyedből megjelentek. O-Gyálán tegnap este villámok észleltek. Változékony, sze es, enyhe és helyenkint csapadékos idő várható.

VIZÁLLÁS.

— Február 17-én. —

Table with columns: Feltét, Víz mértés, Vizálás reggel, Áradás v. apadás ccentiméter, Feltét, Víz mértés, Vizálás reggel, Áradás v. apadás ccentiméter. Lists tide measurements for various locations.

Felölös szerkesztő: Liposey Ádám.

A munkás-mozgalomról.

— Három cikk. —

Irtá: Tallán Béla.

I.

Akik nálunk a munkáskérdéssel foglalkoznak, azok az utolsó napok izgalmas eseményei után nem zárkozhatnak el a hallgatás sánczai mögé. Kötelességük higgadtan, de egyuttal a legnagyobb nyíltsággal a fővárosban és a vidéken fölmerült eseményekhez hozzászólni, nehogy hallgatásuk bármily tekintetben beleegyezésnek tessenek.

De e megbeszélésbe nem szabad belejátszania semmiféle osztályérdeknek vagy pártpolitikai szempontnak, mert ez elfogulttá és egyoldaluvá tenné, már pedig a munkáskérdésben csak az lehet ma már az általános kívánság, hogy abban tiszta világosság uralkodjék.

Nem alterálhatja tehát sem tollamat, sem állásfoglalásomat az a körülmény, hogy az események nagyon hamar ráczáfoltak az intéző körök tavalyi felfogására. Az intéző körök és a közönség nagyobb része, mikor tavaly a belügyi tárca költségvetésénél a szocializmust szóba hoztam, még nem ismerték fel a veszélyt és rendkívüli eszközök alkalmazását sem tartották szükségesnek — ma pedig a legerélyesebb óvintézkedések szükségét is kénytelenek belátni.

Ma is jellemző azonban még, hogy bár sok más osztálynak (és első sorban a kis- és középbirtokosoknak) legalább is annyi baja van az existenciális kérdéssel megküzdeni, mint a munkásoknak — a nyilvánosság mégis a munkásokkal foglalkozik a legtöbbit. Pedig a gazdasági életben megvan a kapcsolatos láncolat, minél fogva a munkáskérdést külön rendezni egészében, a másik nélkül lehetetlen feladat volna.

Ez azonban nem zárja ki, hogy a más szélteben tárgyalt, ugynevezett „szocialista” kérdéssel külön is ne lehetne foglalkozni. Sőt ellenkezőleg, a munkáskérdés bajainak orvoslása okvetlenül kell, hogy maga után vonja a birtokosok nyomászó helyzetének javítását és a föld terheinek enyhítését.

Mielőtt a kérdés meritumára mennék át, két dolgot akarok megjegyezni: 1. hogy a földmivelési budgetnél kifejlődött szocialis vita azért nem volt helyén, mert ma nem a kérdés végleges irányu megoldásának módjait kellett volna megbeszélés és kritika tárgyává tenni. Ellenben a belügyi tárca tárgyalása során igenis meg kellett volna beszélni, hogy milyen kormányhatósági rendes avagy — rendkívüli intézkedésekre

volna szükség, hogy az izgalom lecsendesítsék, a vagyon- és személybiztonság helyreállítsák és kapcsolatban azzal, mily praeventív intézkedéseket kell a rend fentartásának megővására életbe léptetni, mindezek pedig nem a földmivelési, hanem a belügyi miniszter ressortjába tartoznak.

Meg akarom jegyezni, hogy mindezek az intézkedések elkéstek, mert ha a múlt évben, vagy még előbb tették volna meg, ami még helyesebb lett volna, akkor sok izgalomtól és kellemetlenségtől, sőt sok bajtól is meg lehetett volna kímélni úgy a birtokosokat, mint a munkásokat.

Csodálatos, de elvitázhatatlan, hogy a hány beszéd eddig a munkásmozgalom kérdésében elhangzott és a mennyi cikkről a lapokban megjelent, mindmennyi egymástól teljesen eltérő feltevésből indult ki — és ugyanannyi javító módot és eszközt ajánlott. Minden beszéd és cikk annak egyéni jellegét hordta magán, aki azt írta, vagy elmondotta.

Mit bizonyít ez?

Első sorban azt, hogy a munkás-mozgalom valódi indító okáról olyan különféle a fellogások, a hányan eddig a nyilvánosság elé léptek vele; másodsorban pedig (s ennek természetes folyamánként), hogy mindenkinek a másoktól elütő orvosszere van, minthogy mindenki külön lokális bajokat és helyzetet tart csak szem előtt s az egészről nincs teljes áttekintése.

Bizonyítja tehát, hogy a már krónikussá vált betegség diagnózisa tekintetében még máig sincsen megállapodás; egy tiszta s a többség által helyesnek elismert eszme eddig a sok közül le nem szűrődött. Bizonyítja szóval, hogy *nem állunk elvvel vagy elvekkel szemben.*

A nyugat-európai ipari szocializmus elvei s követeléseit hosszú évek óta ismeretesek. Még sem sikerült évtizedek alatt sehol sem a megoldás, sem a kiegyenlítés eszközeit úgy megállapítani, hogy azzal a munkaadó és munkás s a társadalom egyéb rétegei kielégíthetők lettek volna. Mert a szocializmus torkába hiába dobnak egy-egy vagy több követelést teljesítő konczot; annak a társadalmi rend felforgatása s olyan iparosjóvá az egyedüli czélja, amely alatt a tömeg garázdálkodhatik s vak szenvedélyeit kielégítheti. És ha a kérdés így áll a nyugaton, mennyivel nehezebb lehet a helyes ösvényre találni nálunk, ahol a munkások részéről sem elvek megállapítása, sem egyöntetű követelések precizizozva nincsenek, s ahol a „szocializmus” a hány vidéken, sőt községben fellép, annyiféle igényt hoz mindjárt világra.

E labirintusból a kibontakozás útját megjelölni ki merné, holott okvetlenül ott állana vele szemközt az az óriási tábor, az idealisták, a szocializmust könyvekből ismerők, a kis- és nagygazdák, közigazgatási tisztviselők, a csendőrség, a gazdasági egyletek, a hírlapok, lelkesek s végre az ipari és agrárszocialisták, nemkülönben a kérdés valamennyi hivatott és hivatalan ismerője?

A hazafias és nem alaptalanul aggodó kötelesség parancsolja azonban, hogy az erkölcsi megkövezés kilátása daczára is mindaz, aki ahhoz jogot formál, el ne bujjék, alljon ki a porondra és segítsen Ariadne fonálát megkeresni.

Kétségtelen az, hogy a „gazdák” rossz időket élnek és súlyos körülmények között vannak. Nem csodálható tehát az sem, hogy ennek természetes konzekvenciáit a mezei munkások is erősen megérik. . . a földmivelés jövedelmei megcsappantak és mindenki igyekszik „regie” költségeit apasztani. Ez első sorban a mezei munkásokat sújtja, feltétlen konzekvenciája leven a munkás keresettségének fogyása — pedig igényei a korról erősen fokozódtak. S ehhez hozzávesszük az állami törvényhatósági, községi, egyházi stb. járulékok rohamos emelkedését; hozzávesszük, de még el nem tagadhatjuk, hogy a képviselőválasztások alkalmával mindezek a nép hangulatának megnyerésére teljes mértékben ki is használták, akkor mi sem látszik természetesebbnek, hogy ennek tudatában a *külföldi* szocialisták a kínálkozó alkalmat kihasználták s magukat közvetve a magyar mezei munkás felizgatására és saját czéljaik kihasználására — vetették. A fővárosban befészkeltek magukat elégedetlen elemek s prozelitákat hamarosan találtak (akik melesleg megjegyezve, ilyenformán kitünő jövedelemforrásra tettek szert) és megkezdődött a vidék megdolgozása. Úgyesen, nem kapkodva sokfelé, hanem rendszeres beosztással dolgoztak, csak ott tevéen ugrásokat, ahol a *helyi elégtelenséget gyors eljárással* lehetett és kellett az eszmének megnyerni.

Hogy a gazdag Alföldet s nem a sokkal szegényebb Felföldet és a Királyhágon tuli részeket választották első sorban ki működési területül, az csak a vezetők és intézők ügyességét bizonyítja. Mert az Alföldön lakó magyarság első sorban mindenkor a lefelégedetlenebb, tehát ellenkezésre s erőszakosságra leghajlékonyabb elem volt, e mellett gyors felfogásu és elhatározásu, de műveltségi fokában

A debreczeni talyigás.

A népeleti genre e virágzó korszakában nem méltatták kellő figyelemre a debreczeni talyigást, a magyar népelet e kiválóan érdekes és izrlő-izre őseredeti alakját, amely most már enyészőben van.

Tizenöt-husz év előtt még a híres tizenháromváros-utca (amely az új elnevezés szerint déli-háb-utca lesz) torkolatánál egész talyigás tábor állott. Az utóbbi időben megfogyatkozott ez a tábor és a városnak ez az egykor hangos, eleven része most olyan csendes, olyan kietlen, mint ha nem is Debreczenben, hanem valamely német vidéki város alvégében volnánk. A sok hangos, vig korcsma is eltűnt a sok eredeti cigány alakkal, akik a talyigások keblén tanultak meg hegedülni és azóta már mint híres muzikusok learatták a dicsőséget a fő- és székvárosban, Párisban, Londonban és New-Yorkban. Minden megváltozott, csak a tatar-fejű talyigás nem tud kivetközni az ő karakán mivoltából, inkább elvész, kihál.

A külföldről hazavetődő cigány, aki fehér mellényben, piros nyakkendőben, lakk-topánkában és csilinderben feszít a talyigás-soren, váltig csu-folja a legöregebb talyigást, Bugyi Sándort:

— Ebben a masinás világban most is egy rossz gebével és kétkerekű talyigával jár kend. Miért nem lesz szekeres, vagy társzekeres?

A talyigás az ostorhegyével föltámasztja az állát, félagyarra fogván a makrapipa felette kurta szárát, hunyorít a csurgóra vágott kalap alól. Ez a hunyorítás azt jelenti:

— Azért, hogy olyan urasan kiöltöztél, mégis csak afféle cigány vagy te.

És szóra se méltatja, hanem anélkül, hogy kivénné a pipát, köp olyan hosszut, hogy a cigány villámsebes kanyarodásokkal kerül el, nehogy az elegáns ruhájára czélozzon.

Az igazság pedig oda üt ki, ahová a cigány czélozott. A patriarchális viszonyokat, amikor a talyigázás jól fizetett, nagyon megcsépeltek az új idők. Közuti vasut, vagy társzekert, hozza, viszi a lisztet a malmokba, közraktárba, nagykereskedőkhöz, kisebb terhet pedig felraknak az egyfogatu bakjára, vagy elvitetik a hordárral, ezzel a folyton szaporodó nemzetközi alakkal. Egyéb gabonát sem igen szállítanak, mert a terménykereskedelem megcsappant, tengeri pedig nem kell, hiszen rakásra hull a sertés. Csupán a hurczkódók, kisebb kereskedők foglalkoztatják a talyigásokat, vagy azok, akik fát akarnak hordatni. Azelőtt, a debreczeni vásárok fénykorában, különösen jó sora volt a debreczeni talyigásnak. Az egykor olyan híres debreczeni vásárok virágkora után most aszaly következett be. A forgalmat szétforgácsolták a vasutak. Aztán a kereskedelmi miniszter a környéken mindentelé engedélyezett országos- és heti vásárokat. Az ugynevezett nyugati sor állandó vásáros házait (egész külön városrész volt ez Debreczenben, külön templommal, hivatalal; ebben a városrészben az év négy szakában, nagy vásárok alkalmával összetalálkozott a felország és Bécs, Galiczia, Moldva, Erdély, Lengyelország kereskedő népe) lerombolták, részben átalakították honvédkaszárnyává. Az idegen kereskedők pedig olyan busasan fizettek a talyigásnak, akiket halkan át reggeltől-estig foglalkoztattak, hogy megszedték magukat. A vásárok fénykora elhomályosult örökre, d

itt maradtak a talyigások a kétkerekű járművel, a fáradt, öreg gebével, mely most munkátlanul lustálkodik egész nap. A napokban egy kétségbeesett öreg talyigás a nyomor elől a halálba menekült, de a másvilágra elvitte magával az öreg élete párját is. Hátrahagyott levelében azt írta, hogy a feleségét nem akarta uthagyni „e komisz világ nyomorúságai között”.

Ez alkalommal kimentem a talyigás-sorra, megtudni, hányadán is van az ökelmek élete sorja. Egyszerre tizenötön is rohantak meg:

— Tekintetes ur, olcsón elviszem a holmit.

— És olyan szomoruan, olyan kérő arcczal néztek rám, hogy a szívem megesett rajtuk.

— Nem vitetek én semmit, jó emberek.

Mintha megbántottam volna őket, egyszerre visszavonultak, hideg közönynyel.

Rászóltam az egyikre:

— Mi bántotta azt a társukat, aki kiöltötte a felesége és a saját életét?

— Hát kérem, a fejibe ment a baj.

— Micsoda baj?

A talyigás szórakozottan pattogtatta az ostorát a ló görnyedező feje fölött, miközben foghegyről szól:

— Micsoda baj ment a fejibe. A minden . . .

A gebe összerázkódott, mint valami nervózus hölgy, mire a talyigás érzékeny szempillantással nézett rá és megveregette az ütött-kopott sörányét:

— Ne busulj testvir, dehogy fitelek meg, iszen

eleget ostoroz bennünket a sorra.

Ezt a lónak mondta.

Majd felém fordult:

— Tudja tekintetes uram, mennyiből lakik jól

le messze legelő jár. Náluk tehát a lapok és rőpiratok terjesztése legkönnyebb. Ami azonban a fő- és vidéken a munkásosztály is vagyonszerűbb és jobb módú, mint a Felvidéken és Erdélyben. A kishirtokosság tehát bizonyos, hogy a „szent ezéla“ pénzaldozattól sem fog vonakodni, amire pedig a vesetőknek úgy az „ügy“, mint saját jól felfogott érdekükben is legtöbb szükségük volt.

Feltevéseikben nem csalódtak, mert ma már több mint százezer „szociálalista“ van hazánkban és a 6—7 óra fejenként és havonként fizetett 5 krajczárokból az agitácziós czélokra kiadott összegeken felül is szép összegnek kell rendelkezésükre állani, ha az egyébként el nem kallódtak!

A kör eredete tehát elégtelenség a helyzettel, nagy adók, tisztas megélés, munkakeresetőség csökkenése, rossz gazdasági évek, a merkantil árak értékelkedés, fokozott igények — másrészt és első sorban a **legnagyobb mértékű izgatás**, gyűlölet a kabát és vagyon ellen, földéhség, erőszakosságra hajlás. De nem tagadható, hogy mindezekhez járul a néppel szemben úgy a gazdasági, mint közgazgatási téren elkövetett igazságtalanságok, asarolások és erőszakosságok s végre az igazságszolgáltatás drágasága. Mindezek együttesen teremtették meg az izgatás vehementiáját s az intézkedések enyhésége folytán a munkásmozgalmat. Ezek tették napi kérdéssé, sőt ma már veszélyessé is.

Éhhez járult a fejtelenség és tájékozatlanság, amely a hatóságok között e bajjal szemben uralkodott és uralkodik ma is még. Soha, semmiféle az eljárást szabályozó vagy csak magyarázó rendelet sem adatott ki; minden tisztviselő és közigazgatási előjáró saját esze szerint járt el, ahogy jónak látta és innét eredt az, hogy egyik vidéken mindent megengedtek, míg a másikon mindent eltiltottak s ezáltal ismételve csak panaszokra szolgáltatott alapot. A felfelé intézett kérdésekre kitérő válaszok érkeztek vagy semmilyenek s végre a tisztviselők nagy részében sem volt annyi erkölcsi bátorság, hogy *hátvéd* nélkül magát a hivatalos hatalommali visszaélés vádjának tegye ki, mikor oly eset is gyakori volt, hogy követeltetett bizonyos rőpiratok elkobzása s rövid időre reá azok és az elszedett pénzek visszaidása rendeltetett el s ezzel a hatóság blamiroztatott! Konfuzió — konfuziót ért s ebből származott egy teljes tájékozatlanság, sőt indifferenzizmus a veszélyes kérdés iránt, míg végre most, hat évi kérés és sürgetések után adatott csak ki a pénzügyi és gyülekezési tilalom.

ez a hűség állat? Hol van még a feleségem? Hol vannak a gyerekek? Hol vagyok én? És, — mélyen felsóhajtott, — hol van az adó?

Volt egy szál szivarom; megkínáltam vele. Olyan flegmával fogadta el, mintha le akarna kötelezni. A köhintéséből magyaráztam ki, hogy mégis örül a szivarnak. Mig rágyújtott, a kalapot önkéntelenül hátratólta. Észrevettem, hogy a halántéka alatt két folt tarkítja az arcját.

— Az én jó feleségem akarta behasítani a fejem; isten áldja meg a fejt.

— Miért. Nem jól élnek?

— Mi? Azért, mert azt mondja, hogy kimaradi vagyok. Különbösen jól élünk, az én jó asszonyom igaz gondviselőm nekem, mindéig a jóra int. Tetszik látni... (a két foltra mutatott).

— Mit csinál, mikor kimarad?

— Berugok.

— Miért?

— Mér ne? Nem vagyok én tekintetes ur, hogy be ne rugjak. Aki tekintetes ur, az mind az esze után él, azért vigyáz is a fejire, de én ezután élek (ostora vékonyabb végével grengéden megböki a lovat), ennél fogva nekem csak a Kesely fejire kell vigyázni.

E tudományos felvilágosítás után minden jót kívántam neki. Válskor még egy jó tanácsot adott:

— Ha csikaja, vagy sija lesz, ne nevelje a talyigás-pályára. Mert hej, nehéz pálya...

Hazafias szeretettel kérek tehát mindenkit, véssse az emlékezetébe a debreczeni talyigás-járnál való intelmét.

Ujlaki Antal.

MINDENFÉLE.

Szerelmi vallomások statisztikája. Valaki, aki a véletlen jóvoltából sok szerelmi vallomásnak volt látnatalan tanúja, statisztikába foglalta tapasztalatait e momentumról. E statisztikából kitűnik, hogy a szerelmet vallóknak harminczhat százaléka rögtön a vallomás után átöleli és megcsókolja hölgvét. A csókolódók 67 százaléka szájon csókol, 4 százalék a haját és csak 2 százalék éri be a kezesókolással. Hajdan, nagyanyáink idejében, szokás volt, hogy a férfi letérdelt imádottja előtt a vallomás pillanatában. Ma már, sajnos, divatját multa a meghódolásnak ez a külső nyilatkozása. A férfiaknak nem több, mint két százaléka borult térdre napjainkban. A férfiaknak 22 százaléka roppantul izgatott ama bizonyos pillanatban, a hölgyek izgatottságáról nincs statisztika. A hölgyeknek 65 százaléka karjaiba borul a férfinak az igen kimondásakor, vagy 4 százaléka a közeli dívánra vagy ágyra hanyatlik, mivel az ájulás környékezi. Ugyancsak 4 százalék roppantul csudálkozik a házassági ajánlaton, a többi 96 százalék már várja is. Hatvan meg épen provokálja. Egy százalék rögtön elszalad, hogy barátaival vagy barátnőivel tudassa a nagy boldogságot. Még csak azt kellene tudni, hogy hányan maradnak hűek első szerelmükhöz?

A marokkói rémdolgok. Az a néhány európai, akinek bátorsága van, hogy Fez és Marokkó szultánjának a birodalmában lakjék, borzalmas dolgokat beszél azokról a rettenetes kínzásokról és rémtettekéről, amelyeket a marokkói kormány ott elkövet. Tuczatonként érkeznek fogolyszállítmányok a fővárosba. A fogolycsapatok után levágott fejeket szállítanak, amelyek, bár sóval és kámmforral fertőtlenítik azokat, mégis rettenetes büzt terjesztenek. Minden nagyobb városban, ahol keresztül mennek, intő példál 100—200 fejet függesztenek ki. Ágyuszóval hirdetik a szomorú diadaljelvények megérkezését, amelyeket a főkapukra aggatnak fel. Csak nyolcz napja vették le Fezben a szegekről az utolsó fejeket, amelyeket a szultán Mzabból küldött, hogy végre elássák. Több mint 500 foglyot vittek legutóbb, 20—25 emberből álló csapatokban az éhségtől, időjárástól és megerőtletéstől csontvázzakká lesóványodva, Rabat városban, a kereszténynegyeden keresztül. Itt van az egyetlen európai felfogás szerint épült utca, ahol az összes konzulátusok is vannak. Az erős és nehéz közös lánczra fűzött, elbágyadt emberi alakokat botokkal és korbáccsal ütötték és hajtották, mint a csordát. Avándorlóvasláncz után még borzalmasabb látvány tárult fel: Teherállatok mindkét oldalán, bőrkosarakban, nagy beteg-haldoklók, sőt már kiszívott áldozatok voltak egymáshoz, kövte sokkal kegyetlenebbül, mint ahogy a vágóhídra vitt marhákkal elbánni szoktak. Rettenetesebb látvány volt ez, semmint azt tollal leírni lehetne. Már a kapu előtt több halottat elástak, előbb azonban fölüket levágták, hogy a holtakról beszámolhassanak.

Kétemeletes villamos vasut. Chicagóban most kétemeletes villamos vasutat építettek. A kocsi 11 és fél méter hosszuk és négy méter magasak. Az egész kocsinak csak egy-egy ajtaja van mindenik emeleten, aminek az a jó oldala van, hogy több ülőhelyet csinálhattak, mint a többajtajú kocsinál. Az egész kocsi két kilenczven ülőhely van, de ha szépen megkéri az ember a kalauzt, akkor állóhelyet is kap. Így aztán, ha az állóhelyek is megtelnek, 150 utas fér el a szakaszokban. A földet nyitott, de ha akarják, a kocsit földött helyiséggé is átalakíthatják. Az egész kocsi súlya 15 tonna és négy darab 34 lóerejű motor szolgáltatja hozzá a hajtóerőt.

A teljes bizonyosság. A párisi igazságügyi palotából érkezvén haza a békés polgár, így szólt a feleségéhez:

— Kedves barátném, a hallgatok egyike hatalmas pofont adott a szomszédjának! Olyan hatalmasat, amilyent még sohasem láttam.

— Igazán oly hatalmas volt?

— Elhíheted, biztosan állíthatom, mert én voltam az a szomszéd, aki a pofont kapta.

AZ UJ ZRINYIÁSZ

(Politikai és társadalmi tréfás rajz.)

Írta: MIKSZÁTH KÁLMÁN. (4)

Mi, akik tudjuk a valót, elképzeltetjük, mennyi tapasztalaton és kiábránduláson mentek keresztül Zrinyiek, csak egy nap alatt is. Hogyan kérdezték, ha emberekkel találkoztak az uton: „Nem láttak-e török csapatot valamerre?“ Végre talán azt felelte nekik valami okos ember: „Bizony, az utolsó is kitakarodott innen, uraim. Nincsen már itt közelebb más török, csak a pécsi trafikosbolton.“

— De hát micsoda ország ez akkor?

— Magyarország.

— És mikor mentek volna ki a törökök?

— Lehet annak vagy háromszáz esztendeje.

Erre alkalmasint megkérdezték:

— Hányadik évet írjuk most a Krisztus születése után?

— Benne leszünk ma-holnap az ezerkilencszázban.

Hogy csodálkozhattak a marczona, kevély vitézek: „Hát azóta mindég aludtunk?“ Mennyi gondolat cikázhatott az elméjükben, mennyi összetörölódó érzés szánhatta keresztül-kasul a sziveiket! Minden szó, kérdés és válasz új és meglepő fordulatokat lökött fel. „Háromszáz esztendeig voltunk a sirban, azóta elhaltak a feleségeink, gyerekeink, unokáink, talán még a nemzetségük is kiveszett. Ugyan, mit akarhat velünk az Isten?“

Aztán megint kérdezték, tarkán, összevissza, ami kinek eszébe jutott:

— És milyen császár uralkodik most?

— Ferencz József király.

— Milyen nemzetségből?

— A Habsburg-Lotharingiból?

— És ki mostan a palatinus?

— Nincsen mostan palatinus.

De ki győzné fantáziával? S mekkora szárnyakat kellene arra ragasztani (nagyobbat azoknál, amik a Zrinyi czimerpajzsán vannak), hogy keresztül röpülje azt az őr, amit három század hasított közöttük. Minő apró szárlakból, kavicsokból kellett nekik megépíteniök a hidat ezen őr felett. Sok dologra, ami könnyűnek látszik, ki tudja milyen nehezen jöttek rá.

Annyi bizonyosra vehető a „Pester Lloyd“ közléséből, hogy a dombóvári indóházban még nem tudtak a háromszázharminczkét esztendő felől, mely álnokul lapul meg a „tegnap“ és a „ma“ között, mert különben nem mondta volna Csáky György, hogy Zrinyi minden földeknek és erdőknek ura le egész Csáktornyáig. És ha voltak is némi bizonytalanságban (mert kétségkívül abban kellett lenniök), ha már kezdett is kapaszkodni elméjük némely dolgok miatt az igazság felé, szinte kiszámíthatatlan, hogy hány apróság jött közbe, ami visszataszíthatta azt. A vasuti szolgák sapkáján a két szárny egyenesen a Zrinyi-czimerből való. A vasuti tisztok karszalagjain a két betű; a D. V. (Drávai Vasut) nem-e jelentette előttük a szemüknek megszokott „Deus Videbit“-et, a felséges Miksa császár és király jelmondatát?

Ami azontuli élményeiket illeti, erről már mindent apróra tud a história. A „Pester Lloyd“ közleménye után: az előkelőbb lapok saját külön tudósítói legott utra keltek Dombóvárra, részint Szigetvárra és mindent megírtak, ami azontul Zrinyiekkal történt — sőt még azt is, ami nem történt.

Még pedig — s ebben egyöntetű volt a riporterek nézete — alig fér kétség ahhoz, hogy a vitézek csakugyan zrinvári gróf Zrinyi

Miklós és társai. A szigetvári sirok nyitva találtak s azonfelül is gróf Zrinyi személyazonosságát tagadni szinte lehetetlen. A dolog természetfölötti ugyan, de a keresztényeknek meg van ígérve és ha tetszett tizenkilencz századig ezt úgy hirdetni, mint szent és bizonyos dolgot, most, midőn bekövetkezik belőle egy kis részlet, frivolság azt mondani, hogy lehetetlen. Vagy méltóztassék elismerni, hogy ezerkilenczszáz esztendeig hazudtak a papok és a szent könyvek s ezt a hazugságukat mindnyájan kolportálták, vagy el kell hinni a Zrinyiek föltámadását.

A Zrinyi-ügyből nagy kérdés támadt. Egész hasábok jöttek a lapokban, a viselkedésükről; interviewek, karczolatok, humoros czikkek, melyek minden lépésükről számot adtak. Sőt a belügyminiszterhez is sürgöny érkezett a hatóságtól, hogy a magát Zrinyi hadainak nevező érdekszövetkezet (sic) pénzre akarván szert tenni, meglátadta egy porosz eredetű birtokosnak Dombóvárhoz közel fekvő kastélyát s azt fényes nappal ostrom alá fogva, a tulajdonostól négyszáz arany hadisarczot követelt. A megijedt birtokos ki is fizette az összeget, mielőtt a csendőrök megérkeztek volna, akik különben sem mertek a tulnyomó tömeggel szembeszállni. A hatóság erélyes intézkedéseket és katonai erőt kér a rejtélyes portyázó banda megfékezésére.

A belügyminiszter, mint rendesen, vadászaton volt s nem intézkedett. És szerencsére — mert az ügy a Zrinyiek javára kezdett dőlni a közvéleményben. (Jó az aktákat pihentetni.)

A hirlapi tudósítások amabilisan fogták fel az ostromot. Hiszen ez is csak Zrinyi mellett bizonyít. Nincs pénze, tehát szerez, nyíltan, fényes nappal a maga módja szerint, középkori methodusban, ahogy a megboldogult Bacsó Tamás tette, vagy Balassa Menyhért.

Még a hitetlen Tamások is azt mondták most, kivált mikor kiszült, hogy a megsarczolt porosz eredetű birtokos zsidó.

— De bizony, mégis a Zrinyi lesz.

A papoknak pediglen kapóra jött ez a téma. Nagy dolog az. Itt az alkalom bebizonyítani, hogy mégis van feltámadás.

Mert ha a tömeggel egészen el tudják hitetni, hogy van másvilág, akkor az nekik hagyja ezt az egyiket. És ő nekik ez is elég.

(Folytatása következik.)

KÉT ASSZONY

BARANCZEVICS SZ. KÁZMÉR REGÉNYE

oroszból fordította SZABÓ ENDRE (30)

— Én? Ugyan, hová tetszik gondolni. Dehogyan ábrándozom! — sóhajtott Nalhanov — éppen készülök haza.

— Ugyan, ne siessen! — szólta Ivanyics Szokratesz — hallgassuk meg: hogyan sikerült Petrovna Olimpiádnak az expedíció. Hehehe.

— Bizony, bátyuska, elmondhatom, hogy már nem is hittem... Pedig hát kiszült, hogy a legjobb, legderekabb öreg ur... Mikor be mentem hozzá, Isten bizony, minden részem reszketett.

— Jó ember, az kétségtelen — erősítette Ivanyics Szokratesz, új cigarettet sodorítva.

— Jó bizony! De mit mondott ön nekem, mikor arra kértem önt, hogy tudakozdék felőle? Elfeledte már?

— Nem felejtettem én, matuska, Petrovna Olimpiáda, dehogyan felejtettem.

— Hogy emberkerülő, az igaz, de hozzá még olyan félelmetes is. Folytonosan hallgatott, egy szó nem sok, annyit sem ejtett ki, ült, mintha el lett volna átkozva és hallgatott s mikor hozzá mentem, hogy a levelét megköszönjem (itt önkénytelenül elpirult Petrovna Olimpiáda, észbe jutván: mily megalázó formában akarta köszönetét kifejezni) hát képzéljék: még félre is lökött, persze, csak gyöngé-

den, de mégis... Piha, de melegem lett egyszerre — talán a kávéból, vagy mi?

— A kávéból, matuska, a kávéból — biztatta Ivanyics Szokratesz — az mindig hevíteni szokott.

— Bizonyosan úgy van — egyezett belé Petrovna Olimpiáda s fejével arra a helyre intett Ivanyics Szokratesznek, ahol Nalhanov gondolatokba merülve s régi szokása szerint valamit dudorászva, ült. „Nézze”, jelentette a háziasszony intése, „mán megint hogy elgondolkozott.”

Mindketten kezdtek már valamit Nalhanovon észre venni. Ama bizonyos emlékezetes este óta, melyen a nyaralóban rövid, de elég kellemetlen beszélgetése volt Nagyzezsádal, Nalhanov nem mutatta többé magát, de ez előtt két héttel hirtelenében megjelent — mint ő mondá: utközben betért, hogy kérdezősköd-jék Petrovna Olimpiáda egészsége felől. Néhány szót váltva, már készült is haza menni, mikor csengetés hallatszott és bejött Nagyzezsda.

Petrovna Olimpiáda a pétervári oldalon lakott és leánya a távolság miatt légfeljebb egyszer jöhetett el hozzá hetenkint látogatába. Nalhanovval való ezen találkozás igen egyszerű volt, szokott szívességével nyújtott annak kezét, gratulált neki az egyetem elvégzéséhez s aztán mintha azonnal elfeledkezett volna annak jelenlétéről, elkezdett az anyjával az ő feléves leánykájáról beszélni. S erre Nalhanov megint sértve érezte magát, sőt hiúsága még erősebben szenvedett, mint a multkor. Akkor végre is bizonyos felvilágosítás történt köztük s ha Nagyzezsda nem megy el akkor olyan hirtelen a kertből s ha ő, Nalhanov, nem olyan ostoba, nem tudhatni, hogy mivel végződött volna az a jelenet, — most azonban Nagyzenka az ő magaviseletével egyszerre éles válaszfalat vont közte és maga közt s teljes ignorálásával beláthatatlanul messzire ellökte őt magától.

De Nalhanov nem azok közül való volt, akik a legelső vereségnél lerakják a fegyvert. Látván a Nagyzezsda deli termetét az egyszerű fekete ruhában (aki az utóbbi időben nagyon megszépült, megtelt) s hallván azt a beszélgetést, melyet az az anyjával folytatott, Nalhanov két, magára nézve nem jelentéktelen körülményt jegyzett meg, először: látható volt, hogy Nagyzezsdat kellemetlenül érintette a vele való találkozás, másodsor pedig: a fiatal asszonyka már tulságosan is apróra és nagy hévvel beszélt el mindent a gyerekről. Jól véve a dolgot: milyen kilátásai lehettek itt Nalhanovnak? De ő nem így gondolkozott. Szép embernek tartotta magát — s nem minden alap nélkül; — diákkorában el volt kényeztetve a nők körül való sikereitől és saját tapasztalatából igen jól tudta, hogy a női szív az egyetlen, amelyben az ellenséges indulat, sőt gyűlölet is a leghamarabb képes átváltozni szerelemre.

„Nem baj, majd meglátjuk!” gondolta magában önelégülten simogatva meg pofaszakállát s merész tekintettel végigmérete Nagyzezsdat.

Ahelyett, hogy elment volna, még vagy egy óráig ott maradt, tudniillik addig, a meddig Nagyzenka s együtt ment el azzal.

— Hol laknak? Nem egy uton megyünk? — kérdezte a fiatal asszonytól, igyekező mentől udvariasabb és elfogulatlanabb hangon szólani — ha igen: akkor felajánlanám kíséretemet.

— Köszönöm, kocsim van — felelt az egyszerűen — sietek.

A kapu előtt tényleg ott állt egy könnyed bérkocsi, melybe Nagyzezsda beült.

Nalhanov úgy ment el, hogy még a lakását sem mondta meg Nagyzezsdaék. Csak másnap kerestette ezt elő a nyilvántartási hivatalban s a legközelebbi hónap elsején nem kevésbé volt meglepetve és elkésere, a német szállásadó asszonya, akinél már néhány év óta lakott, hogy felmondta annak a lakást.

Nalhanov a Nyevszkij-proszpekten vett lakást, a Puskin-utczával szemben. Távollab volt most a hivatalától, de közelebb Nagyzenkához, akivel mindenáron szeretett volna találkozni. S csakugyan: már másnap, mikor délután 4 órakor a hivatalából jött haza, találkozott Nagyzenkával a Puskin-utca táján. Nagyzenka a

kis leányával és a dajkával sétált. A csinosan öltözött fiatal dajka kocsiban toltta a kis leánykát s a fiatal mama boldog mosolygással haladt mellettök.

Nalhanov messziről üdvözölte s elérvén őket, a régi ismerettség jussán ő nyújtotta először a kezét.

— Jó napot, Szergejevna Nagyzezsda!

A fiatal asszony arcán könnyed felhőzés futott át, szemöldökét össze vonta s kedvetlenül nyújtott kezét.

— Sétálgatnak? — kérdezte kissé zavartan Nalhanov, — oh, beh szép kis baba! Milyen idős?

— Tizenegy hónapos.

— Roppant kedves gyerek! — mondá Nalhanov s belátta, hogy nincs egyéb tenni valója, mint köszönni és elkodródni.

Másnap ismételni akarta a találkozást és jókorabb elment a hivatalából, de vagy két óráig hasztalanul taposván az utca kövezetét, másnapra halasztotta a szerencse megpróbálását. De másnap is felsült. Ekkor Nalhanov meggyőződött, hogy Nagyzenka készakarva kerüli őt s ennek nagyon megörült.

„Ez azt jelenti, hogy valami oka van” — gondolta magában — „azt jelenti, hogy ő nem hiszi, hogy csak véletlenül találkoztunk s ha most kikerül, félti magát.”

Nalhanovnak persze eszeágába sem jutott az, hogy ő egyszerűen kellemetlen lehet Nagyzezsdaék. Az egészben az volt a hiba, hogy Nagyzezsda mindjárt az első találkozáskor kezét fogott vele. Ha ezt nem teszi, Nalhanov felnyire sem lett volna oly szemtelen és elbizakodott.

Nagyzezsda egyelőre még nem félt tőle, de ösztönszerűleg érezte, hogy a találkozás nem volt véletlen és tényleg úgy intézkedett, hogy az többé ne ismétlődjék. Megérezte, hogy Nalhanov még mindig szereti őt s ez egy kissé hízelt neki. Nem akart szántsándékos találgatásokat, amelyek előre megállapított összejöveteleknek tűnhetnének fel, — de véletlenül találkozni, sőt beszélgetni is — mért ne? Mért ne beszélhetnének az ő boldog életéről, mert hiszen eltekintve némi egyhangúságtól, ő tényleg boldog, kivált a gyermekével. Csak attól félt, hogy nem lesz elég ereje a szigorú kimértségre s Nalhanov, amely vakmerő, valami kompromittáló lépést talál megkockáztatni.

— Nincs szükségem semmi köszönetre, asszonyom — folytatta nekihevíülve Petrovna Olimpiáda az elbeszélést — küldje el csak neki ezt a levelet, ez elég lesz. Az eredmény azt mondja, meglepő lesz, ismerem én az én kedves öcsémet.

— Hehehe! — nevetett tele szívéből Ivanyics Szokratesz — ismerem az öcsémet? Hehehe!

— Igen. Így mondta. Apropos, Ivanyics Szokratesz, hogy adta ön fel: ajánlva?

— Ajánlva, matuska, ajánlva! Hogyne! Hisz át is adtam kegyednek a receptiszt.

— Hogy átadta, azt tudom, de hogy hova tettem, azt már nem tudom... igazán...

— Jaj, matuska, a receptiszre pedig vigyázni kell.

— Valószínűleg a szekrényemben lesz eldugva. Igen, igen, most már emlékszem: a szekrényemben van.

— No, hát azért! — nyugodott meg Ivanyics Szokratesz, nagy füstfelleget fujva — hát aztán hogy volt?

— Aztán? Elbucsuztunk egymástól, amint illik, szívesen, én kijöttem: hát már kész este volt, a lámpák égtek. Elmentem így vagy két utcán át s amint végig gondoltam a beszélgetésünket, szinte ugrált a szívem.

— No, azt képelem, matuska, — ingatta a fejét Ivanyics Szokratesz mosolyogva.

— Mondom, hogy csak úgy ugrált a szívem. Megyek, megyek s oly vidámnak, oly elégedettnek érzem a lelkemet — valóságos ünnepnep! No, mondok, ha ünnepnep, hát akkor egy kis czéczót kell csapni. Meglátok egy gyümölcsös boltot, bemegyek s örömben megvettem egy háromfontos befőttöt. Így van ez nálunk.

(Folytatása következik.)

SZÍNHÁZAK.

Budapest, péntek, 1898. február 18-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Evi bérlet 60. Havi bérlet 15.

Az apród.

Vigjáték 3 felvonásban. Irták: Gascosa. Fordította Radó A.

Személyek:

Renald Beresényi
Jolanda C. Alsóczy
Oliviero Szarvasy
Fernando Mihályfi
Szolga Paulay

Az attaché.

Vigjáték 4 felvonásban. Irták Meil-hac. Fordította Knyasko L.

Személyek:

Scharpf báró Ujházi
Scharpf báró neje Maróthy
Prachs gróf Naday
Madeleine Csillag T.
Estillac Egressy
De Meré Lucia Pálfi
Frontrille Gyenes
Ramsay Horváth
Maceray Zilahy
Feigel Virvári
Charles Deák

Kezdetre 7 óraker.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Zárva.

NÉPSZÍNHÁZ.

Blaia L. asszony mint vendég.

Talmi hercegnő.

Eredeti operette 3 felvonásban. Irták Makai Emil és Kövesi A. Zenejét szerzerzte Konti Jozsef.

Személyek:

Dárius Németh
Mirabella M. Csatai
Gaston Raskó
Margarita Hegyi
Kazimir Vidor
Ivonne Blaha
Cognac báró Solymosi
Rigobert Ujvári

Kezdetre 7 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Nagy bérlet 56. Havi bérlet 5.

A zsidónó.

Opera 3 felvonásban. Zenejét szerzerzte Halévy. Szövegét írta Scribe. Magyarra ford. Jakab I.

Személyek:

A császár Ney D.
Brogni Kertész
Lipót Ney B.
Ruggiero Hegedűs
Albert Herólt
Elezár Blätterbauer
Eudoxia Vasquez M.
Hercha Weisz
Herold

Kezdetre 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

606. szám. 636. szám.

Tina di Lorenzo—Flavió Andó és társulata

vendégzereplése:

Facciamo divorzio (Véljünk el)

Commedia in 3 atti di Vittorio Sardou.

Személyek:

Des Prunelles Flavió Andó
Ademaro V. Talli
Clavignac U. Piperno
Bafourdin E. Rizzardi
Commissario G. de Napoli
Bastiano A. Sainati
Giuseppe Locandiere V. Frigiero
Cipriano di Lorenzo
di Brionne L. Gaudier
di Valfontaine A. Frigiero
di Lusignau Giordano-Pero
Giuseppina A. Porro
Primo Cameriere A. Toa
Secondo C. Riscane

Kezdetre fél 9 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Zárva.

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	Vár Színház	M. kir. Operaház	Vig Színház	Nép Színház	Magyar Színház	Kisfaludy Színház
Szombat	Otthon	A vasgyáros	Carmen	Szöke Katalin	A baba	A michulányok.	—
Vasárnap d. u.	Makranczos hölgy	—	—	Coullisset ur	A kukta kisasszony	Dupla feleség	—
Este	Folt, amely tisztit	—	She	A nőszabó	A gyimesi vadvirág	A Michulányok	—

80.232/1897. V—1. szám.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A felső Dunán az 1898—1901. években teljesítendő fentartási és kiegészítési munkálatok házi kezelésben leendő végrehajtásához szükséges terméskö szállításának biztosítása céljából **1898. évi márczius hó 7-ik** napján déli 12 óraker a földmívelésügyi miniszterium tanácsstermében nyilvános zárt ajánlati versenyárgyalás fog tartatni.

Évi közsükséglet a Dévény és Szap közti szakaszon 45.000 m³; a Szap és D. Radvány közti szakaszon 35.000 m³; s így összesen 4 évre 180.000 és 140.000 = 320.000 m³.

Az ajánlatok melyekhez az ajánlati érték 5%-ának megfelelő bánatpénz letétét igazoló állampénztári elimervény csatolandó, vagy mindkét szakaszra együttesen, vagy külön-külön, a fent jelzett napon délelőtt 11^{1/2} óráig Oherolli Károly kir. tanácsos, segédhivatali főigazgatónál (Földmívelésügyi miniszteri palota) nyujtan dók be.

Az ajánlatok benyujtására, valamint a szerződés feltételeire nézve bővebb felvilágosítás a pozsonyi magy. kir. folyammérnöki hivatal helyiségében a hivatalos órák alatt nyerhető, ahol a részletes feltételek és szerződési minta is betekinhető. Kelt Budapestben, 1898. évi február hó 10-én.

Földmívelésügyi magy. kir. miniszter.

Első biztosító intézet katonai szolgálat esetére.

Ő cs. és kir. fonsége József főhercegy védnöksége alatt.

Biztosítási tőke: 27 millió korona.

Fiu gyermekek legelőnyösebb ellátása

katonai szolgálat költségének fedezése — illetve a nagykorúság idejére. Bővebb felvilágosítással szivesen szolgál az Igazgatóság.

Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 1. sz.

Antisepticus és hygienicus

HÖLGY-ÓVSZER.

Teljes biztos hatással, használatban kíméletes és nem kellene többé semminemű gyöngédtelen és ártalmas gummi vagy spongya-cikket. 1 doboz (12 drb) ára 1 frt 50 kr. pontos használati utasítással. 1 frt 75 kr. előleges beküldése után bérmentve. Kapható a feltalálónál:

László József gyógyszerésznél,
Márcs-Ujvár (Erdély). (489)

Budapesti főraktár: **Altstáder J., Gyár-utca 26. sz. Klein, VII., Aréna-utca 58. szám.**
Gyors és diskret szétküldés.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.

21.532/1898. C—II. sz.

Hirdetmény.

Felső-Szilézia-osztrák-magyar köszénforgalom.

Folyó évi márczius hó 1-jével a az 1887. év szept. hó 1-től fenálló kivételes díjszabás füzetéhez az I. sz. pótlék lép hatályba, mely a győr-veszprém-dombóvári h. é. vasút, valamint Hajmáskér és Veszprém magy. kir. államvasutak állomásaival való forgalomban új mérsékelt díjtételeket, valamint díjszabási helycsbitéseket tartalmaz. Amennyiben Konda, Szaár és Ratibor állomásokkal való forgalomban díjdrágulások állanak be, az eddigi díjtételek f. évi márczius hó 31-ikig érvényben maradnak. A pótlék f. é. február hó 25-től kezdve a részes vasut-igazgatóságoknál ingyen kapható.

Budapest, 1898. február 10-án.

A m. kir. államvasutak igazgatósága,
a többi részes vasutak novében is.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Vetés ideje: **Augusztus és szeptember.**

Ültetés távolsága: **15—20 cm.**

Talaj minőség: **trágyázott.**

Mauthner-féle magvak.

Aussaatzeit: **Aug. und Sep-tember.**

Pflanzweite: **15—20 Cm.**

Bodenbeschaffenheit: **Gut gedüngt.**

A MAUTHNER-FÉLE

hirneves

konyhakerti- és virágmagvak

zárt és hatóságilag védett csomagokban a törvényesen bejegyzett

medve - védjeggyel

valamennyi nagyobb vidéki

fűszer- és vaskereskedésekben

450 kaphatók.

A Budapest Andrassy-ut 23. szám alatt létező **Mauthner, Odön** cég csakis olyan csomagoknál vállal teljes jótállást egészen **friss** és **valódi** magvakért, amely csomagok **ragasztva**, a **medve-ábrával** és a **Mauthner** névvel jelölve vannak, úgy a mint a mellékelt rajz is mutatja.

Magyar királyi államvasutak üzletvezetősége Aradon.

3856/1898. I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége központjában két hivatar-szolgai állás lesz betöltendő, melyek mindegyikével 300 frt évi fizetés, 120 frt lakbér és szolgálati egyenruha élvezete van egybekötve.

A polgári alkalmazásra jogosító hadügyi vagy honvédelmi miniszteri igazol-vánnyal ellátott altsztek ezen állás betöltésénél elsőbbséggel bírván, felhívjuk azon kiszolgált altszteket, kik az 1893. évi II. t.-cz. értelmében jogosultsággal bírnak s pályázní óhajtanak, hogy emillett igazolvánnyal felszerelt folyamodványukat, melyben a vasuti szolgálatra képesítő 35 évet meg nem haladó koron és ép egészséges test-alkaton kívül a magy. írás, olvasás és számolás elemeiben való jártasság, továbbá magy. honnoságuk okmányilag igazolandó, következő czím alatt: „A magy. kir. államvasutak üzletvezetősége Aradon” legkésőbb f. évi **április hó 10-ig** terjesz-szék be, minthogy az ezen határnapon túl, vagy jogosulatlan pályázóktól beérkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Az igazolványos kiszolgált katonai altsztek, de csakis ezek pályázati kérvényef mellékleteikkel együtt bélyegmentesek, más folyamodóké bélyegkötelesek.

Közöljük végül, hogy a polgári állásra jogosító igazolvánnyal ellátott azon közös hadseregbeli, haditengerészeti és honvédségi kiszolgált katonatisztek, kik a katonaságtól közvetlenül a szolgálatot folytonosságának megszakítása nélkül lépnek át szolgálatunkba, véglegesítésük esetében és ha át lépésükkor 45-ik életévüket még túl nem haladták, a katonai szolgálatban töltött idejük az alapszabályszerű utá-nfizetés befizetése mellett nyugdíjogosult idejükbe beszámittatik.

Aradon, 1898. évi február hó 15-én.

A magy. kir. államvasutak üzletvezetősége.

(Utányomás nem díjaztatik.)